

EUROPESE GEMEENSCHAP
VOOR KOLEN EN STAAL
HOGE AUTORITEIT

DOCUMENTATIE
inzake de

Arbeidsvraagstukken
in de

Industrieën der Gemeenschap

(Werkgelegenheid en lonen)

MEI 1954

EUROPESE GEMEENSCHAP
VOOR KOLEN EN STAAL
HOGE AUTORITEIT

D O C U M E N T A T I E

inzake de

Arbeidsvraagstukken

in de

Industrieën der Gemeenschap

(Werkgelegenheid en lonen)

MEI 1954

VOORWOORD

De onderhavige documentatie, welke werd samengesteld ten behoeve van de leden van de Gemeenschappelijke Vergadering, geeft een beeld van enkele aspecten van de arbeidsvraagstukken in de Gemeenschap.

De Hoge Autoriteit heeft het nuttig geoordeeld deze gegevens te publiceren, ofschoon zij niet voor elk der landen van de Gemeenschap een gelijke omvang hebben en niet altijd in dezelfde mate met elkaar kunnen worden vergeleken.

Door het ter beschikking stellen aan alle belanghebbenden van inlichtingen, welke met medewerking der Regeringen, ondernemingen, werknemers en hun organisaties werden verzameld, komt de Hoge Autoriteit één van de verplichtingen na, welke haar krachtens artikel 46 van het Verdrag zijn opgelegd.

INHOUDSOPGAVE

	Bladz.
Voorwoord	5

EEERSTE DEEL

De stand van de arbeidsvraagstukken in de industrieën van de Gemeenschap

Hoofdstuk I. — GEMEENSCHAPPELIJKE ASPECTEN VAN DE ARBEIDSVRAAGSTUKKEN IN DE KOLENMIJN- EN STAALINDUSTRIE	15
I. — Aantal tewerkgestelde arbeiders in de industrieën van de Gemeenschap	15
II. — Het aantal buitenlandse arbeiders in de industrieën van de Gemeenschap	18
III. — De samenstelling per nationaliteit van de buitenlandse arbeidskrachten	18
IV. — De werkgelegenheid in de kolenmijn- en staalindustrie ver- geleken met de globale werkgelegenheid in de landen der Gemeenschap	19
Hoofdstuk II. — ARBEIDSKRACHTEN IN DE STEENKOLENMIJNEN	23
I. — Verdeling en dichtheid der mijnwerkers volgens de bekkens	23
II. — Verloop van de arbeidskrachten	26
III. — Structuur per nationaliteit	27
IV. — Relatieve dichtheid der buitenlanders per land	28
Hoofdstuk III. — STRUCTUUR VAN DE MIJNWERKERS VOLGENS LEEFTIJD	31
I. — Verdeling der mijnwerkers in grote leeftijdsgroepen	31
II. — De leeftijdstructuur der mijnwerkers	33
III. — Vergelijking van de leeftijdstructuur volgens de bekkens	37
IV. — Gepensioneerde arbeiders in verhouding tot de actieve arbeidskrachten	39
V. — Verdeling volgens leeftijd (ondergronds en bovengronds)	39
Hoofdstuk IV. — HET VERLOOP EN DE KANS OP VERRANGING VAN ARBEIDSKRACHTEN BIJ DE KOLENMIJNEN	43
I. — Algemeen verloop van de mijnwerkersbevolking (onder- gronds en bovengronds)	44
II. — Mobiliteit van ondergrondse arbeidskrachten	44
III. — Het verloop van de ondergrondse arbeidskrachten	48
IV. — Vermindering van personeel in een bepaalde periode	48
V. — Snelheid, waarmede het personeel wordt vervangen	51

	Bladz.
Hoofdstuk V. — OORSPRONG DER ARBEIDSKRACHTEN VOOR DE STEENKOLENMIJNEN EN GEBIEDEN, WAAR DEZE WERKKRACHTEN WORDEN AANGETROKKEN	53
I. — De werkkrachten van plaatselijke herkomst	53
II. — De werkkrachten van regionale herkomst	53
III. — De nationale werkkrachten :	
a) in Duitsland	53
b) in België	55
Hoofdstuk VI. — DE ARBEIDSKRACHTEN IN DE IJZER- EN STAALINDUSTRIE EN IN DE IJZERERTSMIJNEN	59
I. — De globale personeelssterkte in de ijzer- en staalindustrie	59
II. — De personeelssterkte in de diverse landen	59
III. — De ontwikkeling van de personeelsbezetting	62
IV. — De personeelssterkte bij de ijzerertsmijnen	64
V. — De structuur van het personeel in de ijzer- en staalindustrie :	
a) Structuur volgens nationaliteit	66
b) Structuur volgens leeftijd	66
c) Vakbekwaamheid ten opzichte van diverse leeftijden	70

TWEDE DEEL

De lonen in de industrieën van de Gemeenschap in 1952

Hoofdstuk I. — DE LONEN IN DE IJZER- EN STAALINDUSTRIE	77
<i>Inleiding</i>	77
<i>Algemene Toelichting</i>	79
I. — Duitsland	80
Toelichting voor Duitsland	83
II. — België	84
Toelichting voor België	86
III. — Frankrijk	89
Toelichting voor Frankrijk	96
IV. — Saargebied	97
Toelichting voor het Saargebied	98
V. — Italië	99
Toelichting voor Italië	103
VI. — Luxemburg	105
Toelichting voor Luxemburg	106
VII. — Nederland	108
Toelichting voor Nederland	109
Hoofdstuk II. — LONEN IN DE KOLENMIJNINDUSTRIE	111
Toelichting; lonen gezien uit het oogpunt van « kosten »	113
Toelichting; lonen, welke als « inkomsten » worden beschouwd	115

LIJST DER TABELLEN

EERSTE DEEL

Tabellen	Bladz.
1. De arbeidskrachten in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953	15
2. De buitenlandse arbeidskrachten in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953	18
3. Buitenlandse arbeidskrachten, tewerkgesteld in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953, ingedeeld volgens nationaliteit	18
4. Indexcijfers van de ontwikkeling van de bevolking in de landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal per leeftijdsgroepen in 1955	21
5. Verloop van de in de kolenindustrie van de landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal tewerkgestelde arbeiders (ondergronds en bovengronds)	26
6. Verloop van de in de kolenindustrie van de landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal tewerkgestelde arbeiders (ondergronds)	27
7. De buitenlandse mijnwerkers per 31 December 1953	28
8. Verdeling van de mijnwerkers (onder- en bovengronds) volgens leeftijdsgroepen en land	31
9. <i>Duitsland</i> . Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds) per 30 Juni	33
10. <i>België</i> . Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds) per 31 December	34
11. <i>Frankrijk</i> . Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds) per 31 December	35
12. <i>Saargebied</i> . Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds) per 31 December	36
13. <i>Nederland</i> . Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds) per 31 December	36
14. Omvang van de verschillende leeftijdsgroepen van de onder- en bovengrondse arbeiders	40
15. Omvang van de verschillende leeftijdsgroepen van de Belgische en buitenlandse arbeiders (31 December 1953)	41
16. Algemeen verloop van de aangestelde en afgevloede mijnwerkers in de landen van de Gemeenschap (van 1 Januari 1950 tot 31 December 1953)	44
17. Verloop van ondergrondse mijnwerkers	45
18. Percentage van het verloop van ondergrondse mijnwerkers in de landen van de Gemeenschap	46

Tabellen	Bladz.
19. Omvang van nieuw aangestelde ondergrondse mijnwerkers in verhouding tot de personeelssterkte bij de aanvang van elk jaar	49
20. Aantallen nieuw aangetrokken mijnwerkers in Duitsland gedurende de jaren 1950-1952	54
21. Gebieden van herkomst van Duitse mijnwerkers afkomstig uit niet-mijnstreken	54
22. Nieuwe Duitse mijnwerkers ingedeeld naar hun oorspronkelijk beroep	55
23. Oorspronkelijke beroepen van de nieuwe Belgische mijnwerkers . .	55
24. Indeling van de Belgische mijnwerkers naar de afstand tussen hun woonplaats en hun werk	56
25. Ontwikkeling van de personeelssterkte in de ijzer- en staalindustrie (1951 t/m 1953)	63
26. Indexcijfers voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie	63
27. Gewestelijke spreiding van de arbeiders in de ijzerertsminen	64
28. Ontwikkeling van de werkgelegenheid bij de ijzerertsminen	64
29. Buitenlanders en onderdanen uit overzeese gebiedsdelen in de ijzer- en staalindustrie	66
30. Vergelijking van de ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd bij de Duitse kolenminen en ijzer- en staalindustrie	67
31. Leeftijdspyramide in de Duitse ijzer- en staalindustrie	68
32. Leeftijdspyramide in de Belgische ijzer- en staalindustrie	68
33. Leeftijdspyramide van de Belgische en buitenlandse arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie	69
34. Leeftijdspyramide in de Franse ijzer- en staalindustrie	69
35. Leeftijdspyramide in de Franse ijzer- en staalindustrie in de diverse delen van Frankrijk	70
36. Indeling van het personeel volgens vakbekwaamheid en leeftijd	70
I. Duitsland	70
II. Frankrijk	70
37. Het kaderpersoneel in de Duitse ijzer- en staalindustrie ingedeeld volgens leeftijd	71
38. Het kaderpersoneel in de ijzer- en staalindustrie van de verschillende delen van Frankrijk, ingedeeld volgens leeftijd	71

TWEDE DEEL

39. <i>Duitsland</i> :	
Rijnland-Westfalen :	
I. Gedeeltelijke loonkosten per uur	81
II. Netto verdienste per uur	81
Neder-Saksen :	
III. Gedeeltelijke loonkosten per uur	81
IV. Netto verdienste per uur	81
Beieren :	
V. Gedeeltelijke loonkosten per uur	82
VI. Netto verdienste per uur	82
Alle bekkens tezamen :	
A1. Totale loonkosten per uur	82
A2. Netto verdienste per uur	82

Tabellen	Bladz.
40. <i>België</i> :	
Bekken van Luik :	
I. Gedeeltelijke loonkosten per uur	85
II. Netto verdienste per uur	85
Bekken van Charleroi en Centre :	
III. Gedeeltelijke loonkosten per uur	85
IV. Netto verdienste per uur	85
Alle bekkens tezamen :	
A1. Totale loonkosten per uur	86
A2. Netto verdienste per uur	86
41. <i>Frankrijk</i> :	
Bekken van Oost-Frankrijk :	
I. Gedeeltelijke loonkosten per uur	91
II. Netto verdienste per uur	91
Bekken van Noord-Frankrijk :	
III. Gedeeltelijke loonkosten per uur	92
IV. Netto verdienste per uur	92
Bekken van Midden-Frankrijk :	
V. Gedeeltelijke loonkosten per uur	93
VI. Netto verdienste per uur	93
Overige bekkens :	
VII. Gedeeltelijke loonkosten per uur	94
VIII. Netto verdienste per uur	94
Alle bekkens tezamen :	
A1. Totale loonkosten per uur	95
A2. Netto verdienste per uur	95
42. <i>Saargebied</i> :	
I. Totale loonkosten per uur	97
II. Netto verdienste per uur	97
43. <i>Italië</i> :	
Bekken van Midden- en Zuid-Italië :	
I. Gedeeltelijke loonkosten per uur	100
II. Netto verdienste per uur	100
Bekken van Noord-Italië :	
III. Gedeeltelijke loonkosten per uur	101
IV. Netto verdienste per uur	101
Alle bekkens tezamen :	
A1. Totale loonkosten per uur	102
A2. Netto verdienste per uur	102
44. <i>Luxemburg</i> :	
I. Totale loonkosten per uur	105
II. Netto verdienste per uur	105
45. <i>Nederland</i> :	
I. Totale loonkosten per uur	108
II. Netto verdienste per uur	108
<i>Steenkolenmijnen</i> :	
46. Bedrag per uur van de onkosten aan lonen en werkgeversbijdragen per onder- en bovengrondse arbeider	112
47. Gemiddeld jaarlijks inkomen per aanwezige arbeider, jaar 1952	114

LIJST DER AFBEELDINGEN

Afbelding	Bladz.
1. Totale personeelsbezetting in de steenkolenmijnen van de Gemeenschap	16
2. Totale personeelsbezetting in de ijzer- en staalindustrieën van de Gemeenschap	16
3. De buitenlanders in de industrieën van de Gemeenschap (kolen-staal)	17
4. De buitenlanders volgens nationaliteit	18
5. Indeling naar sector van de in de industrie werkzame loontrekkende arbeidskrachten	19
6. Verloop van de loontrekkende arbeidskrachten in de industrie, de steenkolenmijnen en de ijzer- en staalindustrie in elke deelnemende Staat van de Gemeenschap	20
7. Aantal mijnwerkers per bekken (in % van de mannelijke bevolkingsdelen der bekkens)	24
8. Personeelsverloop in de steenkolenmijnen	25
9. De buitenlanders en de uit de overzeese gebiedsdelen afkomstige arbeidskrachten in de steenkolenmijnen	29
10. Verdeling naar leeftijd en land der mijnwerkers (ondergronds en bovengronds)	32
11. Verloop van de structuur van de leeftijden der mijnwerkers van de Gemeenschap	33
12. Vergelijking van de leeftijdstructuur per kolenbekken	37
13. Leeftijdspyramiden der mijnwerkers (ondergronds-bovengronds)	38
14. Leeftijdstructuur der Belgen en buitenlanders (ondergronds-bovengronds) 1953	41
15. Personeelsverloop in ieder land van de Gemeenschap (ondergronds-bovengronds) van 1950 t/m 1953	43
16. Rotatie-coëfficiënt van de ondergrondse arbeiders	46
17. Structuur van het nieuw aangeworven en vertrekkend ondergronds personeel per land van de Gemeenschap :	
a) Globale omvang van het personeelsverloop per land	47
b) Het personeelsverloop per categorie in %	47
18. Vernieuwing van de oorspronkelijke personeelsbezetting (ondergrondse arbeiders)	50
19. De dagelijks door de Belgische mijnwerkers afgelegde afstanden	57
20. De dagelijks door de Belgische mijnwerkers afgelegde afstanden (per bekken)	58
21. Het aantal arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie en de ijzererts-mijnen volgens zone	60
22. Personeelsverloop in de ijzer- en staalindustrie	61
23. De buitenlanders en de uit de overzeese gebiedsdelen afkomstige arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie	65
24. Leeftijdspyramide van de arbeiders in de ijzer- en staalindustrie (Duitsland)	67
25. Verloop van de gemiddelde leeftijd der arbeiders in de steenkolenmijnen en de ijzer- en staalindustrie (Duitsland)	68
26. Leeftijdspyramiden van de arbeiders in de ijzer- en staalindustrie (België-Frankrijk)	69

EERSTE DEEL

De stand van de arbeidsvraagstukken
in de
industrieën van de Gemeenschap

HOOFDSTUK I

GEMEENSCHAPPELIJKE ASPECTEN VAN DE ARBEIDSVRAAGSTUKKEN IN DE KOLENMIJN- EN STAALINDUSTRIE

Het onderzoek betreffende de stand van de arbeidsvraagstukken in de industrieën van de Gemeenschap is in een zodanig stadium gekomen, dat het nuttig kan zijn de eerste resultaten daarvan kenbaar te maken. Bij dit onderzoek is bijzondere aandacht gewijd aan de arbeidskrachten in de kolenmijnindustrie. Kwantitatief vertegenwoordigen dezen immers het grootste aantal; kwalitatief zijn het arbeidskrachten, die aan bijzondere eisen moeten voldoen.

De exploitatie van een kolenmijn vereist numeriek een aanzienlijke personeelsbezetting. In 1940 waren daadwerkelijk 4 miljoen personen bij de kolenmijnen tewerkgesteld. Ongeveer 20 miljoen personen leven rechtstreeks van de uitoefening van het mijnwerkersberoep. In West- en Centraal-Europa vertegenwoordigen de bevolkingsdelen, die van het werk in de kolenmijnen leven, meer dan 2 % van de totale bevolking.

De arbeidsfactor bij de steenkolenproductie speelt een grotere rol dan bij welke andere industriële productie ook. Dit feit blijft van kracht, ook al is het aantal arbeiders, dat nodig is om een ton steenkool te winnen en naar de oppervlakte te brengen, betrekkelijk minder groot, terwijl de installaties op grotere diepte liggen dan in het begin van de exploitatie. De nog overheersende rol van de arbeidsfactor bij de productie maakt, dat het volume van de totale personeelsbezetting in elk land in sterke mate evenredig is aan het volume van de nationale productie.

I. — AANTAL TEWERKGESTELDE ARBEIDERS IN DE INDUSTRIEËN VAN DE GEMEENSCHAP

Kaart 1, waarop het aantal tewerkgestelde arbeiders in de steenkolenmijnen wordt uit-

gebeeld, zou niet in hoge mate verschillen van een soortgelijke tabel, waarop de productiehoeveelheden van elk land afzonderlijk zouden voorkomen.

De spreiding en de omvang van de steenkolenmijnen zijn oorzaak van een onevenwichtige verhouding ten opzichte van het aantal tewerkgestelde arbeiders in elk afzonderlijk land van de Gemeenschap.

TABEL 1

De arbeidskrachten in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953 ¹

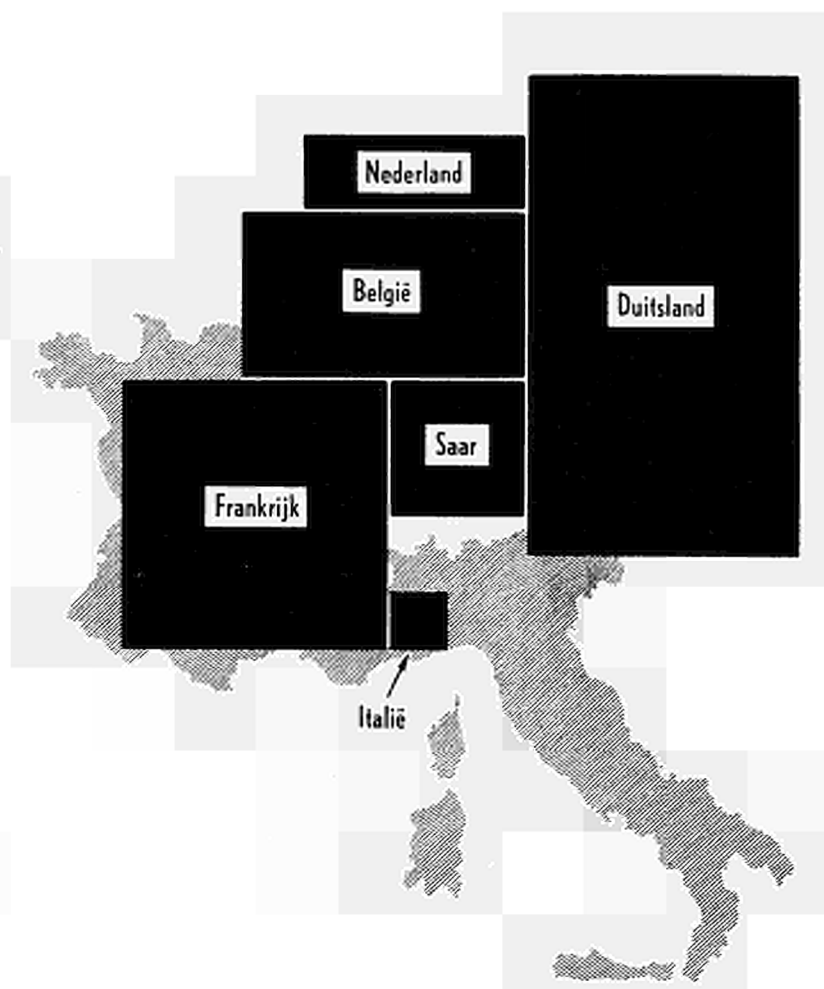
Land	Aantal arbeiders kolenmijnindustrie	Aantal arbeiders staalindustrie	Aantal arbeiders ijzermijnen	Totaal aantal arbeiders
Duitsland	437.606	140.000	20.395	598.001
België	154.375	45.336	57	199.768
Frankrijk	234.284	126.303	28.354	388.941
Saargebied	58.963	26.909	—	85.872
Italië	10.400	48.751	2.333	61.484
Luxemburg	—	16.264	2.470	18.734
Nederland	54.477	6.737	—	61.214
Totaal	950.105	410.300	53.609	1.414.014

¹ Bron : Statistisch Handboek van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

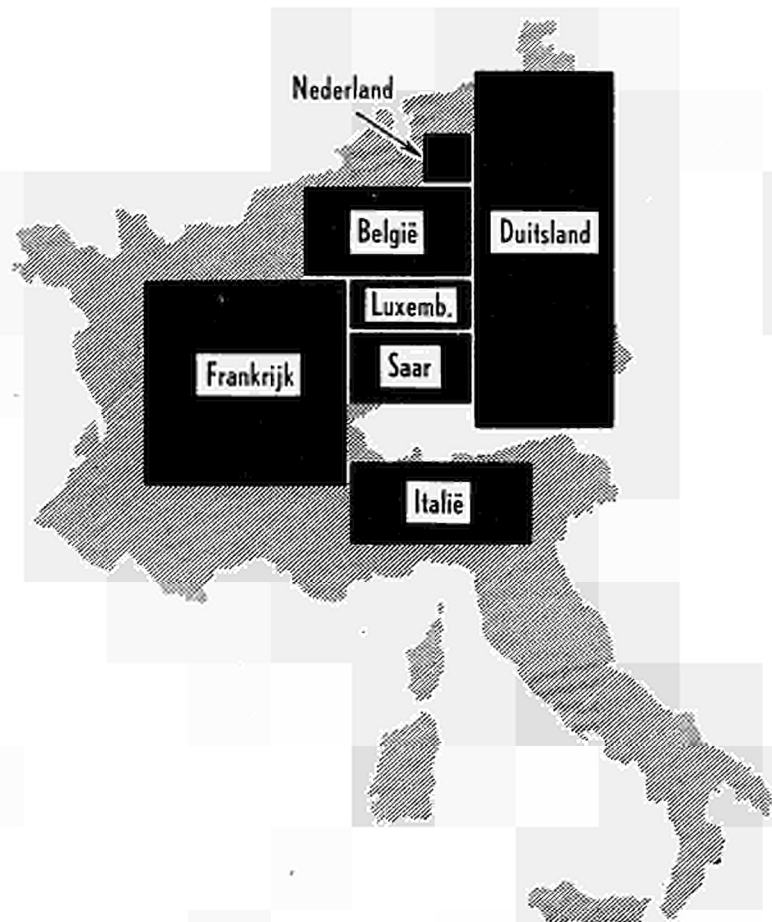
Bij de steenkolenmijnen is het overwegende aantal Duitse arbeiders zeer opvallend (44,7 % van het personeel der steenkolenmijnen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal). Tevens kan worden opgemerkt, dat ook de personeelssterkte in Nederland en vooral in het Saargebied betrekkelijk belangrijk is.

GRAFIEK 1

Totale personeelsbezetting in de steenkolenmijnen van de Gemeenschap

Nederland

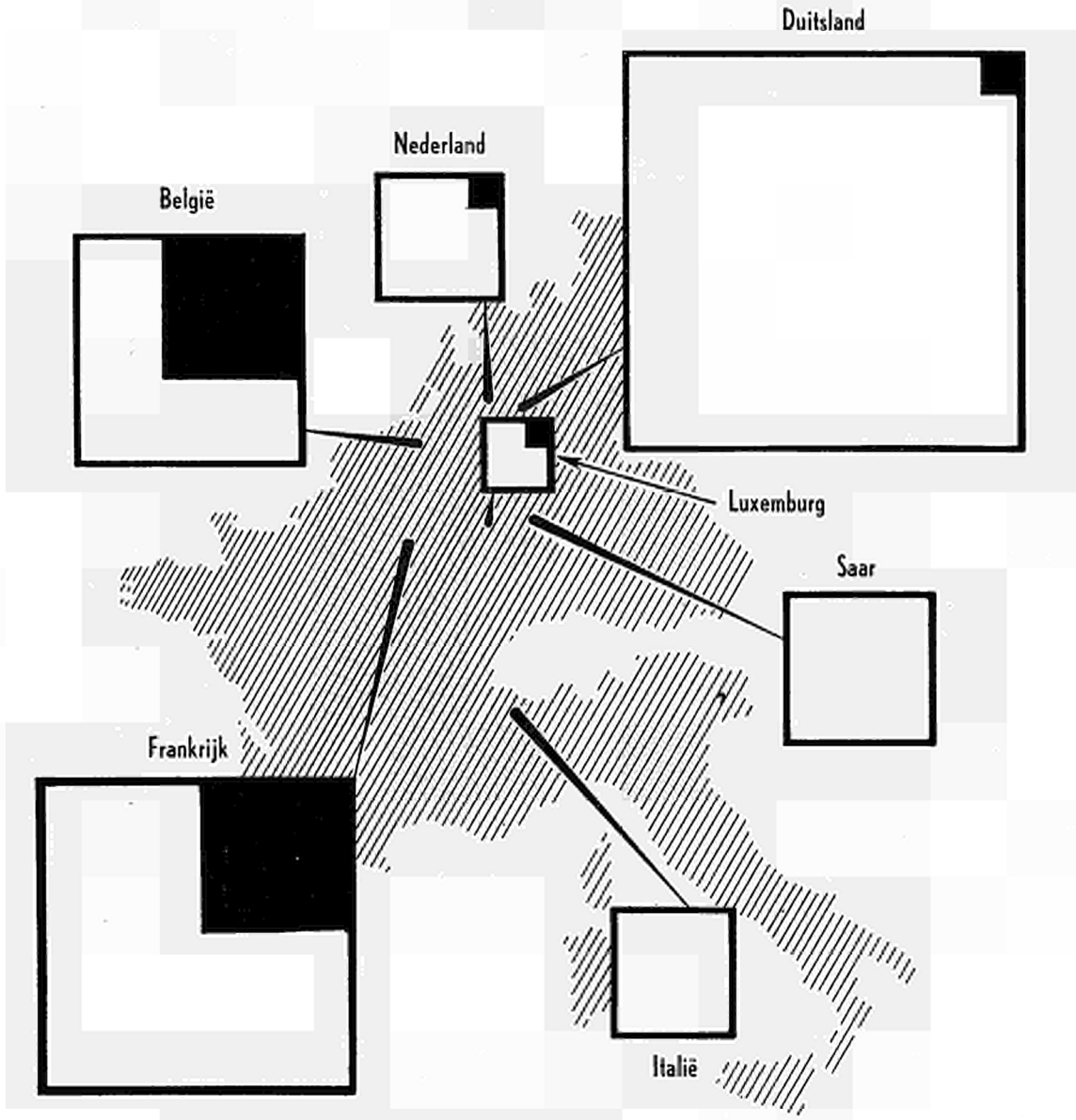

GRAFIEK 2

Totale personeelsbezetting in de ijzer- en staalindustrieën van de Gemeenschap
(Cokesfabrieken bij de hoogovens, hoogovens, staalfabrieken, walsen)

GRAFIEK 3

De buitenlanders in de industrieën van de Gemeenschap
(kolen-staal)

Totale personeelsbezetting
waaronder buitenlanders

Wat de ijzer- en staalindustrie betreft, valt een beter evenwicht tussen de diverse landen van de Gemeenschap ten aanzien van de arbeidskrachten waar te nemen. De personeelsbezetting in de ijzer- en staalindustrie vertoont een betere verhouding tot het bevolkingsvolume der diverse landen.

Het aantal tewerkgestelden in de ijzerertsminen is slechts van enig belang in Frankrijk en Duitsland. Het globale volume der personeelssterkte is aanzienlijk geringer.

II. — HET AANTAL BUITENLANDSE ARBEIDERS IN DE INDUSTRIËN VAN DE GEMEENSCHAP

Bij een globale beschouwing van de in elk land tewerkgestelde arbeiders in de steenkolenmijnen en de ijzer- en staalindustrie kan worden geconstateerd, dat de buitenlandse arbeidskrachten een belangrijk aandeel van het totale personeel vormen. Dit komt tot uiting in tabel 3, waaruit tevens blijkt, op hoe verschillende wijze het personeel in de diverse landen is samengesteld.

De cijfers van tabel 2 maken het mogelijk de gegevens van tabel 3 nader te analyseren¹.

TABEL 2

De buitenlandse arbeidskrachten in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953

Land	Kolen	Staal	Totaal
Duitsland	3.912	1.387	5.299
België	64.969	8.297	73.266
Frankrijk ¹	57.208	38.630	95.838
Saargebied	140	146	286
Italië	—	—	—
Luxemburg	—	2.690	2.690
Nederland	3.700	105	3.805
Totaal	129.929	51.255	181.184

¹ Wat Frankrijk betreft, met inbegrip van de arbeiders afkomstig uit overzeese gebiedsdelen.

In Duitsland, Luxemburg en Nederland komt het aantal buitenlandse arbeidskrachten overeen met de normale uitwisseling van arbeidskrachten in de grensgebieden, vermeerderd met een gering aantal arbeidskrachten uit verder afgelegen landen.

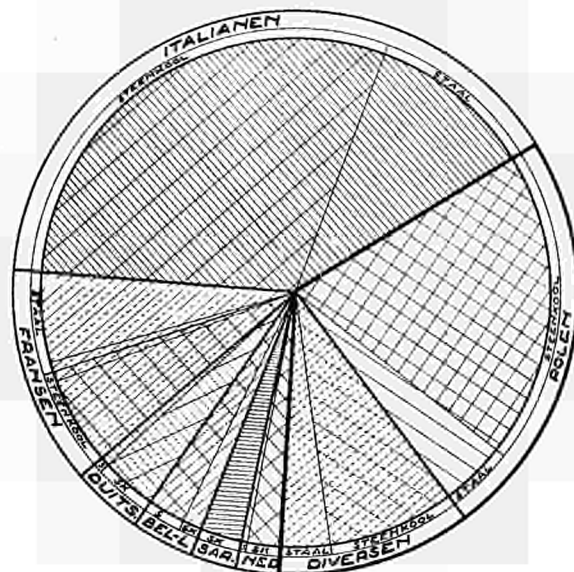
¹ Statistisch handboek van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

III. — DE SAMENSTELLING PER NATIONALITEIT VAN DE BUITENLANDSE ARBEIDSKRACHTEN

Tabel 4 laat de betrekkelijke orde van grootte per 31 December 1953 zien van de nationale groepen in de kolenmijn- en staalindustrie, terwijl in tabel 3 de overeenkomstige cijfers zijn opgenomen¹.

GRAFIEK 4

De buitenlanders volgens nationaliteit

TABEL 3

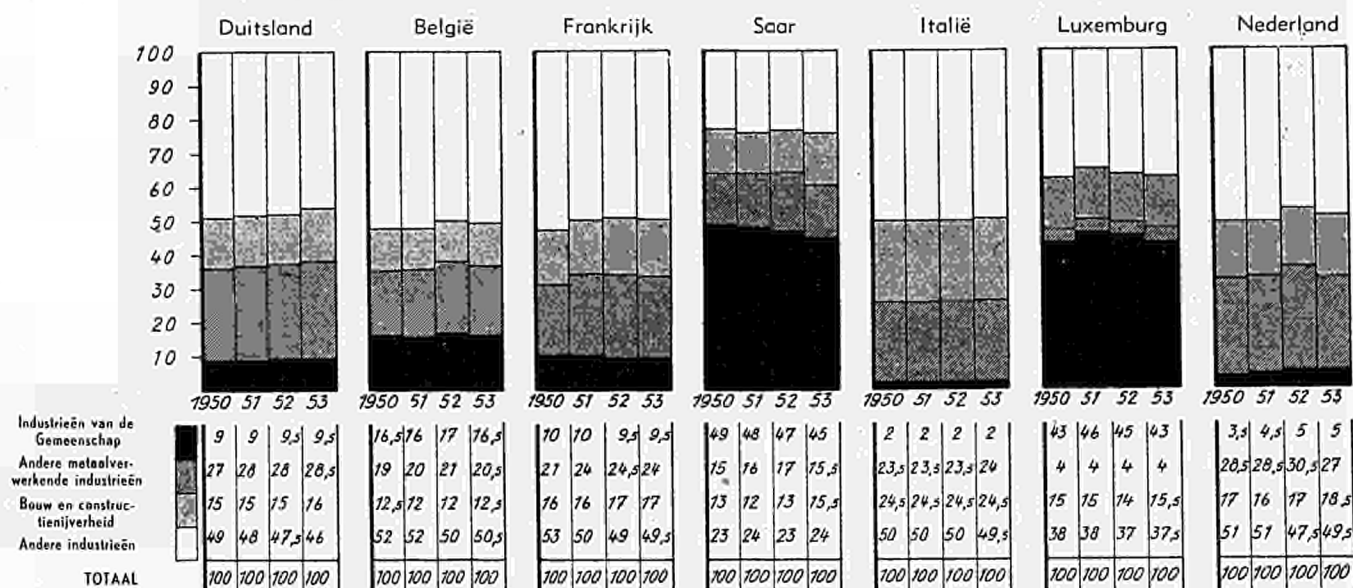
Buitenlandse arbeidskrachten tewerkgesteld in de kolenmijn- en staalindustrie per 31 December 1953, ingedeeld volgens nationaliteit

Nationaliteit	Kolen	Staal	Totaal
Duitsers	6.287	1.169	7.456
Belgen en Luxemburgers	1.370	4.751	6.121
Fransen	1.597	940	2.537
Franse onderdanen uit overzeese gebiedsdelen	9.886	10.500	20.386
Saarlanders	4.610	—	4.610
Italianen	52.617	19.144	71.761
Nederlanders	3.540	800	4.340
Gemeenschap	79.907	37.304	117.211
Polen	34.874	7.771	42.645
Anderen	15.148	6.180	21.328
Totaal	129.929	51.255	181.184

¹ Bron: Statistisch Handboek van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal en Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

GRAFIEK 5

Indeling naar sector van de in de industrie werkzame loontrekkende arbeidskrachten

De indeling per nationaliteit van deze buitenlanders wordt nader onderzocht in hoofdstuk II, § 3 en 4 en in hoofdstuk VI, § 5, a.

IV. — DE WERKGELEGENHEID IN DE KOLENMIJN- EN STAALINDUSTRIE VERGELEKEN MET DE GLOBALE WERKGELEGENHEID IN DE LANDEN DER GEMEENSCHAP

Het is moeilijk om, zonder de werkelijkheid geweld aan te doen, de in de industrieën der Gemeenschap tewerkgestelde arbeiders aan een beschouwing te onderwerpen, zonder daarbij de indeling van de nationale werkrachten in grote sectoren van de werkgelegenheid te betrekken.

In tabel 5 wordt een samenvatting gegeven van de voornaamste hierbij betrokken factoren, waarbij voor de jaren 1950 tot 1953 de schommelingen in de werkgelegenheid kunnen worden waargenomen ten aanzien van :

1. De kolenmijn- en staalindustrie;
2. De andere metaalverwerkende industrieën;
3. De bouw en constructienijverheid;
4. De andere industrieën.

In de eerste plaats dient te worden gewezen op de relatieve omvang van de personeels-

sterkte in de industrieën van de Gemeenschap in elk land.

De bij de kolenmijn- en staalindustrie tewerkgestelde arbeiders in het Saargebied en Luxemburg vormen het grootste gedeelte, aangezien zij ongeveer 50 % van de loontrekkers uitmaken. In Italië en in Nederland daarentegen is het personeel in de kolenmijnen en in de ijzer- en staalindustrie betrekkelijk gering in aantal, ofschoon in Nederland hun aantal vrij snel toeneemt. De in de metaalverwerkende industrieën tewerkgestelde arbeiders maken, dat de verschillen ten aanzien van het volume der werkgelegenheid in de industrieën van elk land der Gemeenschap dikwijls minder scherp worden. In Italië evenals in Nederland is hun percentage vrij hoog, terwijl dit in Luxemburg en in het Saargebied zeer gering is.

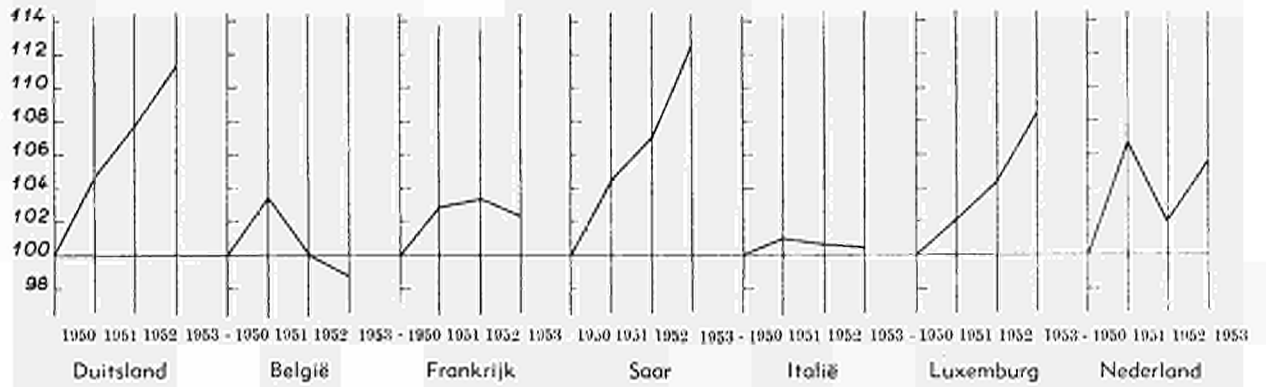
Bij een vergelijking van de ontwikkeling van de werkgelegenheid van 1950 t/m 1953 in de industrie in het algemeen enerzijds en in de kolenmijn- en staalindustrie anderzijds, kan worden geconstateerd, dat de curven voor kolen en staal schommelingen ten opzichte van 1950 te zien geven, welke sterker zijn dan in de globale industrie, hetgeen normaal is.

Aan de andere kant kan worden opgemerkt, dat de richting, waarin deze schommelingen zich bewegen, in hetzelfde land en zelfs in dezelfde industrie (kolen of staal) dik-

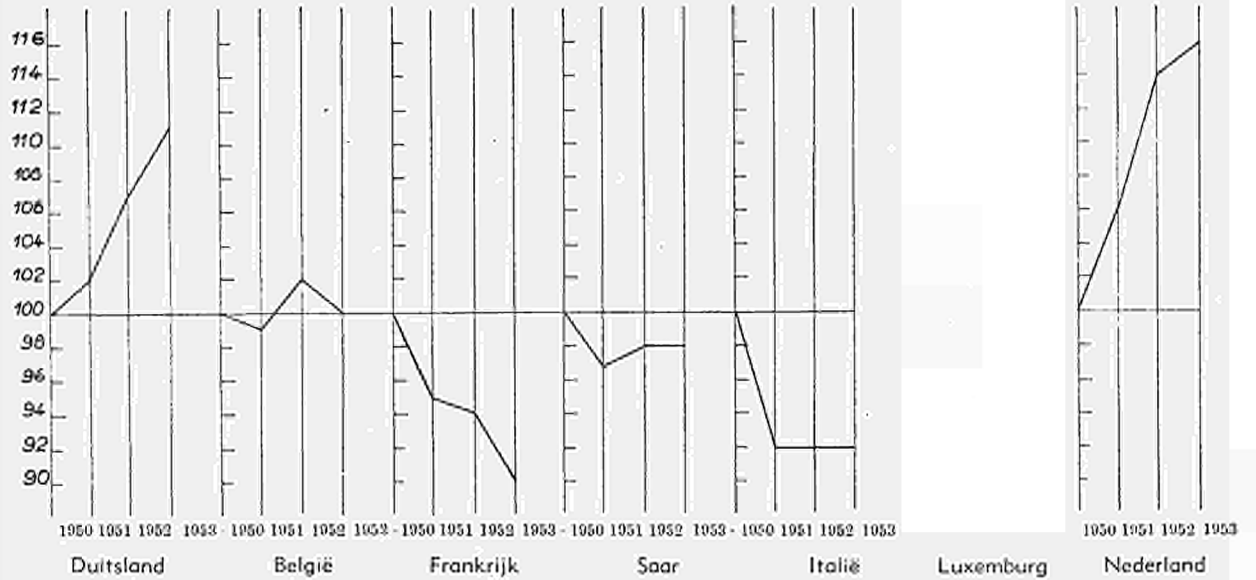
GRAFIEK 6

Verloop van de loontrekkende arbeidskrachten in de industrie, de steenkolenmijnen en de ijzer- en staalindustrie in elke deelnemende Staat van de Gemeenschap

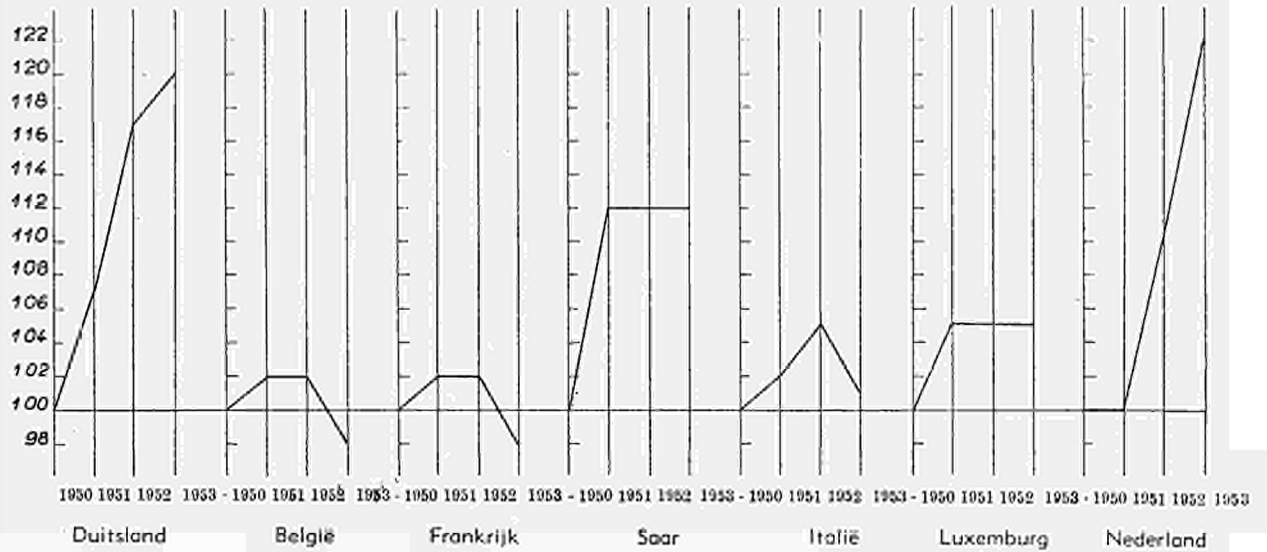
INDUSTRIE

STEENKOLENMIJNEN

IJZER- EN STAALINDUSTRIE

wijls tegenovergesteld is. Het is te begrijpen, dat specifieke factoren op korte termijn in elk land de richting van een ontwikkeling verstoren, welke op lange termijn de neiging zou hebben zich in dezelfde richting te bewegen. Het zijn vooral deze verschillen in de ontwikkeling, welke hier naar voren komen. Er zou een lange curve moeten worden getrokken om te zien, hoe de personeelssterkte in de kolenmijn- en staalindustrie in de verschillende zich zou ontwikkelen onder invloed van niet-evenredige rendementen.

Op basis van 1950 (zie grafiek 6) blijkt, dat in Duitsland de werkgelegenheid zowel ten aanzien van de industrie in het algemeen als ten aanzien van de kolenmijn- en staalindustrie toeneemt; hetzelfde geldt voor Nederland, ofschoon de algemene lijn veel meer schommelingen te zien geeft. Frankrijk, België en Italië geven daarentegen een teruglopende trend te zien; in Frankrijk is de deflatie in de kolenmijnindustrie groter, in Italië en België in de ijzer- en staalindustrie. Het blijkt, dat voor het Saargebied en Luxemburg de curve een gelijk verloop te zien geeft, ondanks een

algemene expansie, welke van groter belang is.

Zonder aan de betekenis van een ontwikkeling op langere termijn afbreuk te doen, is het duidelijk, dat in de meeste landen de personeelssterkte in de kolenmijnindustrie ten aanzien van een basiswerkgelegenheid, welke zich over het algemeen uitbreidt (in het slechtste geval gestabiliseerd is), terugloopt. Het personeel in de ijzer- en staalindustrie schijnt zich op dezelfde wijze te moeten ontwikkelen.

Ten einde voor de toekomst de vervanging van het personeel in de industrieën der Gemeenschap te kunnen berekenen zal rekening dienen te worden gehouden met de geraamde hoeveelheden beschikbare werkkrachten — volgens de verwachte ontwikkeling van de leeftijdsgroepen der bevolking.

Een voorbeeld van de verwachte ontwikkeling over het tijdvak van 1950 t/m 1955 wordt gegeven in tabel 4¹.

TABEL 4

Indexcijfers van de ontwikkeling van de bevolking in de landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal per leeftijdsgroepen in 1955

(Indexcijfers 1950 = 100)

	Jonger dan 15 jaar	15-20 jaar	20-30 jaar	30-40 jaar	40-60 jaar	Ouder dan 60 jaar	Totaal 15-65 jaar
Duitsland	93	124	95	98	105	110	102
België	104	91	94	105	102	106	102
Frankrijk	110	87	96	105	104	106	103
Saargebied	98	105	121	78	110	108	103
Italië	97	102	101	105	111	109	104
Luxemburg	97	105	100	100	101	111	102
Nederland	110	101	100	107	108	113	108
Gemeenschap	101	104	98	103	106	108	103

De productieve bevolkingsgroepen (20-60 jaar) blijven stationnair, terwijl het aantal bejaarde personen toeneemt. Opgemerkt zij, dat de leeftijdsgroepen van 20 tot 30 jaar in alle landen van de Gemeenschap (met uitzondering van het Saargebied) kleiner worden en dat in Duitsland en het Saargebied de bevolkingsgroepen van 30 tot 40 jaar een duidelijke teruggang vertonen.

Het aanbod van de arbeidskrachten, zoals

in tabel 4 naar aanleiding van een demografisch onderzoek wordt aangegeven, zal kunnen worden vergeleken met de raming over de behoeften van de industrieën, waarbij rekening wordt gehouden met de invloed van de technische vooruitgang in de ruime zin van het woord.

¹ Jacques BOURGEOIS-РИСНАТ, *Les problèmes de la population européenne (Population, Januari-Maart 1953)*.

HOOFDSTUK II

ARBEIDSKRACHTEN IN DE STEENKOLENMIJNEN

De aanwezigheid van steenkool in Noord-West-Europa trok vele mensen aan. Terwijl in de landbouw enkele duizenden boeren werkzaam waren, trok de mijn tienduizenden arbeiders en de mijnstreek honderdduizenden. Deze arbeidskrachten werden aangetrokken volgens een aan de steenkolenmijnen eigen methode, aangezien de aanwerving bij de mijnen verschilt van die in elke andere industrie. Bij de mijn wordt voor 90 % of meer het werk door mensen verricht en wel door mensen met een groot fysisch weerstandsvermogen; deze arbeid vereist geschoolde arbeidskrachten, die moeilijk kunnen worden vervangen en omgeschoold.

Deze in het mijnbekken gevestigde arbeidskrachten hebben zich aan de mijn aangepast en hebben eveneens hun talrijke kinderen daaraan gewend. Op deze wijze is een grote dichtheid van personeel ontstaan. De methode voor het aantrekken van arbeidskrachten was in elk bekken en land verschillend evenals de betrekkelijke dichtheid der mijnwerkers in verhouding tot de totale bevolking.

Het percentage van de mijnwerkers op de industriële bevolking wisselt volgens de meer of mindere dichtheid der zware en verwerkende industrieën, welke van de steenkool afhankelijk zijn.

Op de steenkolenlagen van West- en Midden-Europa woont een buitengewoon dichte bevolking, welke industriële werkzaamheden verricht, dan wel rechtstreeks van de ontwikkeling van de industrie afhankelijk is. Op de 50 milliënen inwoners zijn er 18 milliënen arbeiders.

I. — VERDELING EN DICHTHEID DER MIJNWERKERS VOLGENS DE BEKKENS

In deze mijnstreken is het percentage van de industriële bevolking in verhouding tot de gehele niet-agrarische bevolking het hoogst : 75 %.

Kaart 7 geeft de regionale verdeling — per bekken — van de arbeidskrachten in de steenkolenmijnen te zien (de omvang van de cirkels komt overeen met de omvang van de personeelsbezetting) evenals het percentage van de mijnwerkers op de totale mannelijke bevolking.

Het blijkt duidelijk, dat het personeel van het Ruhrgebied het grootst is, gevolgd door dat van het bekken Nord/Pas-de-Calais.

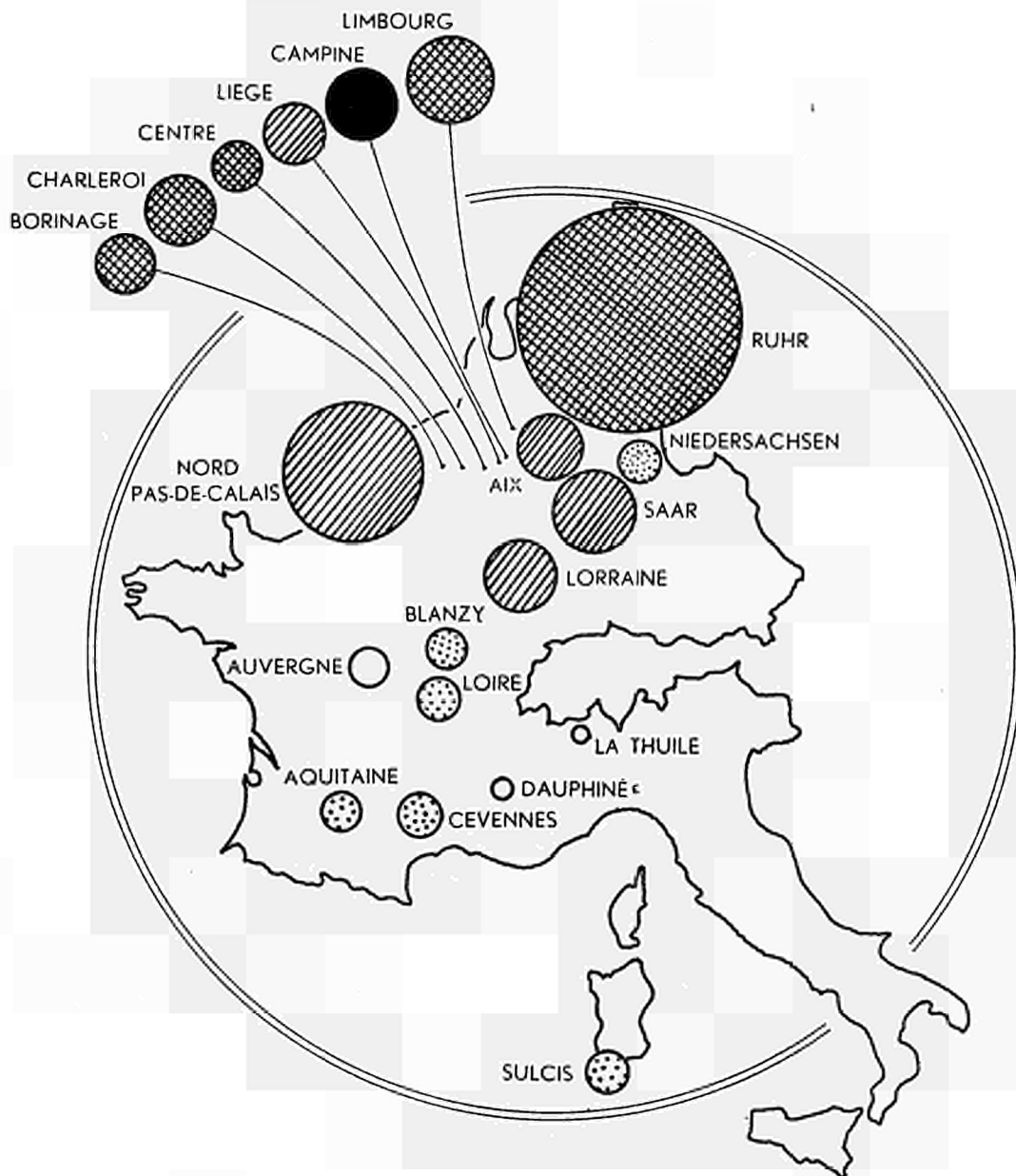
Opgemerkt dient te worden, dat naast de absolute omvang van de personeelsbezetting in de Belgische en Nederlandse mijnen, de dichtheid van de mijnwerkers in verhouding tot de mannelijke bevolking zeer hoog is : in de Kempen maken de mijnwerkers 29 % van deze bevolking uit. Over het algemeen kan worden gezegd, dat in de bekkens van Noord-West-Europa het percentage mijnwerkers zo hoog is, dat de verschillende groeperingen (handel, vervoer, dienstverlening) een bijzonder beroeps- en sociaal karakter dragen.

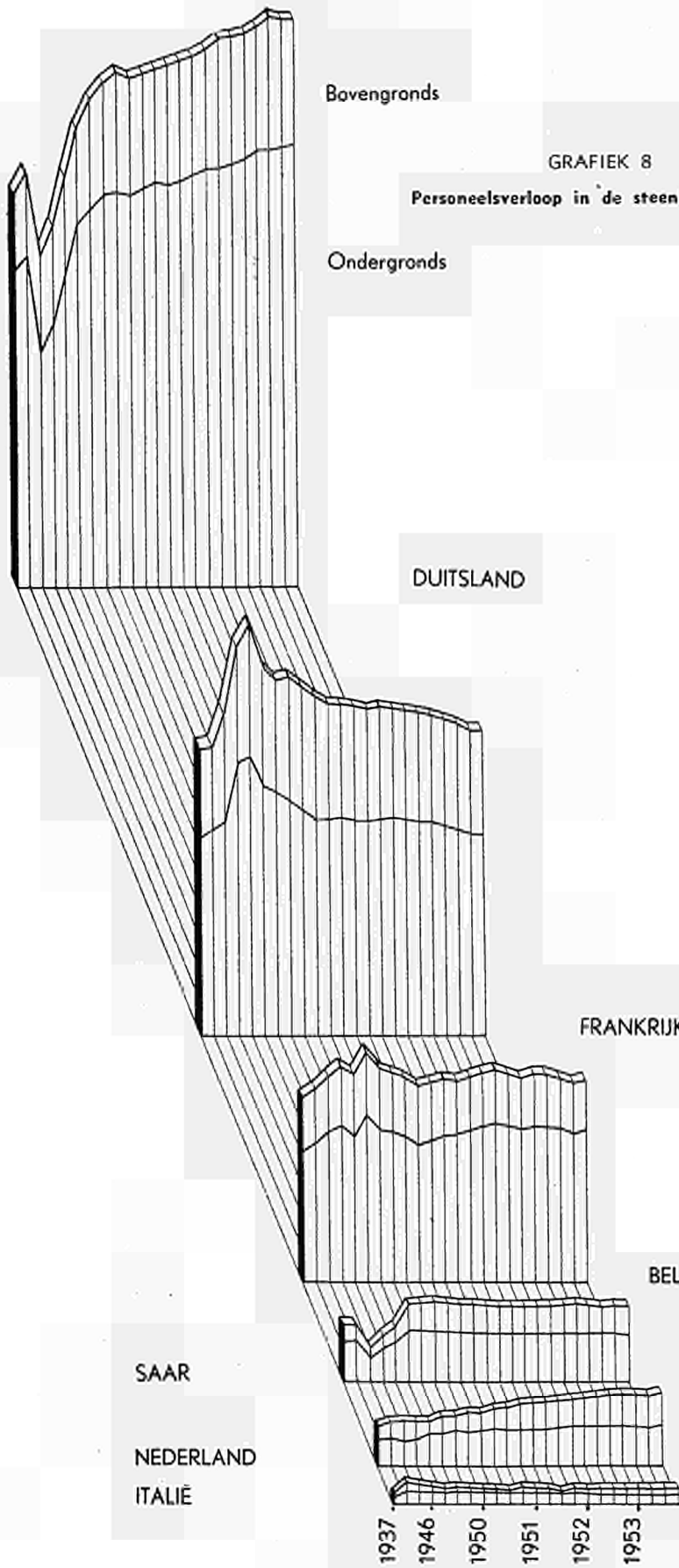
In het bekken Nord/Pas-de-Calais is tengevolge van de stroom van mijnwerkers de vroegere bevolking niet meer te herkennen, steden zijn naar gelang van de mijnconcessies tot ontwikkeling gekomen, oude dorpen zijn bezaaid met arbeiderswijken voor de mijnwerkers, enz.

GRAFIEK 7

Aantal mijnwerkers per bekken

(in % van de mannelijke bevolkingsdelen der bekken)

GRAFIEK 8

Personeelsverloop in de steenkolenmijnen

Bovengronds

Ondergronds

DUITSLAND

FRANKRIJK

BELGIË

SAAR

NEDERLAND

ITALIË

1937

1946

1950

1951

1952

1953

Uit deze kaart blijkt echter duidelijk de buitengewone concentratie van de arbeidskrachten in enkele zones en daartegenover de uiteengelegen en minder dicht bezette centra.

II. — VERLOOP VAN DE ARBEIDSKRACHTEN

Het aantal mijnwerkers, dat aanvankelijk zeer groot was, liep evenals de productie,

welke door de inzet van arbeidskrachten werd opgevoerd, vervolgens relatief gesproken terug. De vooruitgang in de mechanisatie en de rationalisatie leidde tot een vermindering van de vraag naar arbeidskrachten, bij een ongeveer gelijk gebleven productie gedurende de 20ste eeuw. Alleen de oorlogen hebben hierin een wijziging gebracht. In tabel 5-6 is het verloop van het personeel in absolute waarde vermeld.

TABEL 5

Verloop van de in de kolenindustrie van de landen van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal tewerkgestelde arbeiders

Ondergronds en bovengronds

	Duitsland ¹	België	Frankrijk ²	Saargebied ²	Italië	Nederland ²
1937 (Maandgemiddelde)	302.000	143.000	224.000	44.000	8.000	31.000
1938 (Maandgemiddelde)	320.606	148.007	232.300	44.372	16.000	33.895
1945 (Maandgemiddelde)	247.420	158.000	251.000	27.000		34.000
1946 (Maandgemiddelde)	272.725	164.766	319.000	36.000		37.107
1947 (Maandgemiddelde)	316.871	160.000	320.000	41.000	12.000	39.000
1948 (Maandgemiddelde)	354.660	177.208	284.000	62.001	13.000	39.906
1949 (Maandgemiddelde)	375.770	164.000	275.000	61.957	12.000	41.102
1949 December	385.017	163.033	282.038	62.513	12.000	45.957
1950 Maart	388.229	161.463	277.807	62.009	12.000	45.199
Juni	393.087	157.121	267.628	61.253	12.000	46.011
September	390.203	151.762	259.414	60.697	11.000	49.490
December	393.000	153.215	256.645	60.137	12.000	47.230
1951 Maart	398.386	155.511	256.325	59.462	11.000	47.791
Juni	402.736	154.833	253.537	58.968	11.000	48.287
September	403.612	156.534	252.254	58.959	10.000	49.412
December	407.891	160.897	254.303	59.118	12.000	50.679
1952 Maart	411.816	162.950	253.038	59.233	11.000	52.391
Juni	420.208	159.820	250.602	59.475	11.000	52.285
September	421.552	156.991	248.301	60.353	11.000	53.257
December	424.771	159.653	247.435	60.153	11.000	53.881
1953 Maart	429.436	158.670	244.132	59.443	10.400	54.040
Juni	436.420	157.387	239.153	58.735	10.500	53.910
September	437.844	153.876	234.930	59.124	10.300	53.524
December	437.606	154.375	234.284	58.963	10.400	54.477

Bronnen: Economische Commissie voor Europa, Genève; D. K. B. L., Essen; Administration des Mines, Brussel; Bureau de Documentation minière, Parijs; Régie des Mines de la Sarre; Rijkskolenbureau, Den Haag; E. G. K. S., Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

¹ Uitsluitend mijnondernemingen.

² Met inbegrip van de nevenbedrijven.

Grafiek 8 geeft een beeld van deze ontwikkeling in de landen van de Gemeenschap. De jaren 1937 t/m 1949 geven een goed aanknopingspunt; van 1950 t/m 1953 is het verloop per kwartaal opgegeven — in het cijfer van de globale personeelsbezetting is het ondergrondse personeel afzonderlijk opgenomen, waarvan het verloop buitengewoon

belangwekkend is. Het tegengestelde verloop van het Franse en Duitse personeel vormt het voornaamste kenmerk van deze grafiek. Het verloop van het personeel in het Saargebied is eveneens opmerkelijk; de zin daarvan zal aan de hand van een analyse van de structuur van het personeel in het Saargebied worden bevestigd.

In Frankrijk kan deze deflatie in voldoende mate worden verklaard uit de technische concentratie en de modernisering, alsmede de verschuiving van de exploitatie naar het meer gemechaniseerde Lotharingen.

Zoals men zal begrijpen, is het van groot

belang dit verloop te vergelijken met een verloop op lange termijn, waarbij het tempo en de omvang van de technische vooruitgang in de steenkolenmijnen per land wordt opgegeven (met deze werkzaamheden werd reeds ten aanzien van Frankrijk een aanvang gemaakt)¹.

TABEL 6

Verloop van de in de kolenindustrie van de landen
van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal tewerkgestelde arbeiders

Ondergronds

	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Italië	Nederland
1937 (Maandgemiddelde)	239.000	100.000	152.000	32.000	6.000	20.000
1938 (Maandgemiddelde)	253.608	104.715	158.760	32.779	11.000	20.671
1945 (Maandgemiddelde)	176.165	115.000	165.000	18.000		19.000
1946 (Maandgemiddelde)	199.068	118.671	207.320	26.883		21.282
1947 (Maandgemiddelde)	237.821	113.000	216.000	31.000	9.000	25.000
1948 (Maandgemiddelde)	268.921	128.868	191.500	39.150	10.000	25.422
1949 (Maandgemiddelde)	290.190	117.000	186.057	40.736	9.000	26.144
1949 December	298.427	116.318	185.573	40.315	9.000	26.815
1950 Maart	301.668	115.264	181.806	40.027	9.000	25.964
Juni	302.575	112.815	173.439	39.524	9.000	26.480
September	300.801	106.981	167.634	39.011	9.000	28.837
December	304.121	108.677	166.603	38.813	9.000	26.995
1951 Maart	309.360	112.761	167.160	38.719	8.500	27.406
Juni	308.735	113.471	165.771	38.321	8.500	27.592
September	310.480	115.644	164.928	38.210	8.500	27.845
December	315.294	119.920	167.981	38.379	8.500	29.157
1952 Maart	320.045	122.075	167.711	38.434	7.600	30.103
Juni	320.816	119.308	166.016	38.267	8.000	29.957
September	323.370	117.003	164.504	38.385	8.100	29.408
December	328.153	119.663	164.332	38.337	8.000	30.539
1953 Maart	334.464	118.720	161.992	38.363	7.300	30.266
Juni	334.042	117.845	158.180	37.920	7.700	30.459
September	336.629	114.562	154.732	37.991	7.600	29.616
December	337.225	115.332	154.521	37.794	7.700	30.496

Bronnen: Economische Commissie voor Europa, Genève; D. K. B. L., Essen; Administration des Mines, Brussel; Bureau de Documentation minière, Parijs; Régie des Mines de la Sarre; Rijkskolonbureau, Den Haag; E. G. K. S., Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

Dit verloop zou slechts aan de hand van de structuur der arbeidskrachten op juiste wijze kunnen worden geanalyseerd.

III. — STRUCTUUR PER NATIONALITEIT

De arbeidskrachten worden in de eerste plaats per nationaliteit ingedeeld. In bepaalde landen vormen de buitenlandse arbeidskrachten een groot percentage van de totale arbeidersbezetting.

De structuur per nationaliteit geeft echter slechts de juridische status der arbeidskrachten aan. Men kan van oordeel zijn, dat het interessanter is, de arbeidskrachten volgens algemene criteria in te delen.

Zo vallen b.v. de Noord-Afrikanen in de mijnen onder de Franse nationaliteit, waardoor een in omvang en kwaliteit belangrijke

¹ VINCENT, *Le progrès technique en France depuis cent ans*, Paris, 1944.

verplaatsing van arbeidskrachten in de analyse niet tot uitdrukking komt. Evenzo zou de verplaatsing van Oost-Duitsers en hun massieve tewerkstelling in de mijnen van het Ruhrgebied niet tot uitdrukking komen, wanneer men zich strikt aan de classificatie per nationaliteit zou houden.

De zones met een grote bevolkingsdichtheid en een geringe landbouwbedrijvigheid (Italië, Noord-Afrika) zijn vooral aan migratie onderhevig; doch deze sterke migratie wordt verstoord :

- door politieke invloeden (toevloed van Oost-Duitsers, stilstand van de Poolse emigratie, enz.);
- door economische invloeden (België trekt als een gebied met een grote bevolkingsdichtheid vele buitenlanders naar zijn steenkolenmijnen als gevolg van de zeer snelle verschuiving van de autochthone producenten naar de tweede- en derde-rangssectoren, alhoewel deze productietakken sterk zijn overvoerd. In Frankrijk daarentegen heeft de inkrimping van de personeelsbezetting in de kolenmijnen allereerst betrekking op de buitenlanders waarop minder beroep wordt gedaan.

IV. — RELATIEVE DICHTHEID DER BUITENLANDERS PER LAND

Het aantal vreemdelingen in de steenkolenmijnen loopt voor elk land zeer uiteen; terwijl zij 42,1 % van de personeelsbezetting der Belgische steenkolenmijnen en 21,9 % der Franse steenkolenmijnen¹ uitmaken, vormen zij in Nederland slechts 6,8 % van de personeelsbezetting alsmede 0,8 % in Duitsland en 0,2 % in het Saargebied.

Kaart 9 geeft een synthese van deze gegevens. Ten aanzien van ieder land is de omvang van het buitenlandse personeel volgens nationaliteit en de betrekkelijke betekenis daarvan afgebeeld. Men heeft eveneens de herkomst van deze buitenlanders en de omvang volgens emigratiegebied met pijlen aangegeven.

Er zijn drie grote immigratiestromingen, waarbij de Italianen het grootst in aantal zijn; aan de hand van de grafiek kan men de verdeling der Italiaanse immigranten (52.617) nagaan; België neemt het merendeel van hen op (44.734), Frankrijk een kleiner aantal (7.729) en Nederland de rest (131).

De Polen vormen een aanzienlijk contingent (34.874); zij hebben zich voornamelijk

TABEL 7
De buitenlandse mijnwerkers (31 December 1953)

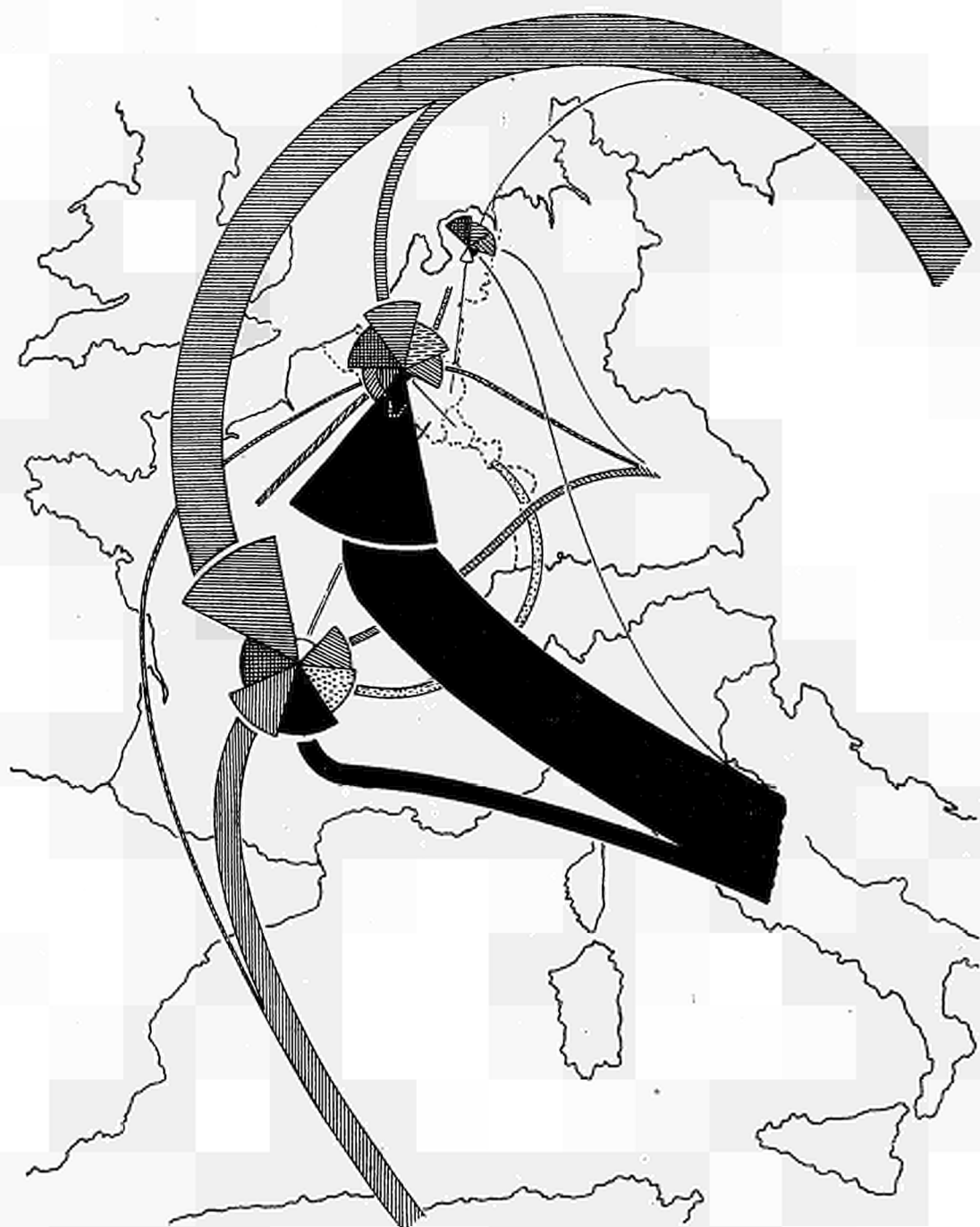
Nationaliteit	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Nederland	Totaal Gemeenschap
Duitsers		1.993	3.348	—	946	6.287
Belgen		—	949	—	368	1.317
Fransen		1.591	—	—	6	1.597
Fransen (overzeese gebiedsdelen)		1.165	8.721	—	—	9.886
Saarlanders		—	4.610	—	—	4.610
Italianen		44.734	7.729	23	131	52.617
Luxemburgers		53	—	—	—	53
Nederlanders		3.539	—	1	—	3.540
Gemeenschap		53.075	25.357	24	1.451	79.907
Polen		7.270	26.631	29	944	34.874
Anderen	3.912 ¹	4.624	5.220	87	1.305	15.148
Totaal	3.912	64.969	57.208	140	3.700	129.929

¹ Er zijn geen gegevens volgens nationaliteit van de in Duitsland tewerkgestelde buitenlandse mijnwerkers beschikbaar.

¹ Met inbegrip van de tot de overzeese gebiedsdelen behorende arbeiders, die 3,4 % van de personeelsbezetting uitmaken.

GRAFIEK 9

De buitenlanders en de uit de overzeese gebiedsdelen afkomstige arbeidskrachten
in de steenkolenmijnen

	ITALIANEN		DUITSERS
	POLEN		SAARLANDERS
	FRANSEN UIT DE OVERZEESSE
GEBIEDSDELEN		BELGEN
	FRANSEN		LUXEMBURGERS
	NEDERLANDERS		ANDEREN

in Frankrijk gevestigd (26.631), vervolgens in België (7.270), tenslotte in Nederland (944).

Een niet onaanzienlijk aantal Noord-Afrikanen (8.721) zijn in de Franse steenkolenmijnen werkzaam; voor België bedraagt dit 1.165.

De andere verplaatsingen van arbeidskrachten zijn veel minder omvangrijk en hebben gedeeltelijk betrekking op het grensverkeer tussen de landen van de Gemeenschap.

In tabel 7 zijn voor alle landen van de Gemeenschap de cijfers van de vreemdelingen volgens nationaliteit vermeld.

Deze verschillende emigratiestromingen zijn niet alle van even groot belang: zo is de Poolse emigratie sinds 1948 gestaakt en enkele mijnwerkers zijn zelfs naar hun land van herkomst teruggekeerd. De Italiaanse en Noord-Afrikaanse emigratie blijft het grootst. Toch hebben deze emigranten een geheel verschillend juridisch statuut: bij de Noord-Afrikanen gaat het om Fransen, waarvan de emigratie op de grafiek slechts als aanduiding van verplaatsing van arbeidskrachten is aangegeven. De kwalitatieve raming van deze immigranten is van even grote betekenis als de kwantitatieve ramingen, waarvan de hoofdtrekken reeds zijn vermeld.

Het aanwerven van emigranten wordt niet door het lot bepaald¹; zij zijn niet op dezelfde wijze samengesteld als de totale bevolking. Immigratie betekent dubbele selectie. Degeenen, die willen expatriëren, zijn over het algemeen jong en gezond. Er heeft derhalve een selectie plaats volgens leeftijd en gezondheid. De morele selectie speelt eveneens een rol. De beste elementen slagen en vestigen

zich blijvend in het immigratieland; de overigen gaan terug naar hun land van herkomst. Bij hun binnenkomst in de landen van immigratie vindt overigens een systematische selectie plaats: de leeftijd (ontvangst van de jonge immigranten), de gezondheid (medisch onderzoek), de vakbekwaamheid worden gecontroleerd.

De resultaten blijken bij een vergelijking van de leeftijden van de buitenlandse en nationale mijnwerkers, alsmede uit de relatieve verdeling over onder- en bovengronds; deze aspecten zullen worden besproken in de paragrafen², welke respectievelijk de leeftijdsstructuur en de verdeling onder- en bovengronds behandelen.

De aanpassing en opname van de buitenlanders in de steenkolenmijnen dienen te worden onderzocht. Er werden terzake reeds enquêtes ingesteld, doch de documenten zijn moeilijk te verklaren en het is derhalve bezwaarlijk de gegevens per land te vergelijken. Wanneer men het tempo van de naturalisaties vrij regelmatig volgt, valt het reeds moeilijker de nationaliteitskeuze bij meerderjarigheid te bepalen, enz. De psychologische factoren voor de assimilatie zijn nog moeilijker te verklaren (een tendens tot gemengde huwelijken — onderwijs in de taal van het land dat de emigranten opneemt, afzondering van de buitenlandse mijnwerkerskolonie, enz.).

Toch zijn het juist deze factoren, aan de hand waarvan de mogelijkheden om de buitenlandse mijnwerkers blijvend op te nemen volgens de gebieden (een gemakkelijke opname van de Italianen in de bekkens van Zuid-Oost-Frankrijk) kunnen worden vastgesteld en de eventuele mogelijkheden tot verplaatsing van de buitenlandse arbeidskrachten beter kunnen worden beoordeeld.

¹ SAUVY, *L'Europe et sa population*.

² Hoofdstuk III, § 5.

HOOFDSTUK III

STRUCTUUR VAN DE MIJNWERKERS VOLGENS LEEFTIJD

Aangezien de Europese bevolking sterk verouderd is en nog steeds ouder wordt, is zij ouder dan die van alle andere delen der wereld¹.

Voor de arbeidsvraagstukken in het algemeen is de indeling naar leeftijd van essentieel belang; zij speelt in het bijzonder een beslissende rol in de kolenmijnindustrie, welke een betrekkelijk jonge personeelsbezetting nodig heeft.

De gemiddelde leeftijd der mijnwerkers (onder- en bovengronds) is voor elk land van de Gemeenschap verschillend. Anderzijds wisselt zij soms vrij snel als gevolg van de omstandigheden of tengevolge van een van tevoren uitgestippelde arbeidspolitiek.

De ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd der mijnwerkers geeft voor de verschillende landen in de loop van 1950 t/m 1953 de volgende cijfers te zien :

	1950	1951	1952	1953
Duitsland	37,9 jaar	37,1 jaar	36,1 jaar	35,6 jaar
België	36,5 jaar	36,2 jaar	36,3 jaar	36,5 jaar
Frankrijk	34,3 jaar	34,5 jaar	34,7 jaar	—
Saargebied	36,1 jaar	36,2 jaar	35,7 jaar	35,7 jaar
Italië	—	—	38,3 jaar	38 jaar
Nederland	33,8 jaar	33,3 jaar	32,9 jaar	—

I. — Het is reeds nauwkeuriger de mijnwerkers in drie grote leeftijdsgroepen in te delen :

- Van 15-30 jaar,
- Van 30-45 jaar,
- Van 45-60 jaar en ouder.

In diagram 10 worden deze cijfers samengevoegd.

TABEL 8

Verdeling van de mijnwerkers volgens leeftijdsgroepen en land

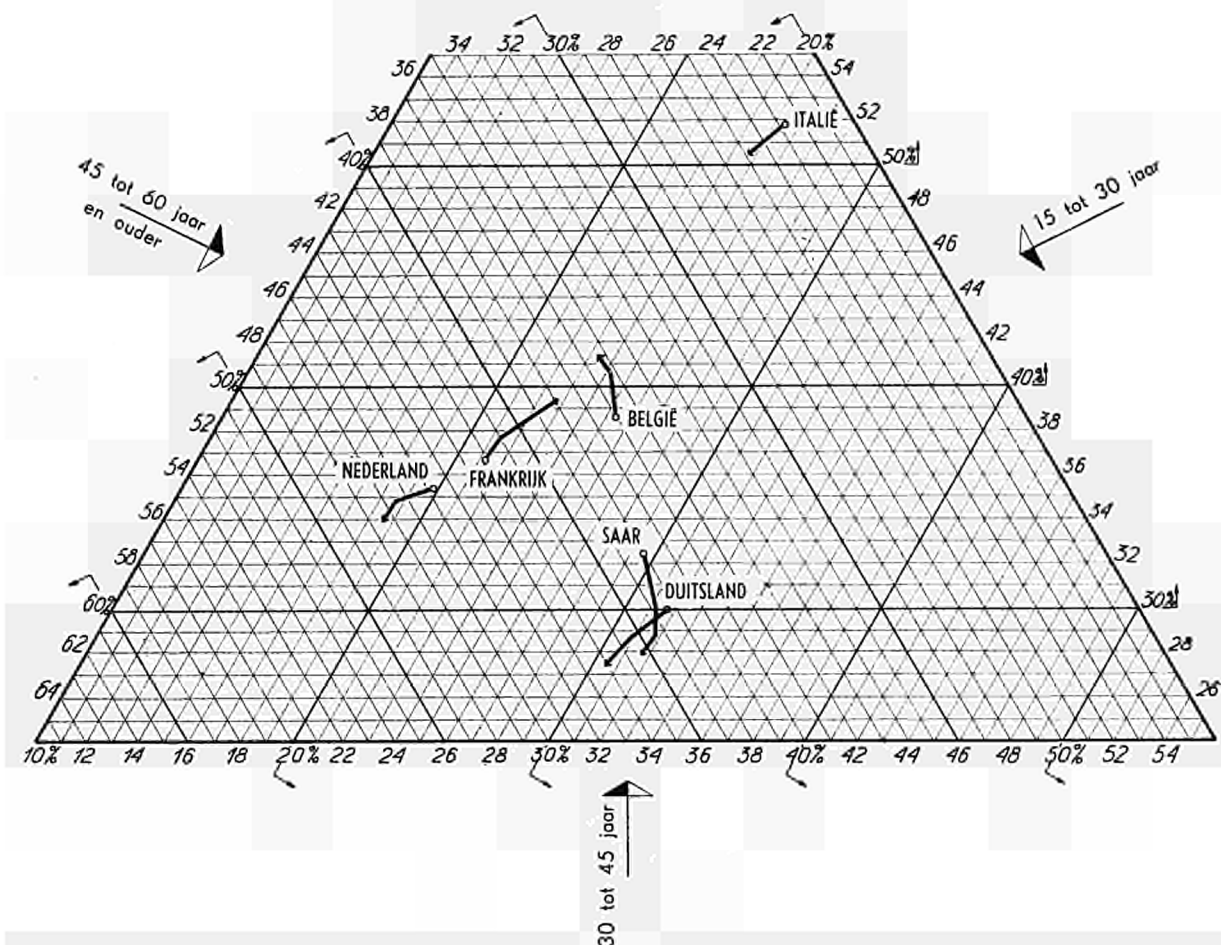
Onder- en bovengronds

(In procenten)

	Duitsland				België				Frankrijk			Saargebied				Italië		Nederland		
	1950	1951	1952	1953	1950	1951	1952	1953	1950	1951	1952	1950	1951	1952	1953	1952	1953	1950	1951	1952
15-30 jaar	38,5	40,5	42,0	44,5	36,0	35,5	35,5	34,5	42,0	41,0	42,5	38,5	30,0	40,0	40,5	23,5	25,0	44,5	46,5	47,0
30-45 jaar	30,0	28,5	27,5	26,5	38,5	40,5	41,0	43,5	36,5	37,5	38,0	32,0	30,0	28,5	28,0	51,5	50,5	35,5	34,5	34,0
45-60 jaar en ouder	31,5	31,0	30,5	29,0	25,5	24,0	23,5	22,0	21,5	21,5	19,5	20,5	31,0	31,5	31,5	25,0	24,5	20,0	19,0	19,0
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Sauvy, *L'Europe et sa population*.

GRAFIEK 10

Verdeling naar leeftijd en land der mijnwerkers¹

Men zal de gunstige positie van Nederland opmerken, dat het grootste aantal mijnwerkers van 15 tot 30 jaar bezit (47 %) en het kleinste aantal bejaarde mijnwerkers (19 %) van 45 tot 60 jaar en ouder alsmede de uitzonderlijke positie van Italië met slechts 25 % jeugdige mijnwerkers en vooral 50,5 % volwassenen. Het personeel, dat gedurende de

periode tussen de twee wereldoorlogen in de Italiaanse steenkolenmijnen werkzaam was, is niet door jonge mijnwerkers aangevuld; de jonge mijnwerkers van 1935 zijn de volwassenen van thans.

Het aantal bejaarde mijnwerkers in Duitsland en het Saargebied (deze twee landen zijn op de grafiek naar rechts verschoven) is afhankelijk van de pensioenregeling en de leeftijdsgroep van 30 tot 45 jaar.

Het verloop in de verschillende landen loopt meer uiteen :

- Nederland, Duitsland en het Saargebied alsmede Italië richten zich naar de leeftijdsgroepen van 15 tot 30 jaar in de zin van een verjonging van het personeel.
- Frankrijk geeft een tegengesteld verloop te zien, de pijl is gericht naar de groepen van volwassen en bejaarde mijnwerkers.

¹ In dit drievoudig gecoördineerde diagram kan de verhouding van de jonge mijnwerkers (15 tot 30 jaar), de volwassen mijnwerkers (30 tot 45 jaar) en de mijnwerkers van 45 tot 60 jaar en ouder door een punt worden aangegeven.

Dit leent zich voor de studie van het betrekkelijke verloop van de leeftijdsgroepen (gedurende 1950 t/m 1953) door voor elk jaar het punt, dat overeenkomt met de indeling van de drie grote leeftijdsgroepen te bepalen en de curve daarvan uit te zetten.

Aangezien de punt van de pijl het laatste jaar aangeeft en derhalve de richting van het verloop, neemt het percentage jonge mijnwerkers van links naar rechts toe, volgens de pijl (percentage van 15 tot 30 jaar), het percentage van de volwassen arbeiders van beneden naar boven (percentage van 30 tot 45 jaar) en dat van de oude mijnwerkers naar rechts (percentage van 45 tot 60 jaar en ouder).

Aan de hand van het diagram kan eveneens een geografische vergelijking worden gemaakt inzake de stand van de grote leeftijdsgroepen in de verschillende landen.

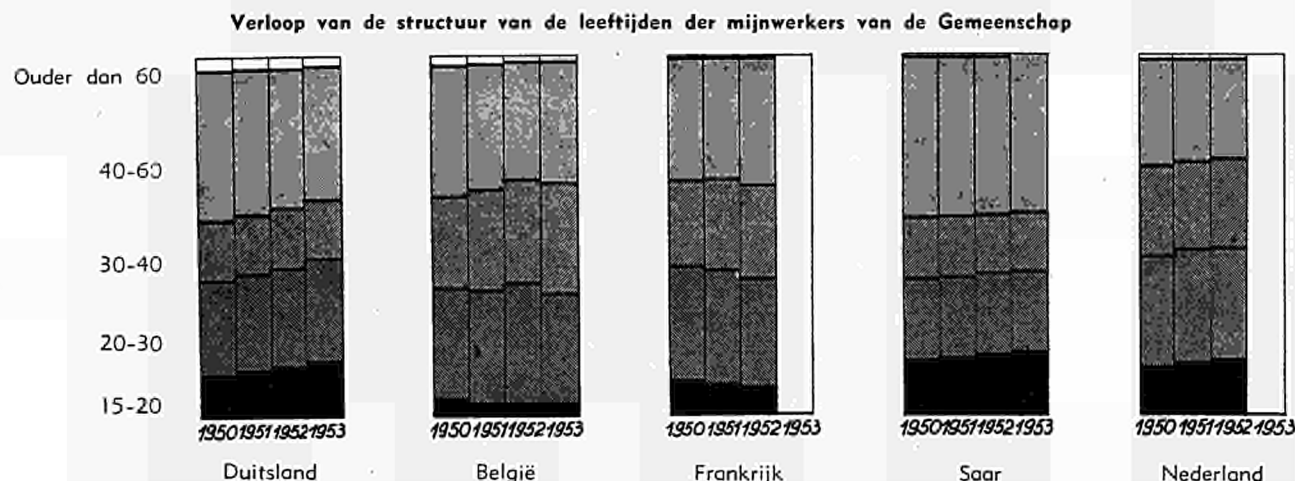
— België is hoofdzakelijk naar de leeftijdsgroep van de volwassen arbeiders gericht.

Aan de hand van de cijfers van de tabellen 9 t/m 13 kan nauwkeurig het tempo van het bovengenoemd verloop worden nagegaan.

II. — De leeftijdsstructuur der mijnwerkers, welke men volgens grote categorieën heeft aangegeven, dient meer gedetailleerd te worden geanalyseerd (grafiek 11).

In Duitsland geven de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers (onder- en bovengronds) het volgende verloop te zien :

GRAFIEK 11

TABEL 9

DUITSLAND ¹

Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers

Onder- en bovengronds
(Per 30 Juni)

(In procenten)

	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	12,5	13,5	14,5	16,0
20-30 jaar	26,0	27,0	27,5	28,5
30-40 jaar	16,5	16,5	16,5	16,5
40-60 jaar	41,5	40,0	38,5	36,5
Boven 60 jaar	3,5	3,0	3,0	2,5
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0
(Indexcijfer, 1950 = 100)				
	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	100	108	124	138
20-30 jaar	100	107	114	121
30-40 jaar	100	101	106	111
40-60 jaar	100	99	98	97
Boven 60 jaar	100	95	94	89
Totaal	100	102	107	111

¹ Bron: D. K. B. L., Essen.

Tengevolge van het reeds voor Duitsland vermelde streven naar verjonging wordt de leeftijdstructuur normaal; zoals men ziet, neemt de betekenis en de ontwikkeling van de groepen van 15 tot 20 jaar en van 20 tot 30 jaar toe, aangezien de aanwerving op de jonge arbeidskrachten is gericht. Door het opkomen van de jonge groepen vermindert

het aantal arbeiders, ouder dan 40 jaar. Eveneens dient de aandacht te worden gevestigd op de groep van 30 tot 40 jaar, welke slechts 16,5 % van het totaal uitmaakt.

Het verloop der leeftijdsgroepen in België is voor de mijnwerkers als volgt :

TABEL 10

BELGIË¹

Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers

Onder- en bovengronds
(Per 31 December)

(In percenten)

	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	5,5	4,5	4,5	4,5
20-30 jaar	30,5	31,0	32,0	30,0
30-40 jaar	25,5	28,0	29,5	30,5
40-60 jaar	36,0	34,5	32,5	33,5
Boven 60 jaar	2,5	2,0	1,5	1,5
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

(Indexcijfer, 1950 = 100)

	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	100,0	92,0	84,0	83,0
20-30 jaar	100,0	110,0	109,0	98,0
30-40 jaar	100,0	117,0	120,0	120,0
40-60 jaar	100,0	100,0	93,0	93,0
Boven 60 jaar	100,0	98,0	68,0	64,0
Totaal	100,0	107,0	104,0	102,0

¹ Bronnen. — 1950 en 1951 : Rijksdienst voor Ziekte en Invaliditeit, Brussel. 1952 en 1953 : Belgische Steenkool Federatie, Brussel.

In de Belgische mijnen kan een teruglopen van alle leeftijdsgroepen, met uitzondering van die van 20 tot 40 jaar, worden waargenomen, ondanks de regelmatige vermindering van de leeftijdsgroep van 15 tot 20 jaar. Er is dus tussen de beide leeftijdsgroepen een aanzienlijke aanwas van perso-

neel. Zoals uit het vervolg moge blijken, gaat het om contingenten buitenlandse arbeiders. De groepen bejaarde mijnwerkers, hoofdzakelijk die van 40 tot 60 jaar, nemen betrekkelijk minder snel af dan die van 15 tot 20 jaar, helgeen een opvallende veroudering van de mijnwerkersbevolking tengevolge heeft.

TABEL 11

FRANKRIJK ¹

Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers

Onder- en bovengronds
(Per 31 December)

(In percenten)

	1950	1951	1952
15-20 jaar	10,5	9,5	10,0
20-30 jaar	31,5	31,5	31,5
30-40 jaar	23,5	25,0	25,0
40-60 jaar	34,0	33,5	33,0
Boven 60 jaar	0,5	0,5	0,5
Totaal	100,0	100,0	100,0

	1950	1951	1952
15-20 jaar	100,0	92,0	84,0
20-30 jaar	100,0	97,0	90,0
30-40 jaar	100,0	102,0	102,5
40-60 jaar	100,0	99,5	99,0
Boven 60 jaar	100,0	85,5	72,0
Totaal	100,0	98,2	95,6

(Indexcijfer, 1950 = 100)

¹ Bron: Bureau de Documentation minière, Parijs.

Het verloop van de leeftijdstructuur der mijnwerkers in Frankrijk, dat in tabel 11 is aangegeven, vertoont vrij veel overeenkomst met dat voor België. Niettemin worden de leeftijdsgroepen van 20 tot 40 jaar minder snel aangevuld — langzamer tempo bij de aanwerving van buitenlandse arbeidskrachten — terwijl de jonge mijnwerkers relatief talrijker blijven. Daarentegen zijn de bejaarde mijnwerkers groter in aantal. De leeftijdstructuur van de mijnwerkers in het Saargebied blijft betrekkelijk constant. Alleen de beide uiterste leeftijdsgroepen geven aanzienlijke verschillen te zien.

Het Saargebied volgt eenzelfde beleid als Duitsland inzake de verjonging. Dit wordt

door een stijgende omvang en ontwikkeling van de groep van 15 tot 20 jaar gekenmerkt in tegenstelling tot hetgeen voor de andere leeftijdsgroepen geldt. De thans door de mijnen van het Saargebied gevolgde arbeidspolitiek heeft ten doel voor de toekomst te zorgen door veeleer jonge arbeidskrachten van jonger dan 18 jaar aan te trekken dan door de aanwerving van arbeidskrachten, welke onmiddellijk productief zijn.

De vermindering van het aantal mijnwerkers van ouder dan 60 jaar kan worden verklaard uit het ten aanzien van de bejaarde mijnwerkers gevolgde beleid (zie hoofdstuk IV, § 3).

TABEL 12

SAARGEBIED ¹

Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers

Onder- en bovengronds
(Per 31 December)

(In percenten)

	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	16,0	16,5	17,5	18,0
20-30 jaar	22,5	22,5	22,5	22,5
30-40 jaar	17,0	16,5	16,0	16,0
40-60 jaar	44,0	44,0	43,5	43,5
Boven 60 jaar	0,5	0,5	0,5	0,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

	1950	1951	1952	1953
15-20 jaar	100,0	98,3	107,9	109,0
20-30 jaar	100,0	97,0	99,8	97,0
30-40 jaar	100,0	94,1	91,9	91,0
40-60 jaar	100,0	99,1	99,2	96,9
Boven 60 jaar	100,0	92,4	76,5	8,7
Totaal	100,0	97,6	99,3	97,4

(Indexcijfer, 1950 = 100)

¹ Bron: Régie des Mines de la Sarre.

In Nederland wordt de mijnwerkersbevolking, welke, zoals reeds opgemerkt, de jongste is, regelmatig van onderen af uitgebreid. Het aantal jonge arbeidskrachten neemt van jaar tot jaar toe, in het bijzonder de groep van 15 tot 20 jaar en in geringere mate die van 20 tot 30 jaar.

TABEL 13

NEDERLAND ¹

Omvang en schommelingen van de verschillende leeftijdsgroepen der mijnwerkers

Onder- en bovengronds
(Per 31 December)

(In percenten)

	1950	1951	1952
15-20 jaar	14,0	15,0	16,0
20-30 jaar	30,5	31,5	31,0
30-40 jaar	25,0	24,5	24,5
40-60 jaar	29,5	28,0	27,5
Boven 60 jaar	1,0	1,0	1,0
Totaal	100,0	100,0	100,0

	1950	1951	1952
15-20 jaar	100,0	116,0	135,5
20-30 jaar	100,0	108,5	114,9
30-40 jaar	100,0	105,8	112,9
40-60 jaar	100,0	103,1	105,2
Boven 60 jaar	100,0	110,9	113,5
Totaal	100,0	107,3	114,1

(Indexcijfer, 1950 = 100)

¹ Bron: Rijkskolonbureau, Den Haag; Hoofdafdeling Statistiek van de Hoge Autoriteit.

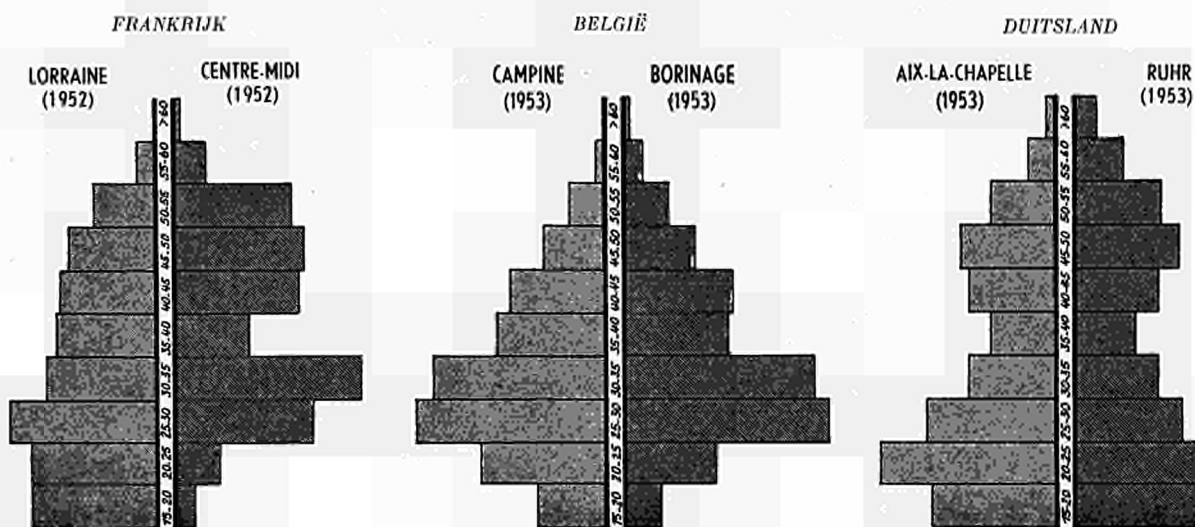
III. — *Vergelijking van de leeftijdstructuur volgens de bekkens*

Ten einde de toestand van de arbeidskrachten in demografisch verband te kunnen bezien, dient dit op het niveau van het mijnbekken te geschieden. Opgemerkt dient te worden, dat

de leeftijdstructuur der verschillende bekkens dikwijls zeer uiteenloopt. Zo spreekt de leeftijdspyramide van het Lotharingse bekken, vergeleken met die der bekkens van Centraal-Zuid Frankrijk, duidelijke taal (zie grafiek 12). Terwijl zij naar boven door de groepen van meer dan 45 jaar weinig wordt belast, wordt

GRAFIEK 12

Vergelijking van de leeftijdstructuur per kolenbekken

zij regelmatig door de jongere groepen aangevuld. Daarentegen geeft de leeftijdstructuur van de bekkens van Centraal-Zuid Frankrijk een smalle basis te zien met een aanzienlijk aantal bejaarde mijnwerkers. Terwijl in België een vergelijking minder zuiver is, kan dezelfde tegenstelling worden waargenomen tussen de Kempen en de Borinage en in Duitsland, zij het op meer aanvechtbare wijze, tussen het Ruhrgebied en het bekken van Aken.

Voor deze laatstgenoemde bekkens zijn de waarneembare redenen voor de verschillen overigens niet dezelfde. Het blijkt, dat de mijnwerkersbevolking tengevolge van de concurrentie van de andere meer bedrijvige Ruhr-industrieën veroudert, of, zo men wil, de omvang van de groepen van jonge mijnwerkers relatief afneemt.

De leeftijdspyramide van de bekkens van Centraal-Zuid Frankrijk is tekenend voor de teruggang van de werkgelegenheid in deze bekkens. Daarentegen worden in Lotharingen nog steeds in stijgende mate nieuwe arbeids-

krachten aangetrokken in evenredigheid tot de productie.

Deze pyramiden dienen te worden vergeleken met de beschikbare arbeidskrachten in de verschillende gebieden: zoons van mijnwerkers, overschot aan agrarische arbeiders, enz.

In Lotharingen zijn de theoretische behoeften aan vervanging¹ in de landbouw op 1.500 jonge arbeiders per jaar geraamd. Bovendien worden elk jaar 3.600 zoons van landbouwers 20 jaar. Er komt derhalve een overschot aan arbeidskrachten vrij, dat gedeeltelijk naar de steenkolenmijnen kan worden afgevoerd.

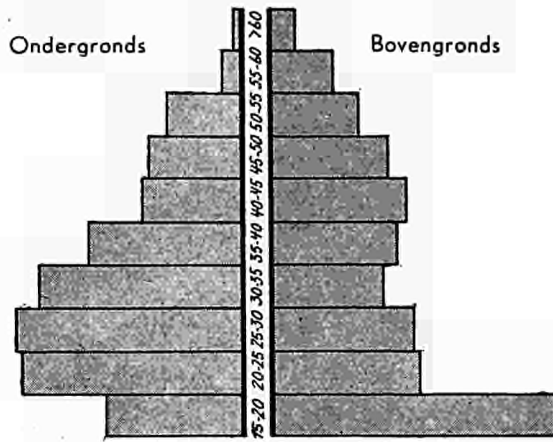
In bepaalde bekkens van Centraal-Zuid Frankrijk, waar de steenkolenmijnen de enige werkgelegenheid vormen, dienen de jongere leeftijdsgroepen, welke niet in de steenkolenmijnen kunnen worden geplaatst, het land te

¹ Commission de modernisation et d'équipement du Bassin Lorrain; I. N. S. E. E., 14e région économique, Nancy, 1953.

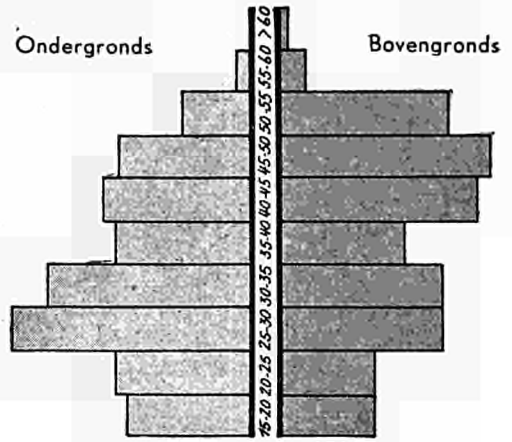
GRAFIEK 13

Leeftijdspyramiden der mijnwerkers
(ondergronds-bovengronds)

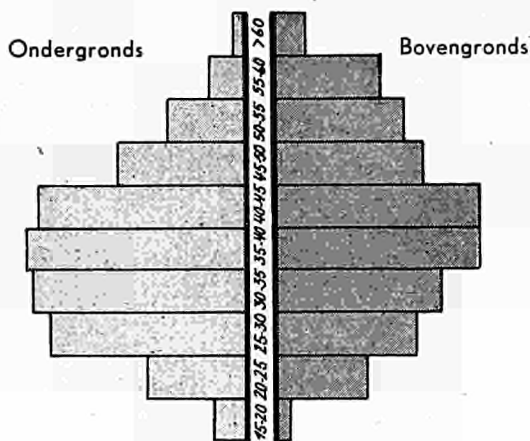
NEDERLAND (1952)

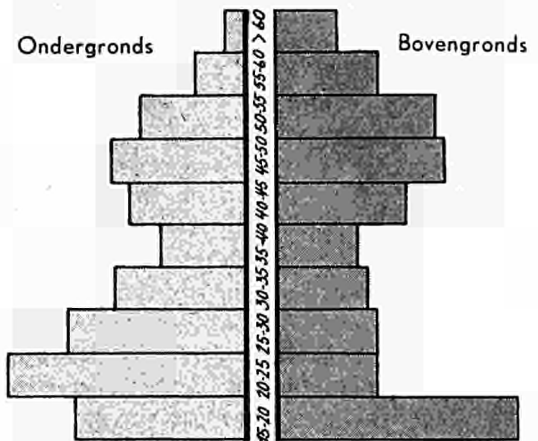
FRANKRIJK (1952)

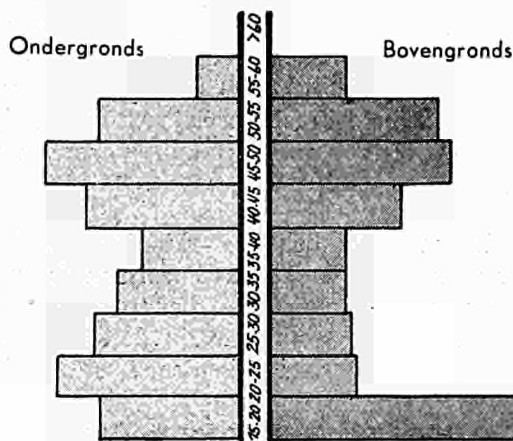
ITALIË (1953)

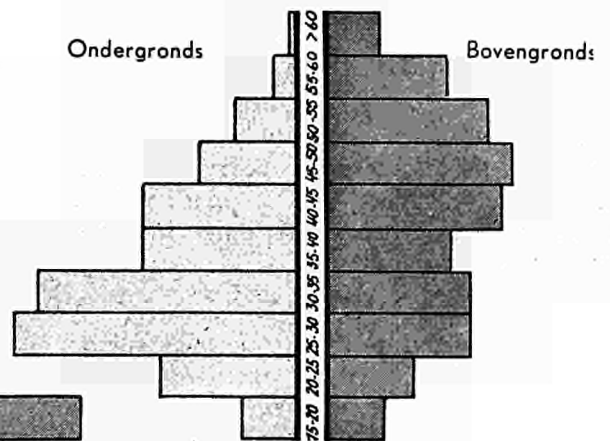
DUITSLAND (1953)

SAAR (1953)

BELGIË (1953)

verlaten. Hieruit blijkt, hoe belangrijk het is de leeftijdsstructuur volgens de bekkens te bestuderen.

IV. — *Gepensioneerde arbeiders in verhouding tot de actieve arbeidskrachten*

Overigens volgen in enkele bekkens op de leeftijdsgroepen van 60 jaar en ouder de gepensioneerden, die gehuisvest moeten worden en een last voor de onderneming vormen.

De verhouding tussen de actieve bevolking en de gepensioneerden, welke essentieel is om een verouderde bevolking, zoals die van Europa, goed te leren kennen, is niet minder belangrijk voor een juiste beoordeling van de positie der mijnondernemingen ¹.

De teruggang van de werkgelegenheid geeft in enkele bekkens nog meer relief aan het gebrek aan evenwicht tussen de jonge en oude arbeidskrachten, actief en gepensionneerd, zodat zelfs de verhouding omslaat.

V. — *Verdeling volgens leeftijd (ondergronds en bovengronds)*

Deze toestand is zo belangrijk, omdat de voor de mijnen bij uitstek geschikte arbeider, de ondergrondse arbeider, jong moet zijn. Dit blijkt uit de verdeling der mijnwerkers volgens leeftijd, bij een vergelijking tussen de ondergrondse en bovengrondse arbeidskrachten :

		Ondergronds	Bovengronds
Duitsland	(30.6.53)	34,4 jaar	38,5 jaar
België	(31.12.53)	34,8 jaar	41,5 jaar
Frankrijk	(31.-12.52)	33,4 jaar	38,1 jaar
Saargebied	(31.12.53)	36,4 jaar	40,9 jaar ²
Italië	(31.12.53)	37,0 jaar	40,3 jaar
Nederland	(31.12.52)	32,4 jaar	42,0 jaar ²

Het algemene beeld van de leeftijdspyramiden (zie grafiek 13) bevestigt hetgeen uit diagram 10 en de vergelijkende studie van de leeftijdsstructuur blijkt. Het Belgische, Franse en Italiaanse personeel wordt kennelijk ouder : de pyramide voor de bovengrondse arbeiders vertoont een tegengesteld beeld.

Daarentegen hebben het Saargebied, Duitsland en Nederland een groot aantal arbeiders van 15 tot 20 jaar, nl. de leerlingen. Wanneer hun opleidingstijd bovengronds is beëindigd, zullen deze jonge arbeiders de hogere leeftijdsgroep van de ondergrondse arbeiders gaan versterken (dit is goed zichtbaar bij de pyramide van Duitsland).

In de landen, waar de vakopleiding niet of in geringe mate is ontwikkeld, kan worden geconstateerd, dat de pyramide zowel voor de ondergrondse als voor de bovengrondse arbeiders naar beneden terugloopt.

Bij vergelijking van de leeftijdsstructuur onder- en bovengronds blijkt het grote aantal jonge arbeiders ondergronds en het grote aantal bejaarde arbeiders bovengronds, alsmede het geringe aantal bejaarde arbeiders ondergronds en het geringe aantal jonge arbeiders bovengronds (met uitzondering van het geringe aantal leerlingen).

De Franse, Duitse en Belgische pyramiden zijn hiervoor typerend.

Het normale profiel van de pyramide is in Nederland scheefgetrokken door het geringe aantal bejaarde bovengrondse mijnwerkers.

In het Saargebied daarentegen geeft het grote aantal bejaarde ondergrondse mijnwerkers aan de pyramide een specifiek profiel.

In België wordt het profiel tengevolge van het grote aantal ondergrondse mijnwerkers van 25 tot 35 jaar diagonaalsgewijze geaccentueerd, ondanks het ontbreken van de jongere leeftijdsgroepen.

Hier komt weer de invloed van de buitenlandse arbeidskrachten tot uiting, die op volwassen leeftijd in België komen.

Hieruit kan het belang van deze landen worden afgeleid om deze arbeidskrachten op te nemen. Tegen zo laag mogelijke kosten wordt de structuur van de arbeidskrachten, welke zonder hun aanwezigheid ongunstig zou zijn, gunstig beïnvloed.

Na hetgeen over de structuur volgens de landen is uiteengezet, zal het geen verwondering wekken, dat de pyramide van Nederland de stevigste basis heeft en in de top het

¹ Zie blz. 42, opmerking 1.

² Uitzonderd de leerlingen. Met inbegrip van laatstgenoemden bedraagt de gemiddelde leeftijd bovengronds 34,5 jaar in het Saargebied en 33,6 in Nederland.

minst door bejaarde arbeidskrachten is belast; evenmin zal het verbazen, dat de Franse pyramide in de top het breedst is voor wat betreft de bovengrondse arbeidskrachten). De Italiaanse pyramide vertoont een enigszins uitzonderlijk profiel : ze is niet overdreven belast

door bejaarde mijnwerkers, doch zij neemt naar beneden af, doordat geen arbeiders worden aangeworven.

In tabel 14 wordt een vergelijkend overzicht gegeven van de leeftijdsstructuur onder- en bovengronds.

TABEL 14

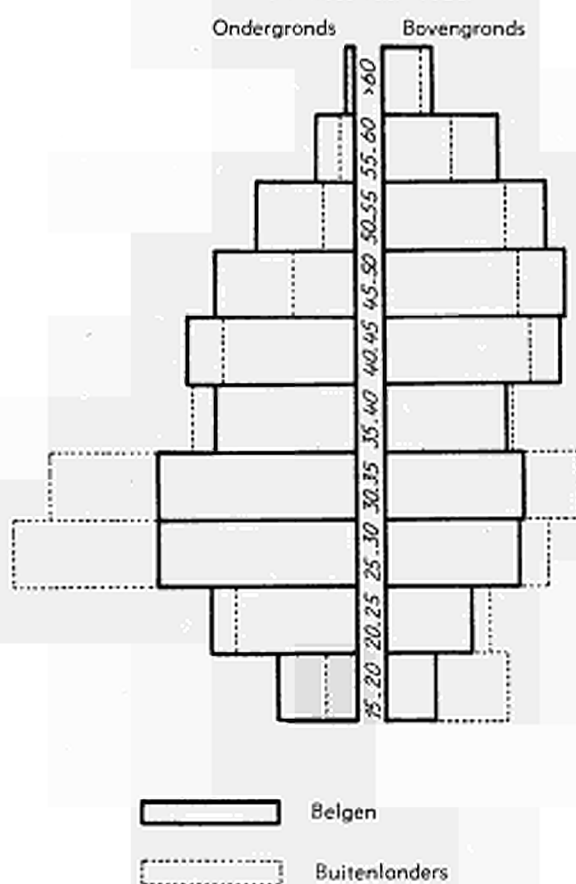
Omvang van de verschillende leeftijdsgroepen van de onder- en bovengrondse arbeiders ¹

	Duitsland ²	België ³	Frankrijk ⁴	Saargebied ³	Italië ³	Nederland ⁴
O N D E R G R O N D S						
15-20 jaar	14,0	4,5	10,0	11,5	2,5	11,0
20-30 jaar	34,0	34,0	33,5	27,0	24,0	36,5
30-40 jaar	17,5	33,5	27,5	18,0	35,5	29,0
40-60 jaar	33,0	27,5	29,0	43,5	37,0	23,0
60 jaar en ouder	1,5	0,5	0,0	0,0	1,0	0,5
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
B O V E N G R O N D S						
15-20 jaar	19,5	4,5	7,5	30,0	1,0	23,0
20-30 jaar	16,0	18,5	20,5	13,5	19,0	23,5
30-40 jaar	14,0	21,5	23,0	12,0	30,0	19,0
40-60 jaar	45,5	51,5	48,5	44,5	47,5	32,5
60 jaar en ouder	5,0	4,0	0,5	0,0	2,5	2,0
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
¹ Bron : zie blz. 33 t/m 36. ² Per 30 Juni 1953. ³ Per 31 December 1953. ⁴ Per 31 December 1952.						

Opgemerkt zij, dat in Frankrijk en België het aantal jonge bovengrondse arbeiders niet voldoende is om de groep van 25 tot 35-jarige ondergrondse arbeiders aan te vullen. Deze, vooral in België buitengewoon grote, wanverhouding wordt door aanvoer van bui-

tenlandse arbeidskrachten gecorrigeerd. Uit de verdeling van laatstgenoemde ondergronds en bovengronds, in vergelijking met die der Belgen, zal dit interessante aspect duidelijk blijken. In tabel 15 zijn de cijfers vermeld welke in grafiek 14 worden uitgebeeld.

GRAFIEK 14
 Leeftijdstructuur der Belgen en buitenlanders
 31 December 1953

TABEL 15

Omvang van de verschillende leeftijdsgroepen van de Belgische en buitenlandse arbeiders¹

(31 December 1953)

	Ondergronds	Bovengronds	Totaal
BELGEN			
15-20 jaar	6,5	4,0	5,5
20-30 jaar	28,5	18,0	24,0
30-40 jaar	28,0	21,5	25,0
40-60 jaar	36,5	52,5	43,5
60 jaar en ouder	0,5	4,0	2,0
Totaal	100,0	100,0	100,0
BUITENLANDERS			
15-20 jaar	2,5	10,0	3,0
20-30 jaar	38,5	22,0	38,0
30-40 jaar	39,0	26,5	38,0
40-60 jaar	19,5	38,5	20,5
60 jaar en ouder	0,5	3,0	0,5
Totaal	100,0	100,0	100,0

¹ Bron : Belgische Steenkool Federatie.

Uit deze twee boven elkaar geplaatste leeftijdspyramiden (Belgische en buitenlandse arbeidskrachten) blijkt het volgende :

- *Ondergronds* accentueren de vreemdelingen de omvang van de leeftijdsgroepen van 25 tot 35 jaar en in mindere mate die van 40 jaar. Deze vreemdelingen zijn minder talrijk in de jongere leeftijdsgroepen, hetgeen bewijst, dat zij voor het merendeel tegen de 25 jaar in de steenkolenmijnen worden opgenomen. Aangezien zij tussen 45 en 60 jaar eveneens gering in aantal zijn, verlaten zij derhalve de mijn na enkele jaren, hetgeen aan de hand van een analyse van de mobiliteit der arbeidskrachten zal worden bevestigd (zie hoofdstuk IV).
- *Bovengronds* zijn de vreemdelingen talrijker onder de jongere krachten vertegenwoordigd (hoog geboortecijfer van de vreemdelingen, die hun kinderen in een groter aantal naar de mijnen sturen dan de Belgen).

De vreemdelingen van 25 tot 35 jaar zijn zo talrijk, dat zij, zowel boven- als onder-

gronds, overwegend in aantal zijn. Bovenvermelde leeftijdspyramiden geven een duidelijk beeld van de beslissende toeloop van buitenlanders naar de Belgische steenkolenmijnen, aangezien zij het grootste deel van de meest actieve leeftijdsgroep vormen (25 tot 35 jaar) en omdat zij voor het merendeel ondergronds tewerk zijn gesteld, d.w.z. op de essentiële posten van de kolenproductie.

*
**

Tot slot kan worden gezegd, dat de leeftijdsstructuur van de arbeidskrachten in de steenkolenmijnen een duidelijk beeld geeft van de samenstelling en de vernieuwing in de industrie. Een dergelijke analyse zou nog moeten worden aangevuld met enerzijds een raming van beschikbare jonge groepen van de mannelijke bevolking per mijnstreek (geboortecijfer van de mijnwerkersbevolking, mogelijk overschot van de jonge groepen in de landbouw enz.) en door anderzijds het aantal gepensioneerden¹ eveneens per bekken te vermelden, ten einde de verhouding tussen de actieve mijnwerkers en de gepensioneerden in de steenkolenmijnen te berekenen.

¹ Aangezien de statistieken met betrekking tot het aantal gepensioneerden op verschillende grondslagen berusten, kan momenteel moeilijk een vergelijking worden gemaakt.

HOOFDSTUK IV

**HET VERLOOP EN DE KANS OP VERVANGING
VAN ARBEIDSKRACHTEN BIJ DE KOLENMIJNEN**

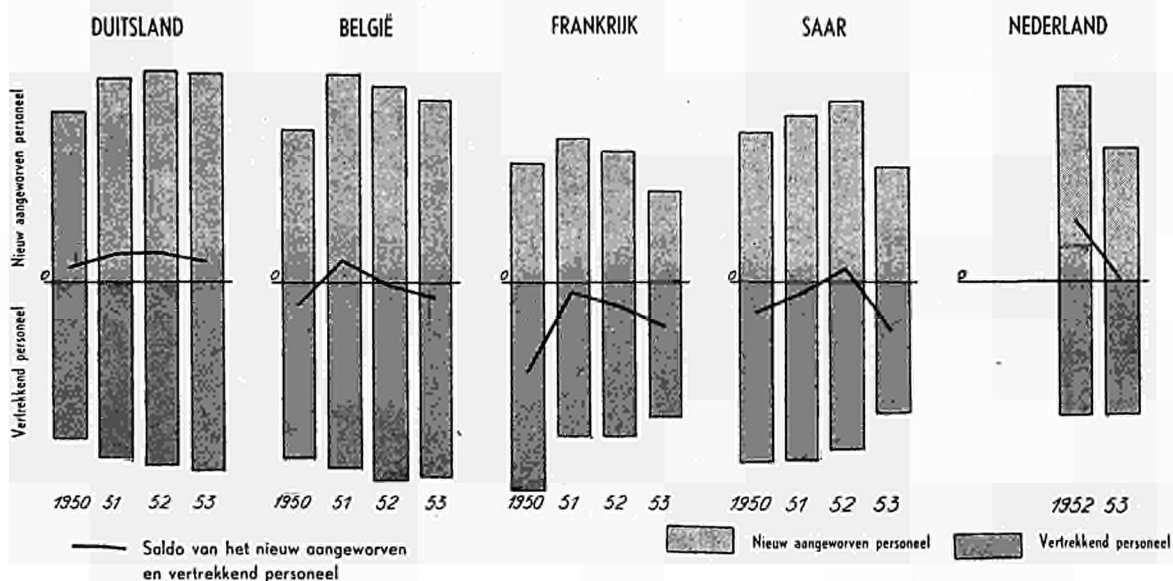
In de loop van de jaren 1950 t/m 1953 kan op 440.000 Duitse mijnwerkers een personeelsverloop worden waargenomen, dat betrekking heeft op 900.000 aangestelde en afgevloede arbeidskrachten. In 4 jaar tijds zou het verloop theoretisch dus betrekking hebben op een aantal mijnwerkers, dat het dubbele is van de gemiddelde personeelssterkte.

vloede arbeidskrachten in de loop van dezelfde jaren een aantal van 610.000 op een gemiddelde personeelssterkte van 155.000 mijnwerkers.

In het Saargebied daarentegen telde men slechts 98.000 aangestelde en afgevloede arbeidskrachten op een personeelssterkte van 58.000 mijnwerkers.

In België beliepen de aangestelde en afge-

GRAFIEK 15
Personeelsverloop in ieder land van de Gemeenschap
 (ondergronds-bovengronds)
 (1950-1953)

Ten opzichte van de afgevloede arbeidskrachten kan worden opgemerkt, dat de uitwisseling tussen diverse kolenmijnen en het afvloeien naar andere industrietakken een grote omvang bereikt, terwijl het saldo voor rekening komt van de gepensioneerde en overleden arbeidskrachten.

Het verlaten van de mijnen door de arbeidskrachten houdt aan, ondanks de op het gebied van beroepsziekten en hygiëne in de mijnen genomen maatregelen, waardoor het arbeidsmilieu aanmerkelijk is verbeterd.

Bovendien is de mijnwerker thans steeds meer een gespecialiseerde arbeider geworden, omdat hij een technische opleiding voor het bedienen van machines krijgt, welke gepaard gaat met een algemene opleiding. Hij is dus minder aan de mijn gebonden dan vroeger en kan gemakkelijker elders werk vinden.

I. Grafiek 15 geeft een beeld van het *algemene verloop van de mijnwerkersbevolking (ondergronds en bovengronds)* in de landen van de Gemeenschap tijdens de jaren 1950 t/m 1953.

Een vergelijking van de verschillende landen tussen het aantal aangestelde en afgevloede arbeidskrachten en het positieve of negatieve saldo geeft een beeld van de mobiliteit van de mijnwerkersbevolking.

Zo zijn in Duitsland van 1 Januari 1950 t/m 31 December 1953, met het oog op de uitbreiding van de personeelssterkte met bijna 56.000 personen, 479.000 arbeiders aangesteld.

In België is de personeelssterkte ondanks

een aantal van 300.000 aangestelde arbeiders met 6.600 verminderd.

TABEL 16

Algemeen verloop van de aangestelde en afgevloede mijnwerkers in de landen van de Gemeenschap (van 1 Januari 1950 tot 31 December 1953)

	Aangesteld ¹	Afgevloed ¹	Saldo
Duitsland	478.775	422.738	+ 56.037
België	301.783	308.388	— 6.605
Frankrijk	99.208	129.741	— 30.533
Saargebied	47.298	50.848	— 3.550

¹ Met inbegrip van de uitwisseling tussen kolenmijnen onderling.

II. Mobiliteit van ondergrondse arbeidskrachten.

Aangezien de ondergrondse mijnwerker de toonaangevende arbeider van het mijnbedrijf is, zal slechts de mobiliteit van deze categorie arbeiders werkelijk representatief zijn. Het verloop van de ondergrondse arbeidskrachten in de diverse landen was als volgt ² :

² De toegepaste Formule luidt als volgt :

$$\left\{ \frac{(E + S)}{2} \right\} \cdot \left\{ \frac{(P^1 + P^2)}{2} \right\} \times \frac{365}{M}$$

E = aangestelde arbeiders in de loop van de onderhavige periode;
 S = afgevloede arbeiders in de loop van de onderhavige periode;
 P¹ = personeelssterkte bij de aanvang van de periode;
 P² = personeelssterkte aan het einde van de periode;
 M = aantal dagen van de periode, waarover het verloop is berekend.

TABEL 17

Verloop van ondergrondse mijnwerkers

	Aangesteld			Afgeloeid				Saldo
	Afkomstig van andere kolnmijnen	Nieuwe mijnwerkers	Totaal	Vertrokken naar andere kolnmijnen	Gepensionneerd, overleden, onbekwaam	Andere oorzaken	Totaal	
DUITSLAND								
<i>Bron: D. K. B. L., Essen</i>								
1950	22.510	(¹) 58.850	81.360	22.510	11.839	40.379	74.728	+ 6.632
1951	29.485	69.099	98.584	29.485	8.332	49.594	87.411	+ 11.173
1952	31.983	70.293	102.276	31.983	8.386	49.548	89.917	+ 12.359
1953	31.265	68.748	100.013	31.265	9.013	51.821	92.099	+ 7.914
BELGIË								
<i>Bron: Fedechar, Brussel</i>								
Belgen		(¹)						
1950	17.455	8.480	25.935	17.455	2.787	7.248	27.490	- 1.555
1951	13.584	5.864	19.448	13.584	2.243	7.438	23.265	- 3.817
1952	13.904	7.554	21.458	13.904	2.438	5.334	21.676	- 218
1953	15.212	9.072	24.284	15.212	2.215	5.867	23.294	+ 990
Buitenlanders								
1950	25.794	4.770	30.564	25.794	849	9.666	36.309	- 5.745
1951	25.758	32.762	58.520	25.758	1.465	16.306	43.529	+ 14.991
1952	32.734	19.155	51.889	32.734	1.365	17.829	51.928	- 39
1953	35.362	8.644	44.006	35.362	1.048	12.953	49.363	- 5.357
Belgen en buitenlanders								
1950	43.249	13.250	56.499	43.249	3.636	16.914	63.799	- 7.300
1951	39.342	38.626	77.968	39.342	3.708	23.744	66.794	+ 11.174
1952	46.638	26.709	73.347	46.638	3.803	23.163	73.604	- 257
1953	50.574	17.716	68.290	50.574	3.263	18.820	72.657	- 4.367
FRANKRIJK								
<i>Bron: Bureau de Documentation minière, Parijs</i>								
1950	—	(¹) —	23.538	—	—	—	42.260	- 18.722
1951	—	—	31.999	—	—	—	30.735	+ 1.264
1952	5.395	21.710	27.105	5.395	2.919	22.408	30.722	- 3.617
1953	6.709	9.857	16.566	6.709	3.695	15.620	26.024	- 9.458
NEDERLAND								
<i>Bron: Rijkskolonbureau, Den Haag</i>								
1952	42	(¹) 5.674	5.716	42	455	(¹) 3.831	4.328	+ 1.388
1953	28	3.551	3.579	28	444	3.156	3.628	- 49

1 Met inbegrip van mutaties tussen ondergronds en bovengronds.

SAARGEBIED

Bron : Régie des Mines de la Sarre

	Aangesteld			Afgelooft						Saldo
	Afkomstig van andere kolenmijnen	Nieuwe ondergronders	Totaal	Vertrokken naar andere kolenmijnen	Gepensionneerd, overleden, onbekwaam	Naar andere mijnen bovengronds	Mutatie ondergronds naar bovengronds	Andere oorzaken	Totaal	
1950	2.393	(1) 3.116	5.709	2.593	820	64	1.863	(1) 1.871	7.211	- 1.502
1951	4.109	2.994	7.103	4.109	782	17	1.375	1.254	7.537	- 434
1952	3.051	3.606	6.657	3.051	782	25	1.844	997	6.699	- 32
1953	1.506	2.549	4.055	1.506	913	6	1.842	332	4.598	- 543

1 Met inbegrip van mutaties tussen ondergronds en bovengronds.

TABEL 18
Percentage
van het verloop van ondergrondse mijnwerkers
in de landen van de Gemeenschap

	1950	1951	1952	1953
Duitsland	2,2	2,5	2,5	2,4
België	4,5	5,3	5,1	5,0
Frankrijk	1,6	1,6	1,5	1,1
Saargebied	1,4	1,6	1,5	1,0
Nederland	1,3	1,5	1,4	1,0

In Frankrijk, het Saargebied en Nederland is het percentage van het verloop vrij gering en blijft vrijwel gelijk (zie grafiek 16).

In Duitsland en vooral in België is de arbeidsmarkt van ondergronders veel minder stabiel.

De buitenlandse ondergronders vertegenwoordigen in België ongeveer 55 % van de totale ondergrondse personeelssterkte, waarbij een afzonderlijke beschouwing van de twee groepen arbeiders in dit opzicht tot belangwekkende conclusies kan leiden.

Het percentage van het verloop in elk dezer groepen is als volgt :

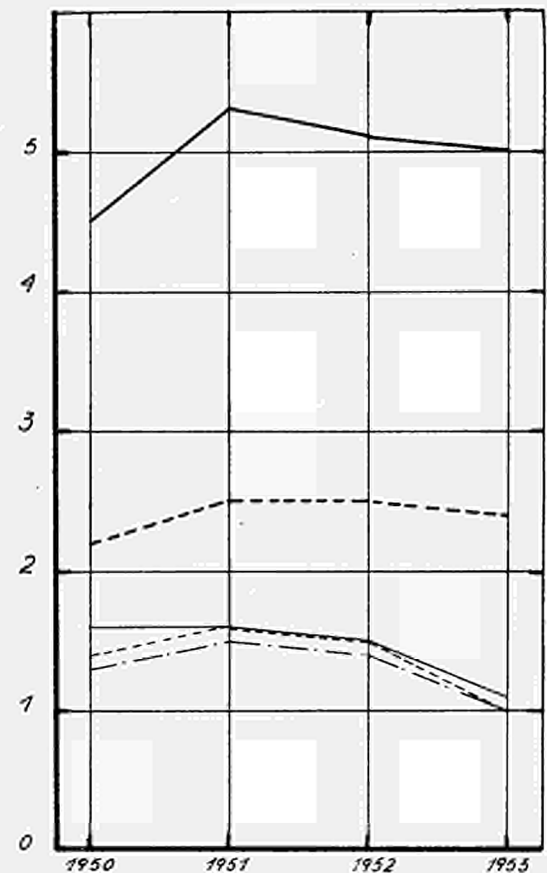
	1950	1951	1952	1953
Belgische arbeiders	3,9	3,4	3,4	3,8
Buitenlandse arbeiders	5,1	6,8	6,4	6,0

De reeds bijzonder moeilijke positie wordt door de aanwezigheid bij de Belgische mijnen van een aanzienlijke hoeveelheid buitenlandse arbeidskrachten verzwaaard.

De buitenlandse arbeidskrachten geven een percentage van het verloop te zien, dat het dubbele is van dat voor de Belgische arbeids-

GRAFIEK 16

Rotatie-coëfficiënt van de ondergrondse arbeiders

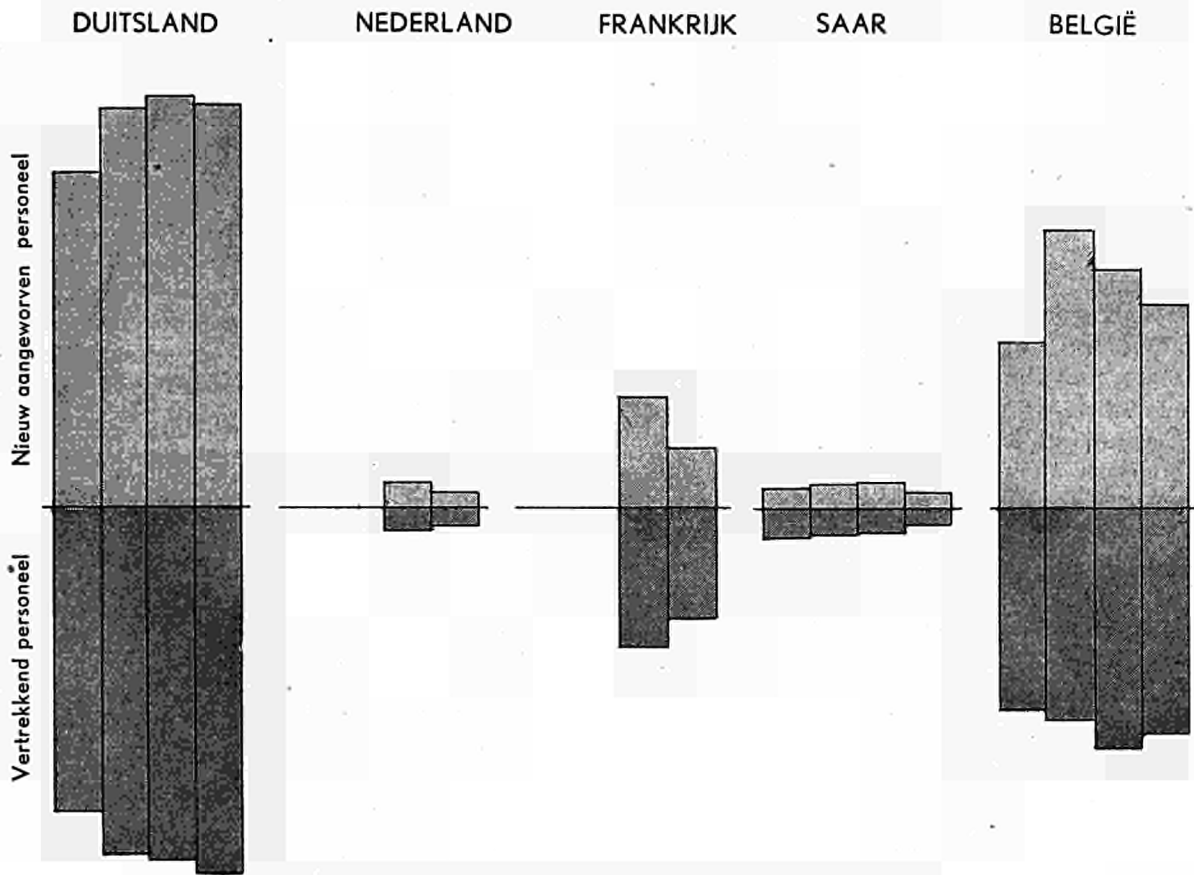

— België
- - - - - Duitsland
· · · · · Frankrijk
- · - · - Saar
- · - · - Nederland

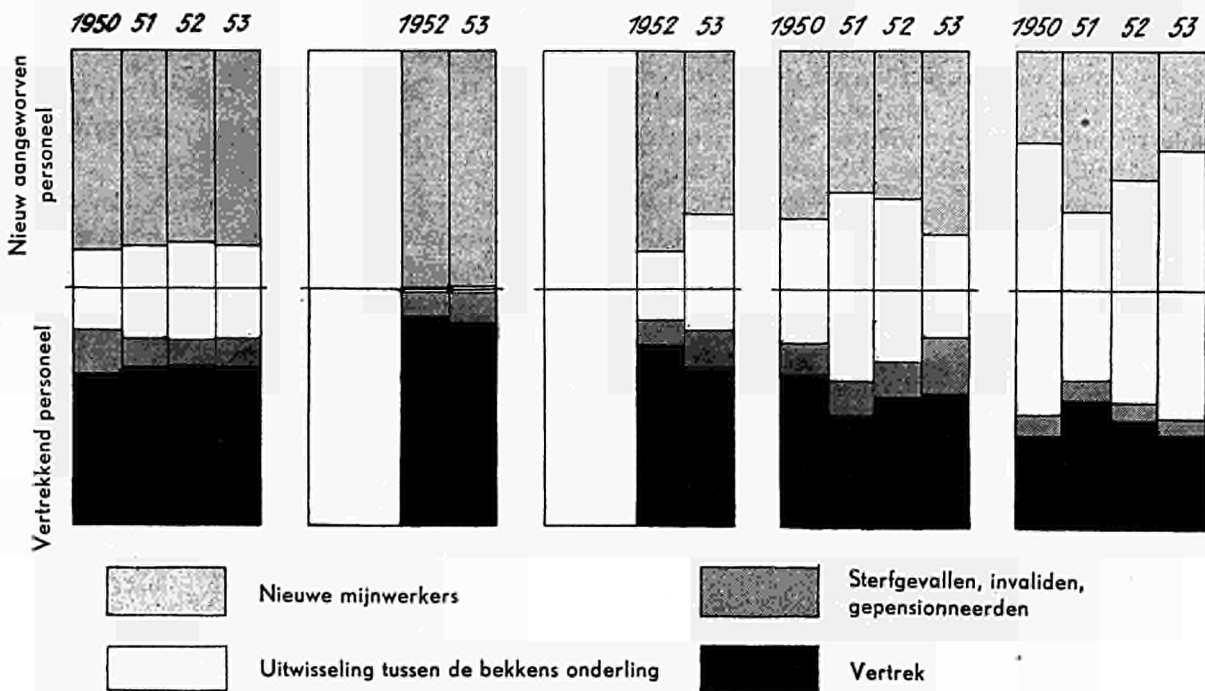
GRAFIEK 17

Structuur van het nieuw aangeworven en vertrekkend ondergronds personeel per land van de Gemeenschap

a) Globale omvang van het personeelsverloop per land

b) Het personeelsverloop per categorie in %

krachten, ofschoon zij door een bijzonder contract en een arbeidsvergunning aan de industrie worden gebonden.

De aanwezigheid van buitenlanders in België verklaart echter niet alleen het snelle verloop van de ondergrondse arbeiders.

In Duitsland waar inheemse arbeidskrachten werken met een zeer gering aantal buitenlandse arbeiders, is het percentage van het verloop bijna even hoog als in België.

Slechts een diepgaand en vergelijkend onderzoek van de mobiliteit van de arbeidskrachten zou het mogelijk maken een op de oorzaken van dit verloop gegronde opvatting nader uit te werken en vast te stellen. Bij het bestuderen van het algemeen verloop bij de ondergronders blijkt met name in België, dat er een aanzienlijk aantal mutaties tussen de kolenmijnen onderling plaats heeft. Zo waren er in dit land in 1953 op 68.290 aangestelde arbeiders 50.574 arbeiders, welke van andere kolenmijnen afkomstig waren, terwijl er slechts 17.716 nieuwe mijnwerkers waren. Deze gegevens waren over dezelfde periode ten aanzien van de Belgische en buitenlandse arbeiders als volgt :

	<i>Mutaties tussen kolenmijnen onderling</i>	<i>Nieuwe mijnwerkers</i>	<i>Totaal</i>
Belgische arbeiders	15.212	9.072	24.284
Buitenlandse arbeiders	35.362	8.644	44.006

Binnen de ondernemingen vinden nog mutaties van arbeidskrachten plaats, waardoor ondergronders, welke niet meer in staat zijn ondergrondse werkzaamheden te verrichten, voornamelijk om redenen van hun leeftijd, naar de bovengrondse werken worden overgeschakeld. Deze omschakeling is van bijzonder belang in het Saargebied, waar zij in 1953 betrekking had op 1848 personeelsleden op een totaal van 4.598 afgevloeiende arbeidskrachten.

III. — Vervolgens zullen wij onderzoeken hoe het verloop van de ondergrondse arbeidskrachten zoals door grafiek 17 wordt geïllustreerd, is samengesteld.

In Duitsland blijkt, dat gemiddeld 35 % van de afgevloeiende arbeidskrachten in andere kolenmijnen gaan werken, terwijl 10 % wordt gepensionneerd; overlijdt of onbekwaam wordt en 44 % de ondergrondse werken verlaten.

In België bestaat een groot gedeelte van het verloop van arbeidskrachten uit mutaties tussen de kolenmijnen onderling. Wat de Belgische arbeiders betreft, vertegenwoordigen deze mutaties 55 tot 65 % van de afgevloeiende arbeiders en voor de buitenlanders 60 tot 70 %, terwijl de personeelsleden, die de bedrijfstak verlaten, ongeveer 30 % van alle afgevloeiende arbeiders uitmaken.

In Frankrijk komt de door de « Charbonnages de France » toegepaste politiek tot inkrimping van personeel vanzelfsprekend tot uiting in het aantal afgevloeiende arbeiders; 10 % hiervan wordt gepensionneerd, terwijl 60 % de ondergrondse werken verlaat. Slechts 4 % van laatstgenoemden wordt weer bij de bovengrondse werken aangesteld.

In het Saargebied blijkt, dat gemiddeld 45 % van alle afgevloeiende arbeiders in andere mijnen gaat werken, terwijl 11 % wordt gepensionneerd, overlijdt of onbekwaam wordt en 44 % de ondergrondse werken verlaat. Degenen, die de ondergrondse werken verlaten en voorgoed de kolenmijnindustrie vaarwel zeggen, vormen slechts 19 % van het totaal der afgevloeiende arbeiders. Dit cijfer heeft trouwens de neiging, aanzienlijk achteruit te gaan. In 1953 bedroeg het slechts 7,2 % van de afgevloeiende arbeiders. De overige arbeiders, die de ondergrondse werken verlaten, zijn in de regel voor dit werk, hoofdzakelijk vanwege hun leeftijd, ongeschikt geworden en worden bij de bovengrondse werken aangesteld. Er wordt getracht, voorzover mogelijk, arbeiders te pensionneren, die ouder dan 60 jaar zijn.

IV. — Het moge belangwekkend zijn de omvang van de *vermindering van personeel in een bepaalde periode* te becijferen.

Om zich een idee te vormen van de omvang dezer vermindering van personeel werd voor de ondergronders de omvang van het aantal afgevloeiende arbeiders berekend (met uitzondering van mutaties tussen kolenmijnen onderling) in verhouding tot de personeelssterkte bij de aanvang van de periode, vermeerderd met de nieuw aangestelden¹, waarbij

¹ A = personeelssterkte bij de aanvang van de onderhavige periode, vermeerderd met het aantal in dezelfde periode aangestelde nieuwe mijnwerkers.

B = In de loop van de periode afgevloeiende arbeiders (met uitzondering van mutaties tussen de kolenmijnen onderling).

$$\text{Vermindering van personeelssterkte} = \frac{B \times 100}{A}$$
 (uitgedrukt in procenten van het aantal in de loop van de periode ingeschreven arbeiders van diverse categorieën).

vooropgesteld werd, dat de normale vervanging van personeel bij de kolenmijnen betrekking heeft zowel op de oorspronkelijke personeelssterkte als op de nieuw aangestelden.

In de diverse landen der Gemeenschap kan de omvang van deze vermindering ten aanzien van de ondergrondse arbeiders voor elk van de jaren 1950 t/m 1953 in de volgende percentages worden uitgedrukt :

	1950	1951	1952	1953
Duitsland	14,6	15,5	15,0	15,6
België	15,9	18,6	18,4	16,1
Frankrijk	16,9	13,1	12,8	11,0
Saargebied	10,6	8,2	8,7	7,6
Nederland	10,0	9,4	11,4	11,8

Hieruit blijkt een hoog percentage voor Duitsland, België en Frankrijk.

In Duitsland is het betrekkelijk constant, terwijl in België een toename valt te constate-

ren ten opzichte van de jaren, waarin aanzienlijke aantallen buitenlandse arbeidskrachten werden aangesteld ¹.

In Frankrijk en in het Saargebied daarentegen gaat het percentage aanmerkelijk achteruit, terwijl dit in Nederland toeneemt naar gelang de uitbreiding van het personeel.

De aanstelling van nieuwe mijnwerkers bij de ondergrondse werken ² in de diverse landen van de Gemeenschap in de loop van de jaren 1950 t/m 1953 komt tot uiting in de in tabel 19 vermelde verhoudingen (in procenten van het aantal ondergrondse personeelsleden bij de aanvang van elk jaar).

¹ Het percentage van de vermindering van buitenlandse ondergronders bij de Belgische mijnen is als volgt geweest :

1950 : 15,0 %	1952 : 22,8 %
1951 : 20,8 %	1953 : 18,4 %

² Met inbegrip van de arbeiders, die naar de bovengrondse werken werden overgeplaatst.

TABEL 19

Omvang van nieuw aangestelde ondergrondse mijnwerkers in verhouding tot de personeelssterkte bij de aanvang van elk jaar

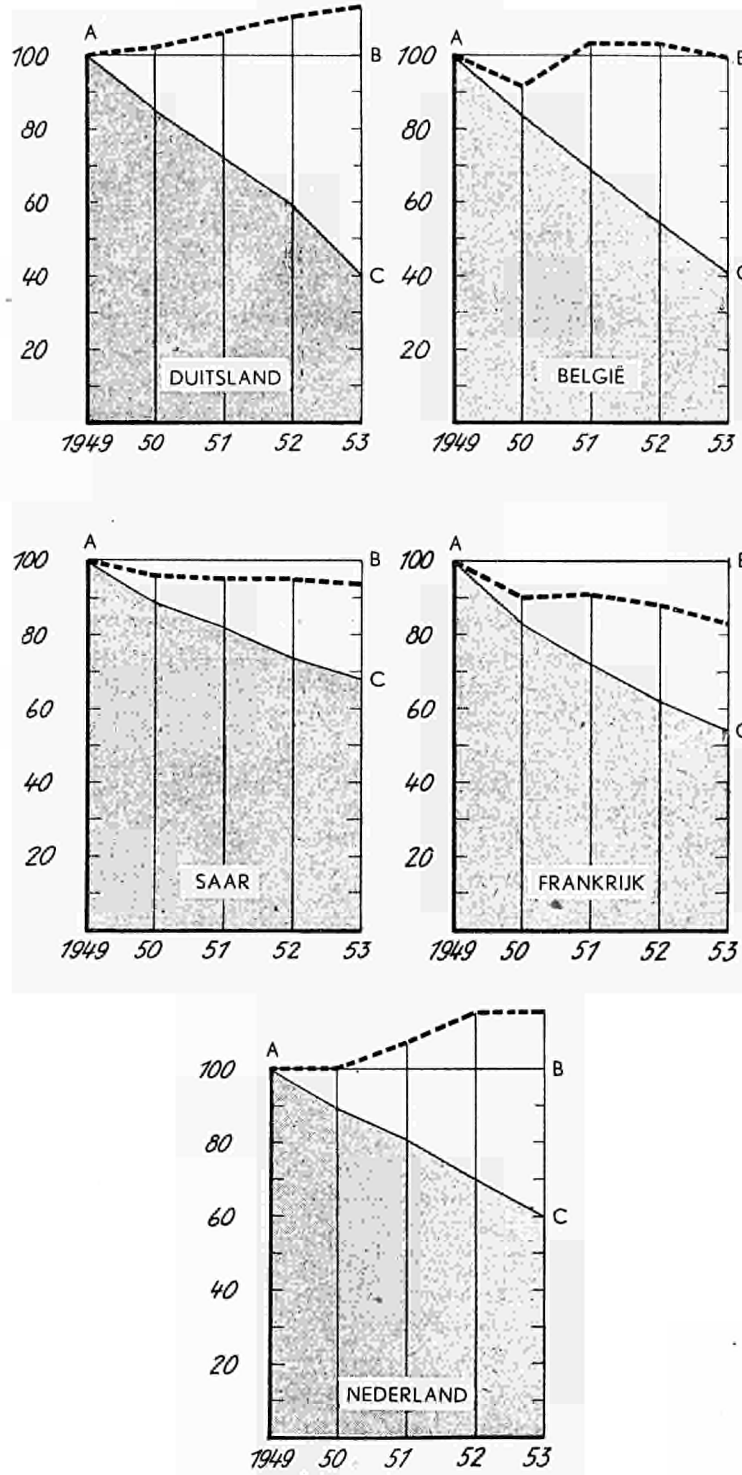
	1950	1951	1952	1953
<i>Duitsland :</i>				
Personeelssterkte per 1 Januari	100,0	100,0	100,0	100,0
Personeelssterkte per 31 December	102,0	104,0	104,0	103,0
Aanstellingen ¹	19,7	22,7	22,3	18,8
<i>België :</i>				
Personeelssterkte per 1 Januari	100,0	100,0	100,0	100,0
Personeelssterkte per 31 December	94,0	110,0	100,0	97,0
Aanstellingen ¹	11,8	35,1	22,5	15,6
<i>Frankrijk :</i>				
Personeelssterkte per 1 Januari	100,0	100,0	100,0	100,0
Personeelssterkte per 31 December	90,0	101,0	98,0	94,0
Aanstellingen ¹	8,1	14,4	11,9	5,5
<i>Saargebied :</i>				
Personeelssterkte per 1 Januari	100,0	100,0	100,0	100,0
Personeelssterkte per 31 December	96,0	99,0	100,0	98,0
Aanstellingen ¹	7,7	7,7	9,4	6,6
<i>Nederland :</i>				
Personeelssterkte per 1 Januari	100,0	100,0	100,0	100,0
Personeelssterkte per 31 December	101,0	108,0	104,7	100,0
Aanstellingen ¹	11,1	18,5	20,7	12,9

¹ Uitgedrukt in % van de personeelssterkte per 1 Januari.

GRAFIEK 18

Vernieuwing van de oorspronkelijke personeelsbezetting

(ondergrondse arbeiders)

V. — De gewoonlijk toegepaste methoden om de *snelheid, waarmede het personeel wordt vervangen* te meten bestaat uit een berekening van de graad van anciënniteit in de industrie.

Aangezien gegevens op dit gebied ontbreken, is getracht de ontwikkeling van de oorspronkelijke personeelssterkte in de loop van een bepaalde periode te volgen, ten einde zich rekenschap te geven van het tempo, waarin de vervanging plaatsvindt.

Ongelukkigerwijze zijn er geen gegevens in de statistieken beschikbaar, waardoor het mogelijk is voor elk jaar te weten te komen, welke afgevloede arbeiders behoren tot de oorspronkelijke kern en welke tot de nieuw aangestelden. Het uitwerken van zulke statistieken zou trouwens omvangrijke werkzaamheden met zich medebrengen.

Aannemende bij wijze van hypothese, dat de afgevloede arbeiders zowel op de nieuwe

mijnwerkers als op de oorspronkelijke personeelskern betrekking hebben, is het mogelijk geweest grafiek 18 op te stellen, waaruit blijkt, op welke wijze de per 31 December 1949 geregistreerde personeelssterkte in het tijdvak van 31 December 1949 tot 31 December 1953 in theorie is ingekrompen.

De vervanging van arbeidskrachten geschiedt in België en Duitsland in een betrekkelijk snel en vrijwel gelijkmatig tempo. In Frankrijk en Nederland daarentegen is het tempo iets minder snel, terwijl de vervanging in het Saargebied veel langzamer geschiedt.

Aan de hand van bovenstaande uiteenzettingen kan worden geconcludeerd, dat in elk land, ten einde de personeelssterkte op gelijk niveau te houden als bij de aanvang van het jaar, het aantal hiervoor benodigde nieuw aangestelde ondergrondse mijnwerkers (in % van de personeelssterkte per 1 Januari) als volgt zou zijn geweest :

	1950	1951	1952	1953
Duitsland	17,1 %	18,3 %	17,6 %	18,5 %
België	18,9 %	22,8 %	22,5 %	19,2 %
Frankrijk	20,3 %	15,1 %	14,7 %	12,4 %
Saargebied	11,8 %	8,9 %	9,4 %	8,2 %
Nederland	11,0 %	10,4 %	12,9 %	13,4 %

Uitgaande van de overigens geheel theoretische hypothese, volgens welke men in de Gemeenschap het globale ondergrondse personeel op het huidige peil van 675.000 arbeiders zou willen handhaven, zou het nodig zijn elk jaar een gemiddeld aantal van 115.000 nieuwe ondergronders te doen opleiden, hetgeen betekent :

Voor Duitsland	60.000;
Voor België	24.000;
Voor Frankrijk	24.000;
Voor het Saargebied	3.500;
Voor Nederland	3.500.

Gezien het feit, dat het in de laatste jaren mogelijk is geweest het personeel te vervangen en in de toekomst mogelijk zal blijken te zijn dit in het hierboven aangegeven tempo te doen geschieden, dient dit te worden toegeschreven aan het betrekkelijk hoge loonpeil en de voor de mijnwerkers geldende sociale voordelen.

Voor de toekomst leidt de berekening van de kansen van vervanging van mijnpersoneel vanzelf tot een onderzoek naar de herkomst der arbeidskrachten en de gebieden, waar deze waarschijnlijk kunnen worden aangeworven.

OORSPRONG DER ARBEIDSKRACHTEN VOOR DE STEENKOLENMIJNEN EN GEBIEDEN, WAAR DEZE WERKKRACHTEN WORDEN AANGETROKKEN

De veelal uiterst snelle wisseling van het personeel der steenkolenmijnen dwingt deze industrie er toe, zich van een voortdurende en regelmatige toevloed van nieuwe mijnwerkers te verzekeren.

In het algemeen is het personeel van plaatselijke of regionale herkomst stabielere dan de groepen werkkrachten, die uit meer afgelegen gebieden afkomstig zijn, doch bepaalde bekkens zijn niet in staat ter plaatse voldoende personeel te vinden, ten einde het volume van hun arbeidskrachten te handhaven.

I. — *De werkkrachten van plaatselijke herkomst* hebben vaak de kern gevormd waaromheen geleidelijk de opeenvolgende kleine groepen nieuw toegevoelde arbeiders in de loop van de ontwikkeling van de steenkolenmijnindustrie zijn gekristalliseerd. De beschikbare werkkrachten zijn per bekken vrij gemakkelijk vast te stellen, rekening houdende met de demografie van de mijnwerkers en met het aantal jongere arbeiders, die in andere bedrijfstakken tewerk worden gesteld.

II. — *De werkkrachten van regionale herkomst* zijn voor het overgrote deel afkomstig van het platteland; gedurende bepaalde perioden leverden de landbouwgebieden aanzienlijke hoeveelheden arbeidskrachten aan de kolenmijnen, in het bijzonder gedurende de grote landbouwcrises (bladluis in Frankrijk). De arme

en dichtbevolkte landbouwgebieden hebben reservoirs van arbeidskrachten gevormd, welke in de loop van de 19de eeuw voor het grootste deel van de bekkens voldoende zijn gebleken (bijvoorbeeld: de Loirebekkens in Frankrijk). Op grond van een studie van de arbeidskrachten per plaats van herkomst is het thans mogelijk het deel, dat door het regionale personeel wordt gevormd, te schatten; reeds in verscheidene bekkens werden onderzoeken van deze aard gedaan. Op grond van een demografische studie van de mijnbouwgebieden valt te voorzien, dat door de landbouw normalerwijze gedurende de eerstkomende jaren overschotten aan werkkrachten zullen worden vrijgemaakt (voor Lotharingen zie hierboven).

III. — Over het algemeen zijn de *nationale werkkrachten* in hoofdzaak afkomstig van het platteland.

a) In *Duitsland* werden de behoeften aan ondergronds personeel voor een groot deel gedekt uit werkkrachten, welke niet uit mijnstreken afkomstig waren. Tussen 1946 en 1952 werden 182.000 arbeidskrachten afkomstig uit niet-mijnstreken in de mijnen tewerk gesteld.

Tabel 20 toont voor de jaren 1950-1952 het aandeel van de niet uit mijnstreken afkomstige arbeidskrachten in het totaal aantal aangevonden arbeidskrachten aan.

TABEL 20
Aantallen nieuw aangetrokken mijnwerkers in Duitsland gedurende
de jaren 1950 tot 1952 ¹
(Ondergronds)

	Nieuw aangetrokken mijnwerkers	Afkomstig uit niet-mijnstreken			% nieuwe mijnwerkers afkomstig uit niet-mijnstreken
		Sollicitanten	Ongeschikten	Saldo	
1950	58.850	25.473	2.519	22.954	39,0
1951	69.099	33.236	2.616	30.620	44,3
1952	70.293	39.865	3.204	36.661	52,2

¹ Bron : D. K. B. L., Essen.

De nieuwe mijnwerkers zijn meer en meer afkomstig uit niet-mijnstreken.

De eerste groepen werkkrachten voor het Ruhrgebied waren afkomstig uit de arme gebieden van de grote bezittingen in Oost-Duitsland; in 1945 en 1946 nam deze stroom om politieke redenen weer toe; de Duitse refugié's uit de Oostzone vormden een aanvulling op de mijnwerkers, die door de oorlog waren opgeëist.

Van gegadigden voor werk in de mijnen, welke uit niet-mijnstreken afkomstig zijn,

komen ongeveer 55 % uit de Oostzone en de Oostelijke provincies :

1950 : 17.694 of wel 69,5 %
 1951 : 20.166 of wel 60,7 %
 1952 : 14.621 of wel 36,7 %

De streken, waarin deze refugié's zich hebben opgehoopt, hebben de grootste groepen werkkrachten opgeleverd. Tabel 21 geeft (in %) het gebied van herkomst aan van de werkkrachten, welke uit niet-mijnstreken afkomstig zijn en ondergronds in de mijnindustrie tewerk zijn gesteld.

TABEL 21
Gebieden van herkomst van Duitse mijnwerkers,
afkomstig uit niet-mijnstreken ¹
(Ondergronds)

	1950	1951	1952
Sleeswijk-Holstein	11,3	15,1	14,2
Nedersaksen	35,6	38,6	35,0
Nordrhein-Westfalen	18,4	17,5	16,6
Rheinland-Pfalz	4,3	3,8	6,6
Hessen, Baden-Württemberg, Beieren	27,7	24,2	23,9
Berlijn	2,7	0,8	3,7
Totaal	100,0	100,0	100,0

¹ Bron : D. K. B. L., Essen.

Ondanks het optreden van politieke factoren blijft het grootste deel van deze nieuwe mijnwerkers afkomstig van het platteland.

TABEL 22

Nieuwe Duitse mijnwerkers ingedeeld naar hun oorspronkelijk beroep¹
(Ondergronds)

	1950	1951	1952
Land- en bosbouwarbeiders	23,8	20,9	18,9
Oud-mijnwerkers	4,1	2,5	3,4
Leerling-mijnwerkers	7,3	9,9	11,6
Arbeiders uit de metaalnijverheid	8,0	9,2	10,5
Arbeiders uit de bouwnijverheid	4,0	4,7	6,6
Andere industriële beroepen	14,1	16,2	17,7
Andere beroepen en personen, die niet eerder hebben geverkt	20,3	17,8	13,8
Handlangers	18,4	18,8	17,5
Totaal	100,0	100,0	100,0

¹ Bron : D. K. B. L., Essen.

Het is zelden mogelijk vast te stellen uit welke industrieën de mijnwerkers voort kunnen komen, behalve in het geval van onderlinge uitwisseling binnen de steenkolenmijnindustrie (onrendabele mijnbedrijven).

Deze verplaatsingen van arbeidskrachten hebben geen invloed op de gezamenlijke plattelandsbevolking, doch wel op de jongeren uit die streken, hetgeen een veroudering van de plattelandbevolking met zich medebrengt, met daaraan verbonden een ongunstige werking op de demografische stabiliteit. Enkele leeftijds pyramiden in de Lotharingse dorpen vormen hiervan een sprekend voorbeeld:

Ook in Duitsland hebben de pogingen tot aantrekking van werkkrachten in de niet-mijnstreken voornamelijk betrekking gehad op de jeugdige arbeiders. Meer dan 80 % van de in deze streken aangetrokken werkkrachten zijn jonger dan 25 jaar. De navolgende cijfers

geven de onderverdeling (in %) van deze werkkrachten naar leeftijdsgroepen :

	1950	1951	1952
Jonger dan 20 jaar	46,2	45,6	43,9
Van 20 tot 25 jaar	41,2	35,7	32,9
Van 25 tot 30 jaar	7,7	11,6	13,5
Boven de 30 jaar	4,9	7,1	9,7
Totaal	100,0	100,0	100,0

b) In België waren van de 96.300 nieuwe mijnwerkers ondergronds, aangetrokken tussen 1950 en 1953 slechts 32,2 % Belgen. Het aantrekken van dergelijke nationale arbeidskrachten geschiedt hoe langer hoe meer in landbouwgebieden, welke ver van de mijncentra verwijderd zijn.

Wat de oorspronkelijke beroepen van deze nieuwe mijnwerkers ondergronds betreft, zijn slechts weinig omvangrijke gegevens beschikbaar; deze zijn in tabel 23 opgenomen.

TABEL 23

Oorspronkelijke beroepen van de nieuwe Belgische mijnwerkers¹
(Ondergronds)

	1950	1951	1952	1953
Andere industrieën dan de kolenmijnindustrie	1.400	761	901	937
Andere herkomsten	7.080	5.103	6.653	8.135
Totaal	8.480	5.864	7.554	9.072
Andere industrieën dan de kolenmijnindustrie	16,5	13,0	11,9	9,6
Andere herkomsten	83,5	87,0	88,1	90,4
Totaal	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Bron : Fedchar, Brussel.

Bij de studie van de geografische oorsprong van de Belgische arbeidskrachten, welke in de steenkolenmijnen tewerk zijn gesteld, is men van twee bronnen uitgegaan ¹.

Op grond van deze gegevens is het mogelijk geweest zich een indruk te vormen van het belang van twee grote gebieden voor de aantrekking van arbeidskrachten in België :

- Een gebied van arbeidskrachten, bestemd voor de bekkens van de Borinage, Centre en Charleroi;
- Een tweede gebied van arbeidskrachten, bestemd voor de bekkens van Luik en de Kempen.

Op de grens van deze beide gebieden liggen de kleine middengebieden voor de aantrekking van arbeidskrachten.

Elk dezer beide gebieden leverde in 1947 en in 1953 :

	1947	1953
	<i>Arbeiders</i>	
Borinage, Centre, Charleroi	49.179	40.607
Luik, Kempen	37.381	36.225
Antwerpen, Brabant	6.568	7.555
Het gebied van Gent, Kortrijk, IJperen	2.717	3.645

In België vallen deze gebieden praktisch samen met de gebieden, waarin de arbeidskrachten verblijven; de Belgische mijnwerkers blijven hun oorspronkelijke gemeente bewonen, zelfs indien deze ver van de mijnzetel verwijderd is.

Per 30 Juni 1953 verbleven 29.822 Belgische mijnwerkers, of wel 34,8 % van de tewerkgestelde mijnwerkers in niet-mijnstreken, waardoor bepaalde vraagstukken op het gebied van de verplaatsing werden opgeworpen.

Van deze 29.822 werklieden reizen 326 wekelijks op en neer tussen hun woonplaats en hun werk, terwijl alle anderen zich dagelijks verplaatsen.

In tabel 24 treft men een indeling aan van de Belgische arbeiders naar de afstand tussen hun woonplaats en hun werk.

TABEL 24

Indeling van de Belgische mijnwerkers naar de afstand tussen hun woonplaats en hun werk

Afstand tussen woonplaats en werk	Bekken					Totaal
	Borinage	Centre	Charleroi	Luik	Kempen	
Minder dan 20 km	310	549	308	1.515	5.730	8.412
Van 20 tot 40 km	899	322	1.628	2.131	4.132	9.112
Van 40 tot 60 km	2.007	1.095	198	865	4.481	9.006
Meer dan 60 km	1.342	329	321	735	565	3.292
Totaal	4.558	2.295	2.455	5.246	15.268	29.822
Gemiddelde afstand in km	49,2	40,5	34,3	33,1	30,3	34,8

De grafieken 19 en 20 geven deze afstanden weer voor de Belgische mijnwerkers in het algemeen en voor ieder bekken.

¹ *Algemene telling per 31 December 1947 van de bevolking, de industrie en de handel. Deel VIII, Indeling van de bevolking naar bedrijf en beroep.*

Onderzoek op 30 Juni 1953 ingesteld door de Belgische Steenkool Federatie en het Rijksdienst voor Arbeidsbemiddeling en Werkloosheid.

Dit document gaf per mijnbedrijf en voor de 2.600 Belgische gemeenten een indeling van de Belgische arbeidskrachten naar hun verblijfplaats.

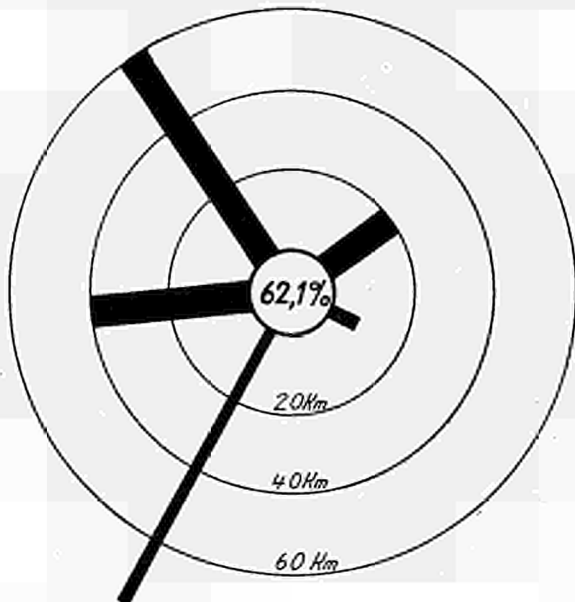
Het grote aantal mijnwerkers, dat meer dan 40 kilometers van hun werk woonachtig is, is karakteristiek voor arbeidskrachten, welke sterk aan hun plaats van oorsprong gebonden zijn.

Het zou belangwekkend zijn door middel van een gedetailleerde analyse vast te stellen, welke factoren voor dit gebrek aan soepelheid in de indeling bepalend zijn; psychologische en culturele factoren zouden daarbij zeker

niet buiten beschouwing dienen te worden gelaten.

GRAFIEK 19

De dagelijks door de Belgische mijnwerkers afgelegde afstanden

Dit voorbeeld zou kunnen bewijzen dat het begrip mobiliteit der arbeidskrachten in ieder geval een complex begrip is.

Een onderzoek van de gebieden van aantrekking der arbeidskrachten toont aan, dat er uitgebreide en uiteenlopende mogelijkheden voor de vernieuwing van het personeel der mijnbedrijven bestaan.

Op grond van hetgeen ons bekend is omtrent het percentage van de vernieuwing der arbeidskrachten zou de ontwikkeling op

lange termijn van de personeelssterkte geen ernstige vraagstukken behoeven op te werpen, zelfs indien rekening wordt gehouden met een uitgesproken achteruitgang in de werkgelegenheid in de steenkolenmijnen.

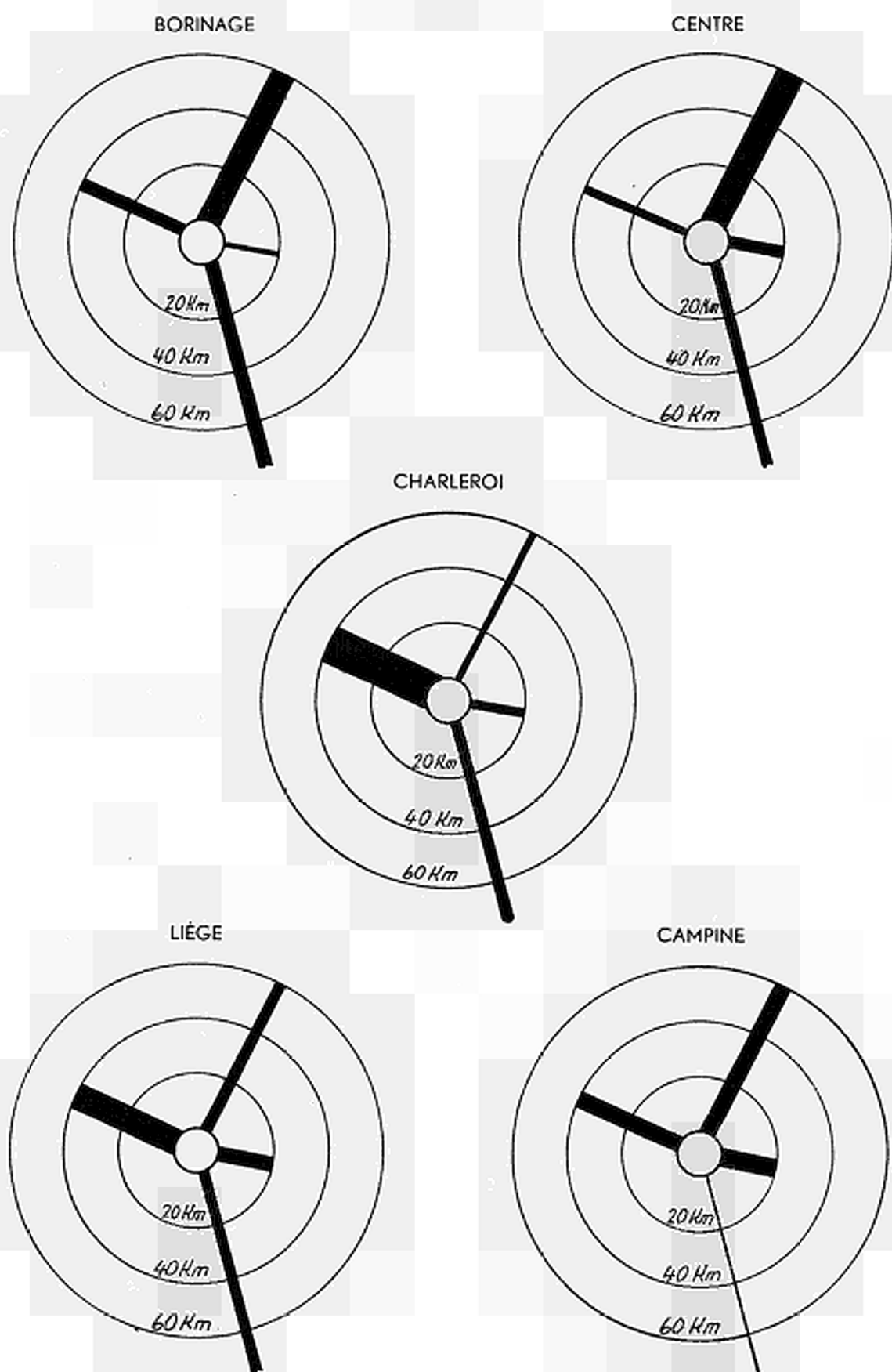
In de belangrijkste bekkens is het vernieuwingspercentage van de werkkrachten voldoende hoog om ieder ontslag te vermijden terwijl zelfs een selectieve toevoer van nieuwe arbeidskrachten met een stabiel karakter (zoons van mijnwerkers, enz.) blijvend kan worden gehandhaafd.

In bepaalde kleine afgelegen bekkens in een plattelandsomgeving is een personeelsvermindering, zelfs van beperkte omvang een delicate kwestie. Verouderde werkkrachten (zie leeftijdspyramide « Centre-Midi » in vergelijking met Lotharingen), welke in sterke mate in de streek wortel hebben geschoten, blijken weinig bewegelijk; het kan moeilijk zijn oplossingen te vinden wanneer de mijn, zoals meestal het geval is, het enige bedrijf is dat plaatselijk mogelijkheden tot arbeid biedt. Het begrip van de beweeglijkheid der werkkrachten wordt aldus nuttig aangevuld met het begrip van de beweeglijkheid der productiemiddelen; om aan gevallen van deze aard tegemoet te komen is in het Verdrag uitdrukkelijk de mogelijkheid voorzien bepaalde bedrijven te reorganiseren. Deze zouden dan de kleine overschotten, welke door de mijnbedrijven worden afgestoten, moeten absorberen.

De zorg voor een rationele bevolking evenals een geëigende exploitatie van de nationale gebieden heeft in soortgelijke gevallen reeds geleid tot het rekening houden met het tweezijdige aspect van dit vraagstuk: beweeglijkheid van de arbeidskrachten, reorganisatie der bedrijven.

GRAFIEK 20

De dagelijks door de Belgische mijnwerkers afgelegde afstanden
(per bekken)

HOOFDSTUK VI

DE ARBEIDSKRACHTEN IN DE IJZER- EN STAALINDUSTRIE EN IN DE IJZERERTSMIJNEN

De, voor een analysering van het bij de ijzer- en staalindustrie betrokken personeel, beschikbare geschriften en statistieken zijn geringer in aantal en minder nauwkeurig bestudeerd dan die, welke bij de kolenmijnindustrie in gebruik zijn. Toch zijn de organisaties van werkgevers en werknemers ook hier verplicht er naar te streven de richting aan te geven, welke dient te worden gevolgd voor een doelmatige werving, vervanging of verjonging van diverse categorieën beroepen. Het is noodzakelijk gebleken en in ieder geval voldoende, de gegevens, welke op de diverse landen betrekking hebben, openbaar te maken, waardoor het mogelijk is vergelijkingen op te stellen.

De Hoge Autoriteit heeft in samenwerking met deskundigen uit de zes landen statistische vragenlijsten opgesteld met betrekking tot de bij de ijzer- en staalindustrie tewerkgestelde arbeidskrachten, waardoor het mogelijk zal zijn de ontwikkeling hiervan te volgen en de structuur te bestuderen aan de hand van de van land tot land vergelijkbare grondslagen.

I. — De globale personeelssterkte in de ijzer- en staalindustrie

Op 31 December 1953 waren in de ijzer- en staalbedrijven, welke onder het Verdrag vallen, 410.300 arbeiders tewerkgesteld, welke als volgt kunnen worden verdeeld :

Duitsland	34,1 %
België	11,0 %
Frankrijk	30,8 %
Saargebied	6,6 %
Italië	11,9 %
Luxemburg	4,0 %
Nederland	1,6 %
	<hr/>
	100,0 %

Aan de hand van de grafische voorstellingen 1 en 2 is het mogelijk een vergelijking op te stellen tussen de omvang van het personeel in de kolenmijnen en in de ijzer- en staalindustrie van elk land. Het blijkt, dat in deze industrie een geringer aantal personen is tewerkgesteld; in vergelijking tot de omzet en het door het bedrijf aangewende kapitaal speelt de arbeidsfactor bij de staalfabricage een betrekkelijk geringe rol.

In 1952 werd in de Gemeenschap 41.808.000 ton staal door 430.000 arbeiders in de ijzer- en staalindustrie voortgebracht : d.w.z. ongeveer 80 ton per arbeider.

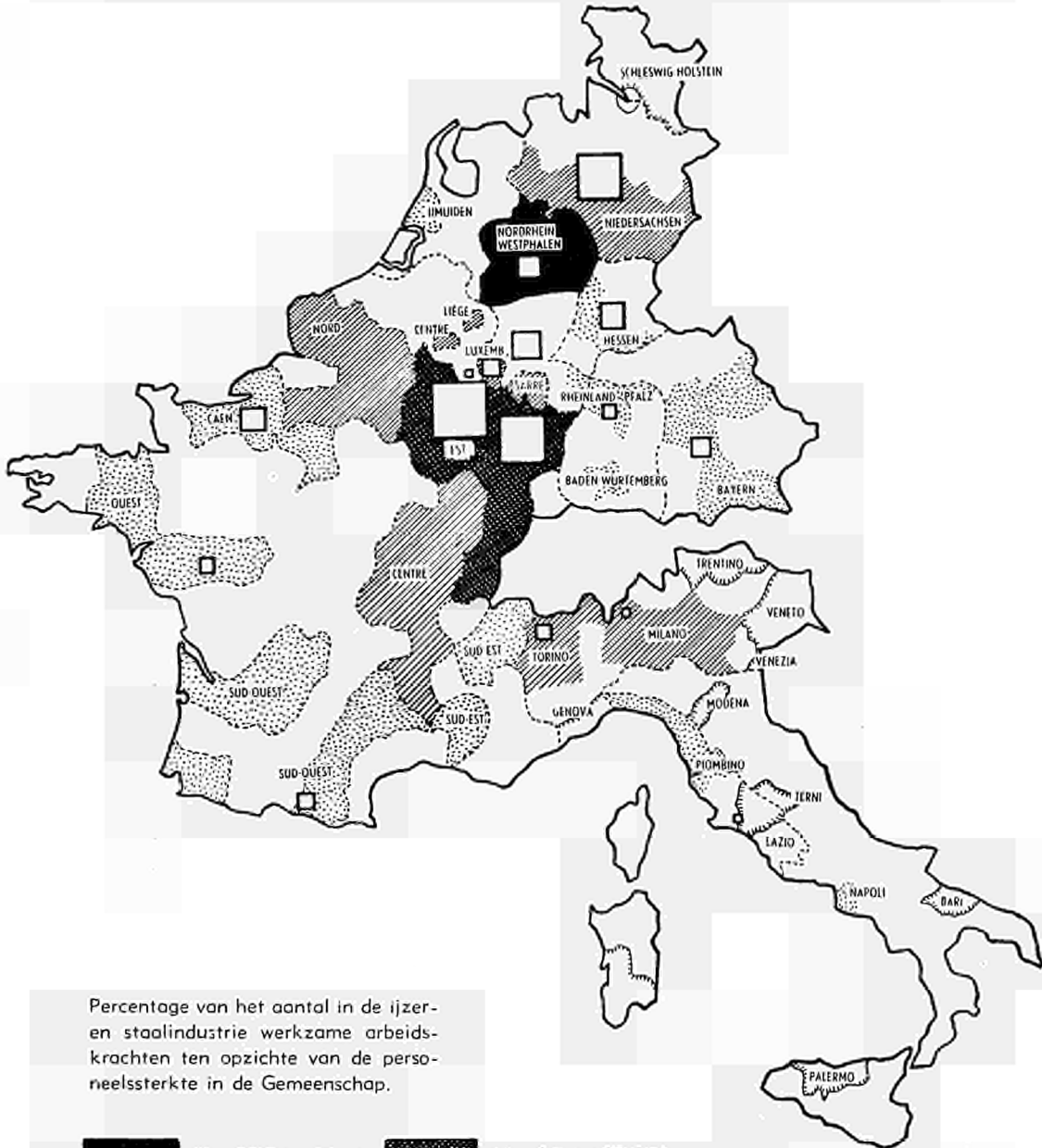
In hetzelfde jaar produceerde de Amerikaanse arbeider in de ijzer- en staalindustrie 165 ton, die in Groot-Brittannië 110, in Luxemburg 160, in het Saargebied 120, in Duitsland 100 en in Italië 70; bovendien dient te worden geconstateerd, dat de personeelssterkte in de Verenigde Staten tussen 1938 en 1951 slechts verdubbelt, terwijl de productie verdrievoudigt; in Engeland neemt het personeel slechts toe met 8 % terwijl in dezelfde tijd de productie met 60 % toeneemt; in Frankrijk brengt de met 75 % toegenomen productie een uitbreiding van het personeel van 2 % met zich mede. Het blijkt dus, dat de omvang van het personeel in geringere mate dan bij de steenkolenmijnen de schommelingen ten aanzien van de omvang der productie volgt.

II. — De personeelssterkte in de diverse landen

De arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie zijn in de landen der Gemeenschap op meer natuurlijke wijze verspreid dan de mijnwerkers als gevolg van het feit, dat natuurlijke invloeden op deze industrie een

GRAFIEK 21

Het aantal arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie en de ijzerertsminen volgens zone

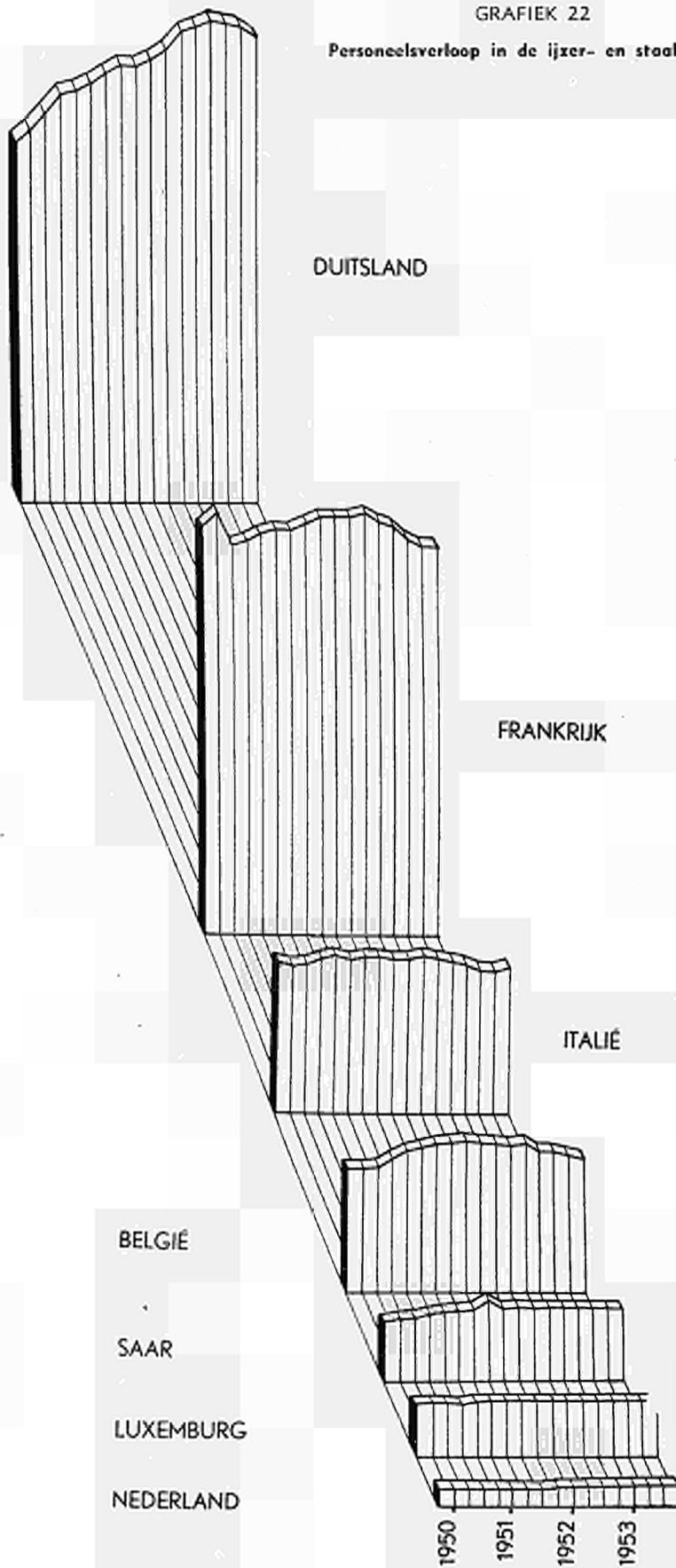
Percentage van het aantal in de ijzer- en staalindustrie werkzame arbeidskrachten ten opzichte van de personeelssterkte in de Gemeenschap.

De witte vierkanten zijn evenredig met de personeelsbezetting in de ijzerertsminen.

GRAFIEK 22

Personeelsverloop in de ijzer- en staalindustrie

minder grote invloed uitoefenen dan op de mijnbouwindustrie.

Uit kaart 21 is af te lezen in welke zones de arbeiders in de ijzer- en staalindustrie kunnen worden ingedeeld; voor elke zone is het aantal arbeiders aangegeven in verhouding tot de totale personeelssterkte der Gemeenschap.

De spreiding van deze arbeidskrachten binnen de nationale grenzen is dikwijls zeer geconcentreerd.

Zo kunnen twee zone's met een zeer grote dichtheid worden opgemerkt: het Ruhrgebied en Lotharingen, waarin bijna de helft van alle in Europa bij de ijzer- en staalindustrie tewerkgestelde arbeiders werken.

Van minder betekenis is een tiental vrij homogene zones, welke zich in Neder-Saksen, in Noord en Midden-Frankrijk, rondom Charleroi en Luik, in Luxemburg en het Saar-gebied, te Turijn en Milaan bevinden.

Soortgelijke groepen arbeiders in de ijzer- en staalindustrie van dezelfde afmetingen komen ongeveer in gelijke mate in alle landen van de Gemeenschap voor; het betreft hier een typische groepering in Europa, waarover met vrucht een bijzondere studie gemaakt zou kunnen worden.

De derde groep is minder homogeen; deze verenigt in de grote industriecentra zowel geringe hoeveelheden als aanzienlijke, doch geïsoleerde hoeveelheden arbeiders; b.v. de ijzer- en staalarbeiders te Genua en die in het Westen of Zuidwesten van Frankrijk.

Een laatste groep omvat verspreide arbeidskernen, soms geïsoleerd in gedeeltelijk landelijke omgeving. Deze spreiding van arbeidskrachten geeft geen beeld van de betrekkelijke omvang van de geproduceerde hoeveelheden, omdat in deze gebieden staal-soorten worden geproduceerd, welke, tengevolge van de diverse toegepaste procédés, van uiteenlopende aard zijn en een uiteenlopend personeel vereisen.

Over het geheel genomen is de spreiding der arbeidskrachten groter dan bij de kolenmijnen ondanks sommige gebieden met een zeer grote concentratie van arbeidskrachten.

III. — De ontwikkeling van de personeelsbezetting

Tot voor korte tijd berustten vergelijkingen tussen de verschillende landen met betrekking tot de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie op gissingen; het vergelijken der ontwikkeling in elk afzonderlijk land is minder gewaagd, omdat de cijfers voor elk land afzonderlijk in de regel van het ene jaar op het andere met elkaar kunnen worden vergeleken.

De ontwikkeling van de personeelsbezetting in de ijzer- en staalindustrie geeft op korte termijn slechts zeer geringe schommelingen te zien (grafiek 22).

In de ijzer- en staalindustrie wordt de productie vrij gemakkelijk opgevoerd door het gebruik van beter materiaal, zonder dat hierbij extra personeel nodig is. Omgekeerd heeft een lichte vermindering van de productie niet een overeenkomstige vermindering van het betreffende personeel ten gevolge.

In Duitsland is bij een stijgende productie het personeel niettemin in aantal toegenomen, terwijl in Frankrijk, waar een opmerkelijke inkrimping van de personeelssterkte heeft plaats gehad, het tegenovergestelde geldt.

Het Saargebied en Italië hebben waarschijnlijk dezelfde ontwikkeling doorgemaakt als Duitsland en Frankrijk, doch met geringere schommelingen; in Nederland is in gelijke verhouding tot de uitbreiding van zijn industrie het personeel bij deze industrie toegenomen. In België en Luxemburg is de personeelssterkte gelijk gebleven, waarbij voor België een opslorping van de in 1951 geconstateerde toename kan worden opgemerkt.

Deze ontwikkeling krijgt eerst haar volle betekenis vergeleken met die in de andere landen (Verenigd Koninkrijk en Verenigde Staten) en beschouwd in het licht van een ontwikkeling op lange termijn; het betreffende onderzoek wordt thans in deze richting geleid. Als de gegevens zullen zijn aangevuld, zal het mogelijk zijn de twee componenten van de ontwikkeling te analyseren: de omvang van de productie en de technische vooruitgang.

De ontwikkeling van de personeelssterkte in de loop van de laatste jaren is als volgt¹ :

TABEL 25

Ontwikkeling van de personeelssterkte in de ijzer- en staalindustrie

(1951 tot 1953)

	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Italië	Luxemburg	Nederland	Gemeen- schap
Januari 51	129.271	48.228	133.884	25.447	49.571	16.257	5.802	408.460
Januari 52	136.850	50.271	138.118	26.453	51.466	16.494	6.135	425.777
December 52	147.960	49.747	136.668	27.031	51.115	16.481	6.673	435.675
Januari 53	149.206	48.166	135.210	27.031	51.228	16.326	6.662	433.829
December 53	140.000	45.336	126.303	26.909	48.751	16.294	6.737	410.300

Anderzijds wordt de ontwikkeling op basis van de door de verschillende landen² gepubliceerde gegevens gekenschetst door onderstaande indexcijfers (basis : December 1949 = 100).

TABEL 26

Indexcijfers voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie

(100 in December 1949)

	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Italië	Luxemburg	Nederland	Gemeen- schap
<i>1949</i>								
December	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
<i>1950</i>								
Maart	103,8	99,2	96,2	102,5	97,4	99,1	100,6	99,5
Juni	108,4	100,4	95,3	105,6	99,1	99,1	99,8	101,2
September	113,4	106,4	96,0	113,6	102,5	96,3	101,5	104,3
December	114,1	113,9	97,9	116,2	104,6	100,9	103,9	106,6
<i>1951</i>								
Maart	116,4	116,8	98,9	118,2	101,8	100,3	103,5	107,7
Juni	119,8	119,3	98,8	119,7	103,4	100,2	105,7	109,3
September	121,3	120,3	100,4	121,7	103,7	101,1	107,5	110,7
December	121,0	120,7	101,8	121,7	102,7	101,5	109,9	111,0
<i>1952</i>								
Maart	123,0	119,2	101,7	124,7	102,2	102,7	113,6	111,6
Juni	126,5	117,2	101,8	122,7	104,3	101,1	116,0	112,6
September	130,7	116,9	102,6	125,2	102,9	101,3	119,7	114,2
December	130,5	118,6	100,8	124,7	101,4	101,9	122,0	113,8
<i>1953</i>								
Maart	133,6	113,6	99,6	125,2	99,7	101,4	121,1	113,3
Juni	132,9	113,4	96,6	123,7	96,0	102,1	123,4	111,5
September	131,6	110,0	94,7	122,2	95,2	102,5	123,4	110,0
December	128,9	108,7	95,0	120,7	96,7	102,8	123,2	109,2

¹ Bron : Hoge Autoriteit, Hoofdafdeling Statistiek.

² Duitsland : Wirtschaftsverein. Eisen- und Stahlindustrie, Düsseldorf;

België : Nationaal Instituut voor de Statistiek;

Frankrijk : Chambre Syndicale de la Sidérurgie Française, Parijs;

Saargebied : *Idem*;

Italië : Quadrante Economico, SEPE, Rome, Febr. 1954;

Luxemburg : Inspection du Travail et des Mines, Luxemburg;

Nederland : Metaalbond, Den Haag.

IV. — De personeelssterkte bij de ijzerertsminen

Bij de ijzerertsminen van de Gemeenschap waren per 31 December 1953 53.609 arbeiders tewerkgesteld, d.w.z. in :

Duitsland	38,0 %
België	0,1 %
Frankrijk	53,0 %
Italië	4,3 %
Luxemburg	4,6 %
	100,0 %

TABEL 27

Gewestelijke spreiding van de arbeiders in de ijzerertsminen

Duitsland (op 30 September 1953) ¹

Nordrhein Westfalen	Nedersaksen	Hessen	Württemberg	Beieren	Rijnland
2.820	9.516	2.804	842	1.620	3.396

¹ Bron : Die Eisen- und Stahlstatistik.

Frankrijk (op 30 Januari 1954) ²

Meurthe- et-Moselle	Moselle	Normandië	Anjou- Bretagne	Pyreneeën
14.264	11.877	2.924	873	871

² Bron : Chambre Syndicale des mines de fer.

Het aantal arbeidskrachten is in Duitsland meer gelijk verdeeld dan in Frankrijk, waar in het Oosten 26.139 op 30.809 arbeiders werkzaam zijn (kaart 21).

De ontwikkeling heeft zich in de loop van de laatste jaren als volgt voltrokken :

TABEL 28

Ontwikkeling van de werkgelegenheid bij de ijzerertsminen ³

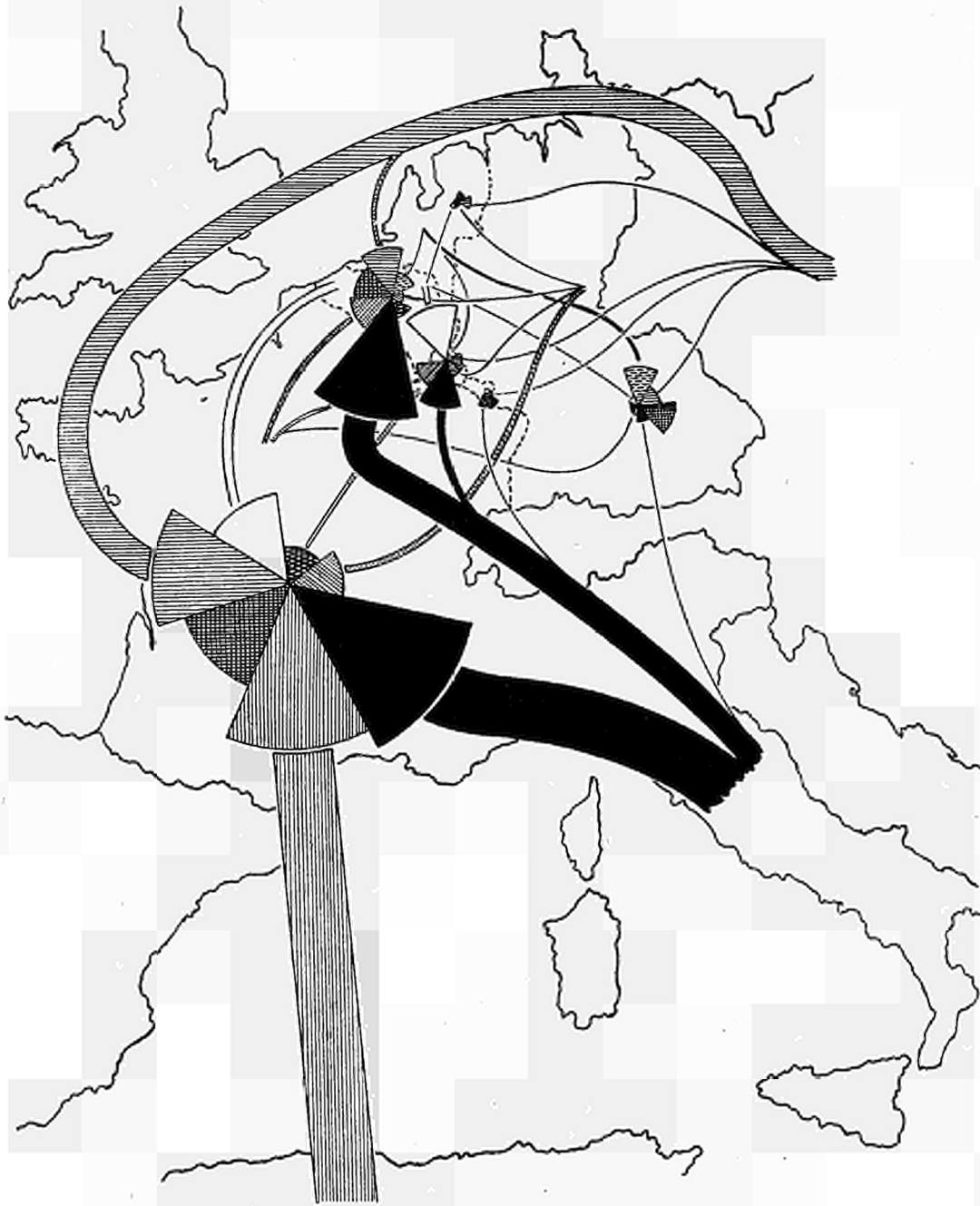
(1950 tot 1953)

	1950	1951	1952	1953
Duitsland	17.010	18.293	20.255	20.395
België	100	57	92	57
Frankrijk	25.000	27.301	28.620	28.354
Italië	1.500	2.072	2.281	2.333
Luxemburg	2.320	2.721	3.111	2.470
Gemeenschap	45.930	50.815	54.496	53.609

³ Bron : Hoge Autoriteit, Hoofdafdeling Statistiek.

GRAFIEK 23

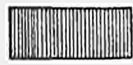
De buitenlanders en de uit de overzeese gebiedsdelen afkomstige arbeidskrachten in de ijzer- en staalindustrie

ITALIANEN

POLEN

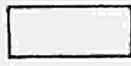
FRANSEN UIT DE OVERZEESSE
GEBIEDSDELEN

FRANSEN

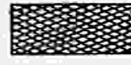
DUITSERS

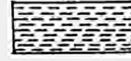
BELGEN

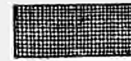
SAARLANDERS

LUXEMBURGERS

NEDERLANDERS

ANDEREN

V. — De structuur van het personeel in de ijzer- en staalindustrie

STRUCTUUR VOLGENS NATIONALITEIT

In de ijzer- en staalindustrie is de toevloed van buitenlandse arbeidskrachten geringer dan bij de kolenmijnen : 51.255 tegen 129.929; ten opzichte van de resp. globale personeelssterkte liggen de percentages echter zeer dicht naast elkaar. De Franse ijzer- en staalindustrie doet het grootste beroep op

arbeidskrachten uit het buitenland; zij verschaft werk aan 12.543 Italianen, 6.633 Polen en 10.500 onderdanen uit overzeese gebiedsdelen. In tegenstelling tot hetgeen ten aanzien van de kolenmijnen is gezegd, komt België hier op de tweede plaats met veel geringere contingenten buitenlandse arbeidskrachten (5.601 Italianen). Eén en ander komt in tabel 29 tot uitdrukking :

TABEL 29

Buitenlanders en onderdanen uit overzeese gebiedsdelen in de ijzer- en staalindustrie ¹

	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Luxemburg	Nederlanden
Duitsers	—	40	1.036	—	87	—
Belgen	27	—	3.029	4	1.069	11
Fransen	22	586	—	—	331	1
Franse onderdanen uit overzeese gebiedsdelen	—	—	10.500	—	—	—
Saarlanders	—	—	—	—	—	—
Italianen	92	5.601	12.543	45	867	1
Luxemburgers	11	131	458	10	—	1
Nederlanders	591	202	—	—	7	—
E. G. K. S.	743	6.560	27.566	59	2.361	20
Polen	142	841	6.633	14	77	64
Anderen	502	896	4.431	73	252	21
Totaal	1.387	8.297	38.630	146	2.690	105

¹ Bron : Statistisch Handboek van de Europese Gemeenschap voor kolen en Staal (1953).

De drie stromingen, welke bij de mijnwerkers ten aanzien van de emigratie konden worden geconstateerd, komen ook hier voor (vergelijk kaart 23), doch met betrekking tot het aantal buitenlandse arbeidskrachten, dat in de ijzer- en staalindustrie is tewerkgesteld, vertoont de uitwisseling van arbeidskrachten tussen de landen van de Gemeenschap onderling een grotere verscheidenheid in de samen-

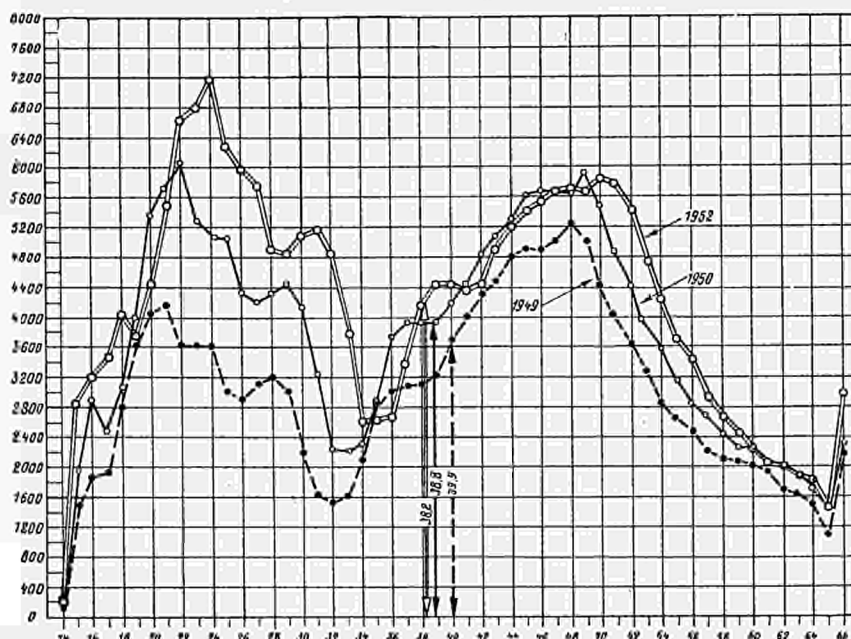
stelling volgens nationaliteit dan bij de kolenmijnen het geval is.

STRUCTUUR VOLGENS LEEFTIJD

Voorshands heeft men ten aanzien van de structuur van het personeel in de ijzer- en staalindustrie volgens leeftijd uitsluitend de

GRAFIEK 24

Leeftijdspyramide van de arbeiders in de ijzer- en staalindustrie
(Duitsland)

beschikking over gegevens betreffende Duitsland, België en Frankrijk¹.

Bij nadere bestudering van de structuur volgens leeftijd van de in de ijzer- en staalindustrie tewerkgestelde arbeidskrachten kan

¹ Duitsland: a) *Der Altersaufbau der Belegschaften der Eisenschaffenden Industrie* — Controlledag 1 December 1950 (1 December 1952). *Sozialwirtschaftliche Schriftenreihe*, aflevering 2, 1951 en aflevering 4, 1953, Verlag Stahl Eisen m.b.H.

b) Sonderdruck der Wirtschaftsvereinigung Eisen und Stahlindustrie Ausschuss für Sozialwirtschaft, Juni 1950: *Der Altersaufbau der Belegschaften der Eisenschaffenden Industrie*, controlledag 1 December 1949.

c) EVELIN, H.: *Altersaufbau der Belegschaft in der Eisen- und Stahlindustrie* (*Stahl und Eisen*, 69 (1949) blz. 702/06, controlejaar 1948).

België: Comité de la Sidérurgie Belge, Brussel. Indeling volgens leeftijd van het in de ijzer- en staalindustrie tewerkgestelde arbeiderspersoneel: vierde kwartaal 1952 (op basis van de kwartaalopgaven van de R. M. Z.

Frankrijk: Chambre Syndicale de la Sidérurgie française, Parijs: *De demographische samenstelling van het personeel in de ijzer- en staalindustrie per 1 April 1952* — November 1952.

Wat Duitsland betreft, heeft het onderzoek per 1 December 1952 betrekking op 221.317 arbeiders met inbegrip van de arbeiders, welke in de onder het Verdrag vallende productiefactoren (147.960 in December 1952) en die in de overige plaatselijk aanverwante bedrijven zijn tewerkgesteld.

Hetzelfde geldt ten aanzien van Frankrijk (1 April 1952) en België (vierde kwartaal 1952). De enquête had betrekking op resp. 142.391 en 63.928 arbeiders. Opgemerkt zij, dat onder het Verdrag vallen 137.829 arbeiders (in Maart 1952) en 49.747 arbeiders (ultimo December 1952).

worden opgemerkt, dat de gemiddelde leeftijd der arbeiders boven die in de kolenmijnen ligt.

	Gemiddelde leeftijd in	
	Staalindustrie	Kolenmijnen
Duitsland (1 Dec. 1952) ¹	38,2	36,1
België (4 ^e kw. 1952) ¹	37,9	36,5
Frankrijk (1 April 1952) ¹	38,6	34,7

De ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd in Duitsland in de ijzer- en staalindustrie en bij de kolenmijnen, ontleend aan de studie welke werd gepubliceerd in de *Sozialwirtschaftlichen Schriftenreihe* (aflevering 4)¹, bevestigt dit feit voor de jaren 1936, 1946 t/m 1950 en 1952 (tabel 30 en graphische voorstelling 25).

TABEL 30

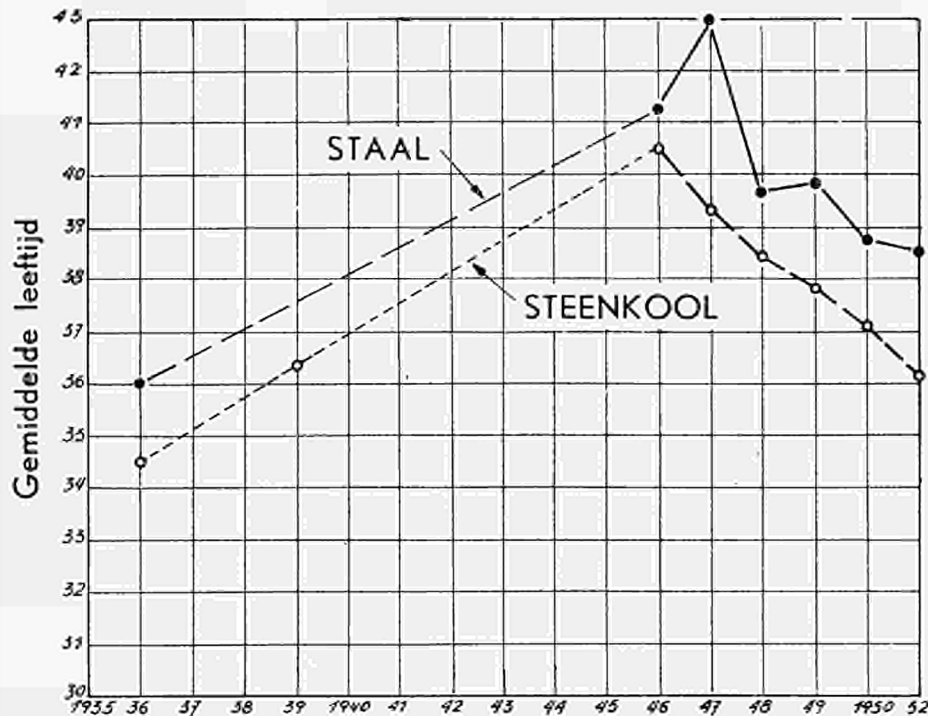
Vergelijking van de ontwikkeling van de gemiddelde leeftijd bij de Duitse kolenmijnen en ijzer- en staalindustrie

Jaar	Staal	Kolen	Jaar	Staal	Kolen
	Leeftijd	Leeftijd		Leeftijd	Leeftijd
1936	36,0	34,5	1949	39,9	37,9
1946	41,3	40,5	1950	38,8	37,1
1947	43,0	39,4	1952	38,2	36,1
1948	39,7	38,5			

GRAFIEK 25

Verloop van de gemiddelde leeftijd der arbeiders in de steenkolenmijnen en de ijzer- en staalindustrie

(Duitsland)

Voor Duitsland wordt de structuur van het arbeiderspersoneel in de ijzer- en staalindustrie volgens leeftijd per 1 December 1951 verder uitgewerkt in tabel 31.

TABEL 31

Leeftijdspyramide in de Duitse ijzer- en staalindustrie

Leeftijdsgroepen	Aantal arbeiders	%
15-20 jaar	21.983	10,0
20-25 jaar	32.287	14,5
25-30 jaar	26.432	12,0
30-35 jaar	19.055	8,5
35-40 jaar	19.171	8,5
40-45 jaar	24.366	11,0
45-50 jaar	28.500	13,0
50-55 jaar	23.827	11,0
55-60 jaar	13.664	6,0
Ouder dan 60 jaar	12.032	5,5
Totaal	221.317	100,0

Terwijl in 1949 de belangrijkste groep die van de 48-jarigen was, is dit voor 1950 die van de 22-jarigen en in 1952 die van de 24-jarigen. Gewezen zij nog op de geringe omvang van de groep van 30-40 jaar, welke slechts 17,0 % vertegenwoordigt, terwijl de

groepen van 20-30 jaar en van 40-55 jaar resp. 26,5 % en 35,0 % uitmaken.

Wat België betreft¹ is de indeling volgens leeftijd van de tewerkgestelde arbeiders in het vierde kwartaal 1952 als volgt :

TABEL 32

Leeftijdspyramide in de Belgische ijzer- en staalindustrie

Leeftijdsgroepen	Aantal arbeiders	%
15-20 jaar	4.653	7,5
20-25 jaar	8.268	13,0
25-30 jaar	9.323	14,5
30-35 jaar	6.453	10,0
35-40 jaar	6.439	10,0
40-45 jaar	7.562	12,0
45-50 jaar	7.891	12,0
50-55 jaar	6.327	10,0
55-60 jaar	4.266	6,5
Ouder dan 60 jaar	2.746	4,5
Totaal	63.928	100,0

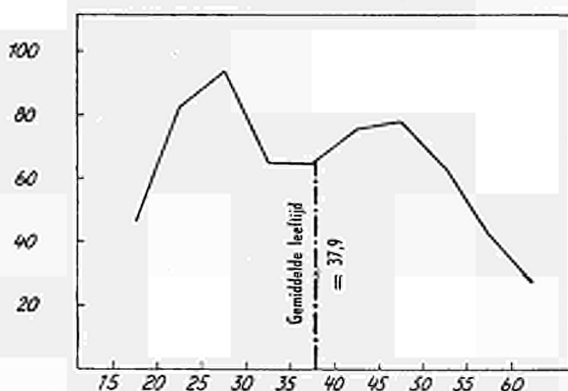
¹ Zie bron : blz. 67.

Uit grafiek 26 en tabel 32 blijkt, dat de twee belangrijkste groepen die van 20-30 jaar (27,5 %) en van 40-50 jaar (34 %) zijn.

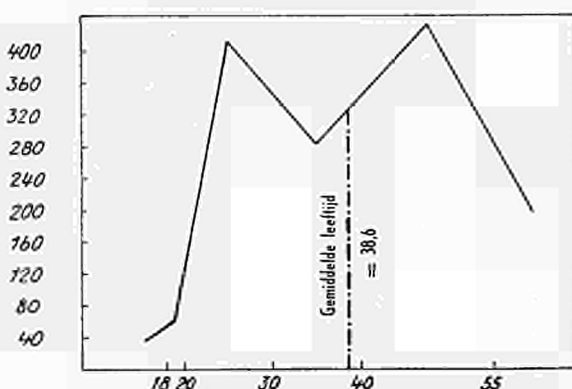
GRAFIEK 26

Leeftijdspyromiden van de arbeiders in de ijzer- en staalindustrie

België

Frankrijk

Gezien het feit, dat de buitenlandse arbeiderskrachten ongeveer 17 % van de in de Belgische ijzer- en staalindustrie tewerkgestelde arbeiders vertegenwoordigen, moge het van belang zijn de samenstelling volgens leeftijd van deze buitenlandse arbeiderskrachten nader onder de loupe te nemen. Op het ogenblik heeft men nog niet de beschikking over gegevens betreffende de gehele ijzer- en staalindustrie van dit land. Een desbetreffend onderzoek per 31 December 1952 in een staalfabriek, waarin ongeveer 21 % van de buitenlandse arbeiderskrachten zijn tewerkgesteld,

geeft de in tabel 33 vermelde percentages te zien.

TABEL 33

Leeftijdspyramide van de Belgische en buitenlandse arbeiderskrachten in de ijzer- en staalindustrie

Leeftijdsgroepen	Aantal arbeiders	Buitenlandse arbeiders
15-20 jaar	7,0	3,0
20-25 jaar	13,0	11,0
25-30 jaar	14,0	23,0
30-35 jaar	10,0	19,0
35-40 jaar	10,0	12,5
40-45 jaar	12,0	13,0
45-50 jaar	14,0	10,0
50-55 jaar	11,0	5,5
55-60 jaar	6,5	3,0
Ouder dan 60 jaar	2,5	0,0
Totaal	100,0	100,0

De omvang van de leeftijdsgroep van 25 tot 35 jaar bij de buitenlandse arbeiderskrachten zou aanleiding kunnen zijn om het onderzoek op dit punt aan te vullen, ten einde een juist beeld te krijgen van de verhouding tussen het aantal buitenlandse arbeiderskrachten en het totale aantal arbeiders van 20 tot 35 jaar.

In Frankrijk¹ was de samenstelling volgens leeftijd van de arbeidersbezetting in de ijzer- en staalindustrie per 1 April 1951 als volgt :

TABEL 34

Leeftijdspyramide in de Franse ijzer- en staalindustrie

Leeftijdsgroepen	Aantal arbeiders	%
Jonger dan 18 jaar	3.486	2,5
18-20 jaar	6.021	4,0
20-30 jaar	41.318	29,0
30-40 jaar	28.384	20,0
40-55 jaar	43.466	30,5
Ouder dan 55 jaar	19.716	14,0
Totaal	142.391	100,0

De indeling volgens leeftijd van de arbeidersbevolking in de verschillende delen van

¹ Zie bron : blz. 67.

Frankrijk laat zien dat, met uitzondering van het Zuid-Oosten en het Zuid-Westen waar de gemiddelde leeftijd hoog ligt, de overige gebieden een grotere overeenkomst vertonen.

Tabel 35 geeft de indeling volgens leeftijdsgroepen van de arbeiders in de verschillende delen van het land in percentages weer :

TABEL 35

**Leeftijdspyramide in de Franse ijzer- en staalindustrie
(in de diverse delen van Frankrijk)**

	Jonger dan 18 jaar	18-20 jaar	20-30 jaar	30-40 jaar	40-55 jaar	Ouder dan 55 jaar
Oost-Frankrijk I	2,5	4,0	29,4	19,5	30,7	13,7
Oost-Frankrijk II	2,4	4,3	30,6	19,0	29,2	14,4
Noord-Frankrijk (met uitzondering van Valenciennes en omgeving)	2,6	5,1	28,5	20,3	30,3	13,2
Midden-Frankrijk	3,2	4,2	27,9	19,7	30,0	14,9
West-Frankrijk	2,4	5,4	30,8	20,5	30,7	10,2
Zuid-West-Frankrijk	1,3	2,3	23,6	23,2	36,4	13,2
Zuid-Oost-Frankrijk	1,2	1,7	27,2	23,2	32,9	13,7
Totaal	2,5	4,0	29,0	20,0	30,5	14,0

Uit deze tabel blijkt, dat de percentages voor de totale aantallen tewerkgestelde arbeiders tussen 20 en 30 jaar en tussen 40 en 50 jaar bijna dezelfde zijn. Anderzijds kan over het algemeen en voor alle gebieden tussen 30 en 40 jaar een aanzienlijke vermindering van het aantal arbeiders worden vastgesteld; de vermindering ten opzichte van het aantal arbeiders tussen 20 en 30 jaar bedraagt ongeveer een derde.

Deze vermindering valt samen met de ten

aanzien van de leeftijdspyramide van de bevolking over de geboortejaren tussen 1911 en 1921 geconstateerde teruggang.

**VAKBEKWAAMHEID TEN OPZICHTE VAN DIVERSE
LEEFTIJDEN**

De verschillende beroepscategorieën kunnen volgens de leeftijd als volgt worden ingedeeld :

TABEL 36

Indeling van het personeel volgens vakbekwaamheid en leeftijd

DUITSLAND (1 December 1952)

	— 20 jaar	20-30 jaar	30-40 jaar	40-55 jaar	Ouder dan 55 jaar	Totaal
Arbeiders met hoge graad van vakbekwaamheid	0,4	13,0	16,3	53,3	17,0	100,0
Geschoolde arbeiders	7,2	33,0	16,6	32,5	10,7	100,0
Gespecialiseerde arbeiders	2,0	19,8	17,5	47,8	12,9	100,0
Gespecialiseerde handlangers	5,5	29,2	19,5	35,0	11,0	100,0
Gewone handlangers	13,3	26,5	17,2	29,3	13,7	100,0
Leerlingen	97,5	2,5	—	—	—	—

FRANKRIJK (1 April 1952)

	— 20 jaar	20-30 jaar	30-40 jaar	40-55 jaar	Ouder dan 55 jaar	Totaal
Handlangers	5,9	31,6	19,1	26,2	17,2	100,0
Gespecialiseerde arbeiders	4,6	30,2	20,9	30,8	13,5	100,0
Arbeiders met bijzondere vakscholing	2,7	27,2	20,6	36,2	13,3	100,0

De structuur van het kaderpersoneel dient nog te worden onderzocht. In de diverse landen en zelfs in de diverse fabrieken van hetzelfde land worden echter onder deze benaming elementen van uiteenlopende aard verstaan al naar gelang van de organisaties van de diensten en van de fabrieken.

Onder deze omstandigheden is een verge-

lijking tussen de verschillende cijfers zeer bezwaarlijk. Toch kan bij een onderzoek naar de indeling van het kaderpersoneel ten opzichte van de leeftijd, zowel in *Duitsland* als in *Frankrijk* worden geconstateerd, dat het grootste kwantum ligt in de groep van 40 tot 55 jaar; dit geldt voor beide landen, zoals blijkt uit de tabellen 37 en 38 (in %).

TABEL 37

Het kaderpersoneel
in de Duitse ijzer- en staalindustrie ingedeeld volgens leeftijd

	20-30 jaar	30-40 jaar	40-55 jaar	Ouder dan 55 jaar	Totaal
1949	0,2	4,2	66,1	28,5	100
1950	0,3	4,2	65,6	29,9	100
1952	0,5	4,3	63,9	31,3	100

TABEL 38

Het kaderpersoneel in de ijzer- en staalindustrie van de verschillende delen
van Frankrijk ingedeeld volgens leeftijd

	20-30 jaar	30-40 jaar	40-55 jaar	Ouder dan 55 jaar	Totaal
Oost-Frankrijk I ¹	9,5	14,5	52,0	24,0	100
Oost-Frankrijk II	12,5	12,0	46,6	28,9	100
Noord-Oost-Frankrijk (met uitzondering van Valenciennes)	9,1	15,7	48,0	27,2	100
Midden-Frankrijk ²	3,2	14,0	53,5	29,3	100
West-Frankrijk	8,7	12,2	44,9	34,2	100
Zuid-West-Frankrijk	11,6	21,2	45,1	22,1	100
Zuid-Oost-Frankrijk	2,8	19,6	45,3	32,3	100

¹ Onder aftrek van een fabriek waarin ongeveer 200 opzichters werken, doch welke geen bijzonderheden verstrekke.

² Gedeeltelijke cijfers

*
**

Als conclusie van de publicatie van deze eerste gegevens dient de wens te worden geuit, dat de normalisatie van de basisgegevens het mogelijk zal maken de voor vergelijkbaarheid te zeer gespecialiseerde gegevens te generaliseren, alsmede de gegevens, welke van te algemene aard zijn om als richtlijn te kunnen dienen, nader tot in bijzonderheden uit te werken.

Het is b.v. een vaststaand feit, dat de technische ontwikkeling van de ijzer- en staalindustrie een nieuwe indeling van de onder-

scheidene beroepen met zich medebrengt. Het aantal arbeiders, dat in de electrostaalfabrieken in Frankrijk is tewerkgesteld, is sedert 1938 meer dan verdubbeld, terwijl het aantal arbeiders in de Thomassaalfabrieken slechts met 3 % is toegenomen. Tussen 1948 en 1953 nam het aantal arbeiders in de koudwalserijen toe met 150 % en die in de warmwalserijen slechts met 50 %.

De bewegingen binnen de industrieën van de landen der Gemeenschap dienen te worden gemeten in het kader van het verloop van de

arbeidskrachten in het algemeen (anciënniteit, aangestelde, afgevoelde arbeiders, enz.). Een dergelijk onderzoek, dan wel een onderzoek betrekking hebbend op de vakbekwaamheid, zal slechts mogelijk zijn als de vergelijkbaarheid van de verschillende beroepscategorieën is verzekerd.

Het onderzoek zal worden voortgezet, ten einde te geraken tot een betere kennis van :

- 1) de zones van werkgelegenheid in de ijzer-

en staalindustrie, de schommelingen ten aanzien van hun indeling, alsmede hun betrekkelijke omvang; 2) de verplaatsingen van arbeidskrachten binnen de industrie (gevolgen in het bijzonder van de technische vooruitgang); 3) de gebieden, waarin dit personeel kan worden aangeworven. Het onderzoek met betrekking tot de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie bevindt zich dus nog slechts in een beginstadium.

*
**

Aan de hand van dit eerste onderzoek omtrent het vraagstuk van de werkgelegenheid is het reeds mogelijk een oordeel te vormen omtrent de omvang van deze vraagstukken in de kolenmijn- en ijzer- en staalindustrie (omvang en samenstelling van het personeel). Dit onderzoek zal worden voortgezet met het oog op het verkrijgen van een betere vergelijkbaarheid van de gegevens.

Een dergelijk onderzoek zal echter eerst volledig tot een bevredigend resultaat kunnen leiden, indien hierbij in een ruimer bestek worden betrokken :

1. Vergelijkingen met de toestand in andere landen;
2. De te verwachten invloed van de technische vooruitgang en ontwikkeling van de bevolking op het peil en de structuur van de werkgelegenheid.

Kaart 21 betreffende de « indeling naar zones van de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie » kan in dit verband worden vergeleken met soortgelijke documenten, welke licht verschaffen omtrent de fasen van technische vooruitgang in de Europese ijzer- en staalfabrieken (b.v. : het in onbruik geraken voor 1878 van de met houtskool gestookte smederijen; na 1890 het Thomas-Gilchrist procédé; de electro-metallurgie).

Aan de hand van soortgelijke documenten kunnen de verschillen ten aanzien van de spreiding van de arbeidskrachten voor de steenkolenmijnen worden aangetoond : de invloed van het beweeglijke karakter van deze industrie en van de ontwikkelingsgang der

technische concentratie op de localisering van de arbeidskrachten.

De mobiliteit van de arbeidskrachten wordt eerst recht duidelijk door een beoordeling van de afbrokkeling en de meer of minder snelle wederopbouw van zones van werkgelegenheid in bedrijfstakken met een langzame ontwikkeling. Hieruit zal de neiging tot het ontstaan of verwerven van een grotere mobiliteit kunnen worden afgeleid.

De inkrimping of uitbreiding van vestigingszones van arbeidskrachten vinden hun weerspiegeling in het constante verloop binnen de industrieën. Dit verloop is nog op meer rechtstreekse wijze afhankelijk van de technische vooruitgang : de ijzer- en staalindustrie dient voor sommige fabricage-procédés voor de staalbereiding tot uitbreiding van het personeel over te gaan, terwijl in andere gevallen minder personeel nodig is. De van steenkool afhankelijke fabrieken hebben de neiging *betrekkelijk* meer arbeidskrachten aan te trekken dan de steenkoolwinning zelf.

Binnen eenzelfde productie-eenheid heeft de technische vooruitgang tenslotte een gelijke ontwikkeling van de beroepsindeling tengevolge, dus ook van de opleiding en van de vraag naar arbeidskrachten.

De technische vooruitgang bepaalt de relatieve ontwikkeling van de vraag en het bevolkingsvraagstuk die van het aanbod.

In verschillende landen zijn berekeningen uitgevoerd ten aanzien van de in de eerstkomende jaren verwachte vraag, alsmede

onderzoekingen betreffende de spreiding van de werkende bevolking in de sectoren van landbouw, industrie en diensten ¹.

Bij de industrieën van de Gemeenschap moet de toename in een langzamer tempo plaatsvinden dan in andere industrie-sectoren; de landbouw zal naar de arbeidsmarkt een overschot aan arbeidskrachten doen afvloeien.

Over het geheel kan worden aangenomen, dat in verband met de vraag van een ongelijke urgentie en van de mogelijke compensaties tussen de landen van de Gemeenschap onderling, het aanbod de vraag zal kunnen dekken.

De verschuiving naar de oudere leeftijdsgroepen van de Europese bevolkingen is

¹ E. C. E. *Etude sur la situation économique en 1949*, tabellen 97 en 98, op blz. 217 en volg.

J. BENARD, *Vues sur l'économie et la population de la France jusqu'en 1970*, I. N. E. D., Parijs, aflevering 17, 1953.

waarschijnlijk de grondgedachte, welke, naar aanleiding van de recente werkzaamheden der demografen, de volle aandacht verdient. Deze verschuiving naar de oudere leeftijdsgroepen blijkt het essentiële vraagstuk voor de toekomst der Europese volkeren te zijn en zal noodgedwongen haar invloed doen gelden op de stand van de werkgelegenheid in de ijzer- en staalindustrie en bovenal in de kolenmijnindustrie, waar met de mogelijkheid van tijdelijke ontwrichtingen rekening dient te worden gehouden.

Evenals ten aanzien van de onderzoekingen betreffende de schommelingen van de werkgelegenheid in de diverse productiesectoren kan worden opgemerkt, dat deze vooruitzichten gegrond zijn op een veel te vage algemeenheid om te kunnen worden gebruikt voor een bijzondere productietak. Zij geven slechts aanwijzingen omtrent de richting, welke bij het onderzoek dient te worden ingeslagen.

TWEEDE DEEL

De lonen
in de
industrieën van de Gemeenschap
(in 1952)

HOOFDSTUK I

DE LONEN IN DE IJZER- EN STAALINDUSTRIE

Inleiding

De enquête werd verricht in :

De productie-afdelingen van de ijzer- en staalindustrie, d.w.z. de hoogovenokesfabrieken met uitzondering van de recuperatie van bijproducten, de hoogovens met inbegrip van de installaties voor de bereiding van ijzer, echter met uitzondering van de exploitatie van slakken, de staalfabrieken met inbegrip van de plaatselijk verbonden staalterijen, de dolomietinstallaties en de breektallaties, echter met uitzondering van de omasslakkenmolens, de warm- en koudwallijen, zoals deze in het Verdrag zijn beschreven, alsmede de fabrieken voor het tinnen, verzinken en verloden.

De hulp- en nerenbedrijven (waarvan de eiders in verhouding tot de bedrijvigheid in de onder het Verdrag vallende ondernemingen in aanmerking kwamen) welke geen deel uitmaken van een bepaalde productie-eeling en in het algemeen geen product vaardigen, dat voor de verkoop is bestemd, zijn bijv. de ketelinstallaties, de elektrische centrales, de machines van de productie-tallaties, de reparatiediensten, de water-ichtinstallaties, de gasbedrijven, de onder-ids- en constructiediensten met inbegrip van de elektriciteitswerkplaatsen, de gereed-apswerkplaatsen, alsmede de haven- en orweginstallaties, de vervoersdiensten, leer-egenwerkplaatsen, de researchafdelingen, laboratoria, de keuringsdiensten, de stook-tallaties, alsmede de veiligheidsdiensten en algemene diensten, de « Services de res », de huishoudelijke en voorzienings-nsten, enz.

De enquête werd verricht aan de hand van vragenlijsten, welke door een uit verte-

genwoordigers der Regeringen, producenten en werknemers bestaande Commissie van Deskundigen werden opgesteld.

De vragenlijsten werden door de ondernemingen ingevuld. Zij werden in ieder land gecentraliseerd door de producentenverenigingen, die de hergroeperingen verrichtten om de cijfers per bekken te verkrijgen. In 2 landen (Frankrijk, België) werden de cijfers, voordat zij aan de Hoge Autoriteit werden gezonden, aan de bij artikel 48 van het Verdrag bedoelde Commissie overgelegd, in welke Commissie vertegenwoordigers van de producenten, werknemers en verbruikers zitting hebben.

Na compilatie van de vragenlijsten werden de resultaten aan de Commissie van Deskundigen ter bestudering voorgelegd. De delegaties van elk land konden zodoende hun advies verstrekken en hun opmerkingen aangaande de resultaten maken.

Deze enquête is de eerste in haar soort, welke voor de gehele Gemeenschap is ingesteld en gepubliceerd. Zij is van bijzondere waarde wegens de omvang der onderzoeken en haar structuur (analyse van de samenstellende factoren der lonen, verdiensten, kosten, sociale lasten en de lasten in verband met de lonen).

Een dergelijke arbeid is vooral tengevolge van de verscheidenheid der nationale wetgevingen, zowel voor wat betreft de lonen als de verschillende op de lonen drukkende kosten ingewikkeld en moeilijk; de factoren met betrekking tot verdiensten en kosten hebben niet dezelfde benaming en worden niet in alle landen op dezelfde wijze berekend. De Commissie van Deskundigen heeft getracht een zo volledig mogelijke lijst op te stellen van alle factoren, welke enerzijds de uitgaven der ondernemingen in verband met de lonen en

de op de lonen drukkende lasten vormen en anderzijds de verdiensten van de werknemers.

De statistieken luiden in nationale valuta. Thans worden de gegevens in vergelijkbare koopkracht omgerekend.

De in de verschillende statistieken vermelde verdiensten der werknemers kunnen niet met behulp van de officiële dollarkoersen in koopkracht worden omgerekend. Deze koersen geven niet de pariteit van de koopkracht weer; deze worden unilateraal door de verschillende staten vastgesteld. Daarom heeft de Hoge Autoriteit een aanvang gemaakt met werkzaamheden, welke ten doel hebben de mogelijkheid van een bruikbare vergelijking tussen de landen van de Gemeenschap te scheppen.

Een op korte termijn ingestelde enquête — welke echter verschillende maanden zal duren — heeft allereerst ten doel approximatief de verhouding tussen de pariteit van de koopkracht in de zes landen vast te stellen, terwijl een groep van 250 zeer belangrijke producten reeds ten behoeve van de vergelijking werd aangehouden.

Het zal noodzakelijk zijn, op lange termijn standaard-gezinsbegrotingen voor de mijnwerkers en staalarbeiders in de landen van de Gemeenschap op te stellen. Te zijner tijd zullen zeer uitvoerige en ingewikkelde overzichten moeten worden gereedgemaakt, doch het is eigen aan dit soort statistieken, dat de resultaten daarvan eerst op betrekkelijk lange termijn kunnen worden verwacht.

De nominale lonen kunnen moeilijk in absolute waarde worden vergeleken doch de samenstelling daarvan geeft aanleiding tot nuttige beschouwingen. Kunnen de percentages van de verschillende sociale en loonlasten, welke de structuur van de loonkosten en de verdiensten vormen, niet worden vergeleken? Geeft de plaats, welke de verschillende lasten innemen, geen aanwijzing omtrent de toekomstige loonpolitiek?

Zonder uit de cijfers conclusies te willen trekken zijn wij van mening, dat zij een goede basis voor de toekomstige besprekingen kunnen vormen. Daarom hebben wij trouwens getracht zoveel mogelijk de loonkosten- en verdienstenbepalende factoren afzonderlijk vast te stellen.

De werkzaamheden van de Commissie van Deskundigen zullen derhalve moeten worden voortgezet, ten einde :

- De statistieken over de eerstkomende jaren te verbeteren;
- Te trachten de werkelijke toestand in de landen vast te stellen, en zodoende een juiste vergelijking mogelijk te maken.

Hierbij moge worden opgemerkt, dat in de tabellen « Kosten » de gegevens met betrekking tot « gedeeltelijke loonkosten per uur » en alle gegevens van de tabellen « Verdiensten » tezamen, met de door de werkgever in geld verrichte betalingen, hetzij aan de arbeider, hetzij aan fondsen of instellingen voor ziekte- en bevallingsverzekering, invaliditeitsverzekering, pensioenfondsen, gezinstoelagen of kinderbijlagen, arbeidsongevallen, verlof (voor België) overeenkomen. Zij vormen derhalve voldoende garanties voor een vergelijking tussen de landen.

Tot de aanvullende gegevens aan de hand waarvan de totale loonkosten per uur kunnen worden berekend, behoren de bedragen voor aflossingen, de ramingen van uitkeringen in natura, dienstverlening, enz. Deze bedragen werden vastgesteld aan de hand van gegevens, waarvan wij thans de vergelijkbaarheid niet kunnen garanderen. Zij worden slechts als aanduiding verstrekt en kunnen niet voor een internationale vergelijking dienen.

Om deze gegevens te kunnen verbeteren, zullen Commissies uniforme beoordelingsbases moeten vaststellen.

Op het gebied van de lonen werd nog een andere enquête ingesteld. Voor elk bekken hebben de delegaties van deskundigen geïntegreerde en niet-geïntegreerde ondernemingen uitgekozen. In deze ondernemingen werden voor elke productie-afdeling twee beroepen gekozen, waarvan het ene in de hoogste loonklasse valt en het andere in de laagste.

Een bijzondere vragenlijst werd door de Commissie van Deskundigen opgesteld, aan de hand waarvan :

- Het gemiddelde loon per productieafdeling;
- Het gemiddelde loon van een beroep, dat in de hoogste loonklasse valt;

— Het gemiddelde loon van een beroep, dat in de laagste loonklasse valt,

konden worden berekend.

Op verzoek van de producentenverenigingen is op deze gegevens artikel 47 van het Verdrag met betrekking tot het beroepsgeheim van toepassing.

Algemene toelichting

1. Onder *bruto-uurloon* wordt verstaan het bedrag der directe lonen (per uur, per stuk, prestatie), eventueel met inbegrip van de toelagen voor overuren, nachtwerk, Zondagwerk, premies voor bepaalde werkzaamheden of verantwoordelijkheden, voor moeilijk, vuil of gevaarlijk werk, voor regelmatige aanwezigheid, met uitzondering van het loon der leerlingen, welke op leercontract werken, gedeeld door het aantal in dat jaar gewerkte uren.

De kinderbijslagen of gezinstoelagen, welke door de werkgevers aan de arbeiders mogen worden uitgekeerd in verband met hun gezinspositie, zijn niet in dit totaal opgenomen.

2. Onder *netto-uurloon* wordt verstaan het gedurende het jaar in geld uitbetaalde loon (bruto-loon, betaald verlof — normaal of extra-verlof — feestdagen — algemeen erkende of bijzondere feestdagen — verschillende in geld uitbetaalde vergoedingen, gratificaties, prestatiepremië) onder aftrek van de door de arbeiders betaalde sociale verzekeringspremië (wettelijk, bij contract vastgestelde of vrijwillige regeling in het kader van de onderneming of het beroep), gedeeld door het aantal in dat jaar gewerkte uren.

Het op het loon ingehouden bedrag voor belasting en de door de werkgever of een centraal orgaan betaalde kinderbijslagen of gezinstoelagen worden niet in dit totaal opgenomen.

3. Onder *gedeeltelijke loonkosten per uur* wordt verstaan het bruto-uurloon verhoogd met :

— De volgens wettelijke regeling, volgens

contract of vrijwillig door de werkgever aan de organisaties of fondsen betaalde verzekeringspremië wegens ziekte en bevalling, invaliditeit, pensioen, ouderdomsverzekering, kinderbijslagen of gezinstoelagen, bedrijfsongevallen, werkloosheid.

— De kosten voor betaald verlof (normaal en extra-verlof), feestdagen (algemeen erkende of bijzondere feestdagen) in geld uitbetaalde lonen of diverse vergoedingen, gratificaties, prestatiepremië,

gedeeld door het aantal gedurende het betrokken jaar gewerkte uren.

4. Onder *totale loonkosten per uur* wordt verstaan de gedeeltelijke loonkosten per uur, verhoogd met de met de arbeidskrachten verband houdende en door de onderneming betaalde lasten (vergoedingen in natura, huisvesting, diverse sociale bijdragen, kosten voor aanwerving en vakopleiding, in verband met de lonen te betalen belastingen, heffingen in verband met de personeelsbezetting), gedeeld door het aantal gedurende het betrokken jaar gewerkte uren.

De vergoedingen, diensten, enz., welke in deze lasten zijn opgenomen, zijn beoordeeld op bases, waarvan wij de uniformiteit momenteel niet kunnen garanderen. Daarom werden de totale loonkosten per uur slechts per land opgegeven — *bij wijze van aanduiding* zouden gegevens per bekken vrij grote verschillen naar voren hebben gebracht — welke later ongetwijfeld tengevolge van de werkzaamheden voor de harmonisering van de verzamelde gegevens zullen verdwijnen.

DUITSLAND

Deze enquête heeft betrekking gehad op :

Bekken van Rijnland-Westfalen

Door de onderstaande fabrieken werden gegevens voor de enquête verstrekt :

Gebr. Böhler & Co. AG., te Düsseldorf-Oberkassel;
 Capito & Klein, AG., te Düsseldorf-Benrath;
 Deutsche Edelstahlwerke, te Krefeld;
 Ed. Dörrenberg Söhne, te Ränderoth/Rhld;
 Dortmund-Hörder Hüttenunion AG., Fabrick te Dortmund;
 Dortmund-Hörder Hüttenunion AG, Fabrick te Hörde;
 Eschweiler Bergwerksverein, te Eschweiler-Aue;
 Gravenberger Walzwerk GmbH., te Düsseldorf-Grafenberg;
 Gusstahlwerk Bochumer Verein AG., te Bochum;
 Gusstahlwerk Oberkassel AG., te Düsseldorf;
 Gusstahlwerk Witten AG., te Witten/Ruhr;
 Hahnsche Werke AG., te Duisburg-Grossenbaum;
 Hoesch AG., te Duisburg, met de fabrieken : Westfalenhütte AG., te Dortmund en Hohenlimburger Walzwerke AG., te Hohenlimburg;
 Mannesmann AG., te Düsseldorf, met de fabrieken : Mannesmann AG., te Duisburg-Huckingen; Grillo-Funke, te Gelsenkirchen; Finnentrop, te Finnentrop i.W.; Kronprinz, te Solingen-Ohlig;
 Nordwestdeutscher Hütten- und Bergwerksverein AG., te Duisburg, met de fabrieken : HW Haspe AG., te Hagen-Haspe en Mannstaedt-Werke AG., te Troisdorf;
 HW Oberhausen AG., te Oberhausen;
 HW Rheinhausen AG., te Rheinhausen;
 HW Siegerland AG., te Siegen;
 C. Kubbier & Sohn, te Dahlerbrück i.W.;
 Niederrheinische Hütte AG., te Duisburg;
 Ohler Eisenwerk Theob. Pfeiffer, te Ohle i.W.;
 Rheinische Röhrenwerke AG., te Mülheim-Ruhr;

Rheinisch-Westf. Eisen- und Stahlwerke AG., te Mülheim-Ruhr, met de fabrieken : EW Mülheim-Meiderich, te Mülheim; EW Gelsenkirchen, te Gelsenkirchen; Gusstahlwerk Gelsenkirchen, te Gelsenkirchen;

Schwerter Profileisenwalzwerk AG., te Schwerte/Ruhr;

Stahlwerke Bochum AG., te Bochum;

Stahlwerke Südwestfalen AG., te Geisweid;

Stahl- u. Röhrenwerk Reisholz GmbH., te Düsseldorf-Reisholz;

Walzwerke AG. vorm. Böcking & Co., te Köln-Mülheim;

Westfalenhütte AG., te Dortmund;

Theod. Wuppermann GmbH., te Leverkusen-Schlebusch 1 en HW Phönix AG., te Duisburg-Ruhrort.

Bekken van Neder-Saksen

Door onderstaande fabrieken werden gegevens voor de enquête verstrekt :

Georgsmariener Werke AG., te Georgsmarienhütte;

HW Ilsede-Peine AG., te Peine;

HW Salzgitter AG., te Salzgitter-Drütte;

Bekken van Beieren

Door onderstaande fabrieken werden gegevens voor de enquête verstrekt :

Eisenwerk Annahütte Alfred Zeller, te Hammerau/Obb.;

Eisenwerksgesellschaft Maximilianshütte AG., te Sulzbach-Rosenberg;

Luitpoldhütte AG., te Amberg Obf.

In totaal waren hiermede 102.633 arbeiders gemoeid.

In aanmerking genomen, dat in 1952 in de Duitse ijzer- en staalindustrie gemiddeld 143.456 arbeiders waren tewerkgesteld, had de enquête dus betrekking op 71,55 % van het tewerkgestelde personeel.

Bekken van Rijnland-Westfalen

TABEL 39-I

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	2,02	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Wettelijk verplichte bijdrage		11,43
	b) Bij contract vastgestelde of vrijwillige bijdrage		6,46
3	Betaald verlof		7,09
4	Feestdagen		2,88
5	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,40
6	Gezinstoelagen		1,64
7	Gratificaties		6,13
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	2,75	136,03

¹ In totaal 17,89 %.

TABEL 39-II

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	2,02	100,00
2	Bijdrage van de werknemer voor sociale zekerheid		8,66
3	Netto uurloon (1-2)	1,85	91,34
4	Betaald verlof		5,46
5	Feestdagen		2,22
6	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,31
7	Gratificaties		5,59
8	Netto verdiensite per uur (3+4+5+6+7)	2,12	104,92

Bekken van Neder-Saksen

TABEL 39-III

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,74	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Wettelijk verplichte bijdrage		14,98
	b) Bij contract vastgestelde of vrijwillige bijdrage		7,28
3	Betaald verlof		7,21
4	Feestdagen		2,90
5	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,59
6	Gezinstoelagen		1,25
7	Gratificaties		6,90
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	2,46	141,11

¹ In totaal 22,26 %.

TABEL 39-IV

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,74	100,00
2	Bijdrage van de werknemer voor sociale zekerheid		9,51
3	Netto uurloon (1-2)	1,57	90,49
4	Betaald verlof		5,34
5	Feestdagen		2,15
6	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,44
7	Gratificaties		5,89
8	Netto verdiensite per uur (3+4+5+6+7)	1,81	104,31

Bekken van Beieren

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

TABEL 39-V

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,63	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Wettelijk verplichte bijdrage		11,96
	b) Bij contract vastgestelde of vrijwillige bijdrage		2,75
3	Betaald verlof		7,13
4	Feestdagen		3,50
5	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,42
6	Gezinstoelagen		2,61
7	Gratificaties		4,29
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	2,16	132,66

¹ In totaal 14,71 %.

NETTO VERDIENSTE PER UUR

TABEL 39-VI

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,63	100,00
2	Bijdrage van de werknemer voor sociale zekerheid		8,74
3	Netto uurloon (1-2)	1,49	91,26
4	Betaald verlof		5,70
5	Feestdagen		2,80
6	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,33
7	Gratificaties		3,88
8	Netto verdiensite per uur (3+4+5+6+7)	1,73	103,97

ALLE BEKKENS TEZAMEN

TABEL 39-A1

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,98	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Wettelijk verplichte bijdrage		11,71
	b) Bij contract vastgestelde of vrijwillige bijdrage		6,36
3	Betaald verlof		7,10
4	Feestdagen		2,91
5	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,41
6	Gezinstoelagen		1,66
7	Gratificaties		6,11
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	2,70	136,26
9	Voordelen in natura		0,76
10	Huisvesting		5,59
11	Diverse sociale bijdragen		3,20
12	Kosten voor de aanwerving van arbeidskrachten		0,02
13	Vakopleiding		1,40
14	Voorkoming van ongevallen		0,36
15	Belastingen op het loon		1,74
16	Totale loonkosten per uur (8+9+10+11+12+13+14+15)	2,96	149,33

¹ In totaal 18,07 %.

TABEL 39-A2

Netto verdiensite per uur

Regel	Omschrijving	DM	%
1	Bruto uurloon	1,98	100,00
2	Bijdrage van de werknemer voor sociale zekerheid		8,73
3	Netto uurloon (1-2)	1,81	91,27
4	Betaald verlof		5,46
5	Feestdagen		2,24
6	Andere dagen, waarover wordt doorbetaald		0,32
7	Gratificaties		5,54
8	Netto verdiensite per uur (3+4+5+6+7)	2,08	104,83

TOELICHTING VOOR DUITSLAND

A. TABELLEN « KOSTEN »

a) Tabellen 39-I, 39-III, 39-V en 39-A1

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, heeft betrekking op het bedrag van de bijdragen der werkgevers voor sociale zekerheid (wettelijk verplicht, bij contract vastgesteld of vrijwillig):

- a) Betalingen krachtens wettelijke voorschriften voor ziekte-, invaliditeit-, werkloosheid- en arbeidsongevallenverzekering;
- b) Betalingen op contractuele of vrijwillige basis met betrekking tot pensioen en aanvullende collectieve ongevallenverzekering.

Regel 3, heeft betrekking op betaald verlof.

Regel 4, heeft betrekking op de bezoldiging voor feestdagen overeenkomstig wettelijke en reglementaire voorschriften over de wettelijke feestdagen, welke niet op Zondagen vallen en welke in de diverse bekkens verschillend zijn.

Regel 5, Deze post betreft betalingen, welke door de ondernemers worden gedaan overeenkomstig wettelijke of reglementaire voorschriften, over vrije dagen, welke thuis worden doorgebracht, alsmede bij afwezigheid wegens ongevallen, voor familieaangelegenheden en voor de vervulling van burgerplichten.

Regel 6, Deze post betreft gezinstoelagen, welke regelmatig door de werkgevers aan de werknemers worden uitbetaald op grond van gezinsomstandigheden.

Regel 7, Dit heeft betrekking op gratificaties, welke slechts éénmaal worden uitbetaald voor Kerstmis, Nieuwjaar, sluiting van het boekjaar of bij jubilea zowel van de werknemers als van de ondernemingen.

Regel 8, Zie algemene toelichting.

b) Tabel 39-A1

Regel 9, heeft betrekking op uitgaven van de ondernemers voor het gratis of tegen verminderde prijs verschaffen van brandstoffen, stroom, dranken, levensmiddelen, schoeisel en kleren.

Regel 10, heeft betrekking op uitgaven voor het onderhoud van woningen en aan de fabriek

toehorende vrijgezellentehuizen (hetgeen niet wordt gedekt door huur), huisvestingsvergoedingen, niet terugvorderbare subsidies, renteloze leningen en andere uitgaven, welke door de fabriek in het belang van de werknemers worden gedaan.

Regel 11, heeft betrekking op uitgaven voor de culturele ontwikkeling, recreatie, gezondheid, rustcentra en andere sociale instellingen, hulp en bijstand, vervoer van personeel, vergoeding van reiskosten, alsmede wettelijk verplichte bijdragen voor werkverschaffing aan zwaar verminkten.

Regel 12, heeft betrekking op uitgaven voor de werving van arbeidskrachten.

Regel 13, heeft betrekking op uitgaven voor :

- opleidingspremies, welke op grond van de leerlingen-contracten voor de leerlingen worden gestort;
- het onderhoud van werkplaatsen van de onderneming voor de opleiding van leerlingen, het bezoeken van andere werkplaatsen voor vakopleiding;
- vakopleidingscursussen.

Regel 14, heeft betrekking op de uitgaven van de fabrieken voor kleren en veiligheidsgered- schappen, de instructie en bijstand op het gebied van de veiligheid, alsmede premies en beloningen, welke worden betaald aan arbeiders voor het voorkomen van ongevallen en voor reddingswerk.

Regel 15, heeft betrekking op de loonbelasting.

Regel 16, Zie algemene toelichting.

B. TABELLEN « VERDIENSTEN »

Tabellen 39-II, 39-IV, 39-VI en 39-A2

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, heeft betrekking op de door de arbeiders te storten bijdragen voor de sociale zekerheid.

Regel 3, heeft betrekking op het bruto uurloon na aftrek van de door de arbeiders te storten bijdragen voor sociale zekerheid.

Regels 4-5-6-7, Zie de toelichting op de regels 3-4-5-7 welke betrekking heeft op de kosten.

Regel 8, Zie algemene toelichting.

BELGIË*Bekken van Luik*

Door de onderstaande fabrieken werden gegevens voor de enquête verstrekt :

- S. A. John Cockerill, te Seraing (Afdelingen te Seraing, Grivegnée en Ferblatil);
- S. A. Métallurgique d'Espérance-Longdoz, te Liège;
- S. A. d'Ougrée-Marilhay, te Ougrée;
- S. A. Laminoirs de l'Ourthe, te Sauheid-lez-Chênée;
- S. A. Phenix-Works, te Flémalle-Haute;
- S. A. Tôleries Delloye-Matthieu, te Marchin.

Bekken van Charleroi en Centre

Door de onderstaande fabrieken werden gegevens voor de enquête verstrekt :

- S. A. Aciéries et Minières de la Sambre, te Monceau-sur-Sambre;
- S. A. Usines Gustave Boël, te La Louvière;
- S. A. Usines Métallurgiques du Hainaut, te Couillet;

- S. A. Forges de la Providence, te Marchienne-au-Pont;
- S. A. Métallurgiques de Sambre et Moselle, te Montignies-sur-Sambre;
- S. A. Hauts Fourneaux, Forges et Aciéries de Thy-le-Château et Marcinelle, te Marcinelle;
- S. A. Fabrique de Fer, te Charleroi;
- S. A. Usines Gilson, te La Croyère;
- S. A. Laminoirs de Longtain, te La Croyère;
- S. A. Laminoirs et Boulonneries du Ruau, te Monceau-sur-Sambre;
- S. A. Forges et Laminoirs de Beaume, te Haine-Saint-Pierre.

In het totaal waren hierin 42.346 arbeiders gemoeid.

In aanmerking genomen, dat in de Belgische ijzer- en staalindustrie gemiddeld 49.613 arbeiders waren tewerkgesteld, had de enquête dus betrekking op 85,30 % van het tewerkgestelde personeel.

Bekken van Luik

TABEL 40-I

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	31,78	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid en gezinstoelagen		10,68
3	Arbeidsongevallen, beroepsziekten en diversen		3,95
4	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, einde van het boekjaar, enz.)		2,10
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		3,84
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		7,68
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	40,75	128,25

¹ Dit heeft betrekking op de totale kosten van salariering, welke onder deze rubriek vallen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,25 % van het totale bruto loon), vermeerderd met betalingen voor de sociale zekerheid (10,68 % : ouderdom en vroegtijdig overlijden, ziekte, werkloosheid, gezinstoelagen en 7,68 : jaarlijks verlof).

TABEL 40-II

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	31,78	100,00
2	Door de arbeiders te betalen bijdrage voor sociale zekerheid		5,94
3	Netto uurloon (1-2)	29,89	94,06
4	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, sluiting van het boekjaar, enz.)		2,10
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		3,05
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		5,82
7	Netto verdienste per uur (3+4+5+6)	33,38	105,03

¹ Dit heeft betrekking op de daadwerkelijk door de arbeider ontvangen bedragen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,25 % van het totale bruto loon), verminderd met hetgeen op dit bedrag door de arbeider is betaald voor sociale zekerheid (5,94 %).

Bekken van Charleroi en Centre

TABEL 40-III

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	30,49	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid en gezinstoelagen		10,90
3	Arbeidsongevallen, beroepsziekten en diversen		4,78
4	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, einde van het boekjaar, enz.)		1,02
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		3,68
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		7,68
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	39,04	128,06

¹ Dit heeft betrekking op de totale kosten van salariering, welke onder deze rubriek vallen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,10 % van het totale bruto loon), vermeerderd met betalingen voor de sociale zekerheid (10,90 % : ouderdom en vroegtijdig overlijden, ziekte, werkloosheid, gezinstoelagen en 7,68 : jaarlijks verlof).

TABEL 40-IV

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	30,49	100,00
2	Door de arbeiders te betalen bijdrage voor sociale zekerheid		6,17
3	Netto uurloon (1-2)	28,61	93,83
4	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, sluiting van het boekjaar, enz.)		1,02
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		2,91
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		5,82
7	Netto verdienste per uur (3+4+5+6)	31,58	103,58

¹ Dit heeft betrekking op de daadwerkelijk door de arbeider ontvangen bedragen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,10 % van het totale bruto loon), verminderd met hetgeen op dit bedrag door de arbeider is betaald voor sociale zekerheid (6,17 %).

ALLE BEKKENS TEZAMEN

TABEL 40-A1

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	31,18	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid en gezinstoelagen		10,78
3	Arbeidsongevallen, beroepsziekten en diversen		4,33
4	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, einde van het boekjaar, enz.)		1,61
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		3,78
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		7,68
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	39,97	128,18
8	Voordelen in natura en diversen		0,31
9	Huisvesting		1,42
10	Diverse sociale bijdragen		1,93
11	Wervingskosten en vakopleiding		0,05
12	Belastingen op het tewerkgestelde personeel		0,17
13	Totale loonkosten per uur (7+8+9+10+11+12)	41,18	132,06

¹ Dit heeft betrekking op de totale kosten van salariering, welke onder deze rubriek vallen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,18 % van het totale bruto loon), vermeerderd met betalingen voor de sociale zekerheid (10,78 % : ouderdom en vroegtijdig overlijden, ziekte, werkloosheid, gezinstoelagen en 7,68 : jaarlijks verlof).

TABEL 40-A2

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	31,18	100,00
2	Door de arbeiders te betalen bijdrage voor sociale zekerheid		6,04
3	Netto uurloon (1-2)	29,30	93,96
2	Diverse gratificaties (Kerstmis, Nieuwjaar, sluiting van het boekjaar, enz.)		1,61
5	Feestdagen en bijzonder verlof ¹		2,99
6	Betaald verlof (gewoon en volgens aantal dienstjaren)		5,82
7	Netto verdienste per uur (3+4+5+6)	32,55	104,38

¹ Dit heeft betrekking op de daadwerkelijk door de arbeider ontvangen bedragen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,18 % van het totale bruto loon), verminderd met hetgeen op dit bedrag door de arbeider is betaald voor sociale zekerheid (6,04 %).

TOELICHTING VOOR BELGIË

A. TABELLEN « KOSTEN »

a) Tabellen 40-I, 40-III en 40-A1

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de werkgeversbijdrage in de Sociale Zekerheid volgens de Belgische omschrijving van deze term te weten : ouderdom en voortijdig overlijden, ziekte, invaliditeit, werkloosheid, gezinstoelage, behalve het gewone jaarlijkse verlof en het ancienniteitsverlof, welke laatste twee verloven op regel 6 worden vermeld.

Voor dit bedrag is het percentage berekend over het totaal der bruto lonen en vergoedingen voor feestdagen en bijzondere verloven.

Regel 3, Deze rubriek omvat :

— in beginsel alles, wat de arbeidskrachten uit hoofde van « arbeidsongevallen » (met inbegrip van de ongevallen op weg naar het werk), « beroepsziekten », met inbegrip van alles, wat door de Wet op medisch gebied wordt vereist, met inbegrip van de gezondheidszorg voor de op-

groeijende jeugd, aan de onderneming kosten. Het merendeel der fabrieken hebben deze regels kunnen toepassen; enkele hebben echter niet het onderscheid kunnen maken tussen hetgeen op het gebied der « medische kosten » wettelijk is voorgeschreven en wat vrijwillig is, en hebben deze kosten op regel 10 « diverse sociale bijdragen » opgevoerd.

— aanvullende stelsels.

Hierbij valt op te merken, dat vaak aanzienlijke bedragen, welke onder deze post dienen te worden opgevoerd, daaronder niet konden worden vermeld, doch eveneens op regel 10 zijn aangegeven¹.

Regel 4, Bij de Belgische fabrieken gaat het om premies aan het einde van het boekjaar¹.

Regel 5, Deze regel is bestemd voor de bedragen, welke betrekking hebben zowel op vergoede feestdagen als op bijzondere verloven (afwezigheid op grond van z.g. kwesties van burgerlijke staat)¹.

Zie voorts de bijzondere noot onder iedere tabel.

Regel 6, Het betreft hier de werkgeversbijdrage, gestort aan de Sociale Zekerheidsinstelling voor de financiering van de verlofkosten door tussenkomst van de Verlofkassen. Het percentage is voor deze regel berekend in verhouding tot het totaal van de bruto lonen en tot de vergoedingen voor feestdagen en bijzondere verloven.

Regel 7, Zie algemene toelichting.

b) Tabel 40-A1

Regel 8, Het betreft hier een waardeschatting van de verstrekkingen in natura (kolen, cokes, gas, electriciteit)¹.

Regel 9, Hier is rekening gehouden met :

- de onderhouds- en afschrijvingskosten van aan de bedrijven behorende arbeiderswoningen, met uitsluiting van de bouwkosten.
- toelagen van enige omvang, aan het arbeidend personeel uitgekeerd onder bepaalde voorwaarden en door bepaalde bedrijven, ten einde de betrokkenen behulpzaam te zijn bij de terugbetaling van leningen door hen opgenomen bij die Woning-

bouwverenigingen, welke als regel met medewerking van deze bedrijven met de bouw van arbeiderswoningen zijn belast¹.

Regel 10, Het betreft hier diverse stortingen en subsidies aan sociale, medische of culturele instellingen, evenals bepaalde voordelen in natura (kleding, schoeisel, enz.)¹.

Regel 11, Voor het grootste deel gaat het hier om de kosten van medisch onderzoek bij indiensttreding¹.

Regel 12, Het betreft hier een belasting, welke berekend wordt naar gelang van het aantal tewerkgestelde personen¹.

B. TABELLEN « VERDIENSTEN »

Tabellen 40-II, 40-IV, 40-A2

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, Hier wordt het bedrag van de wettelijke contractuele en vrijwillige werknemersbijdrage aan de Sociale Zekerheidsinstelling aangeduid. Het percentage is voor dit bedrag berekend over het totaal der bruto lonen en vergoedingen voor feestdagen en bijzondere verloven.

Regel 3, Het betreft hier het bruto uurloon, onder aftrek van de werknemersbijdrage in de Sociale Zekerheid.

Regel 4, Zie de noot met betrekking tot Regel 4 van tabellen « Kosten ».

Regel 5, Zie de noot met betrekking tot Regel 5 van de tabellen « Kosten ».

Regel 6, De toestand in België, wat betreft de financiering van de betaalde verloven, maakt het onmogelijk, in het bijzonder voor 1952, het gemiddelde van de verlofsvergoedingen voor de arbeiders uit de ijzer- en staalindustrie met nauwkeurigheid vast te stellen. Het op deze regel vermelde cijfer is vastgesteld door uit te gaan van de werkelijke door de werkgevers in de verlofkas voor 1952 gestorte bijdrage. Maar deze bijdrage is voor dat jaar juist verhoogd met 1,50 %, ten einde de financiering van de extra verloven op grond van anciënniteit voor 1953, door de verlofkas, waarin deze verloven voor 1953 werden opgenomen, te verzorgen.

Over 1952 zijn zij rechtstreeks door de werkgever aan de werknemer betaald. Van het percentage van 7,68 dient dus 1,5 % te worden afgetrokken, waarbij dan het verschil

¹ Dit percentage is berekend in verhouding tot het totaal der bruto lonen.

nl. 6,18 % met grotere nauwkeurigheid weergeeft wat door de arbeiders is ontvangen.

Indien bovendien de vergoedingen voor betaald verlof (gewone of extra verloven) niet onderworpen zijn aan een inhouding voor sociale zekerheid op grond van de van kracht zijnde wetgeving, wordt een solidariteitsinhouding geheven, welke tot 8 % kan stijgen. Over 1952 bedroeg deze inhouding 5 % en was bestemd voor de financiering van de verlofsvergoeding aan niet tot de beambten behorende werknemers voor de dagen waarop het werk onderbroken werd en welke worden gerekend als dagen waarop daadwerkelijk arbeid werd verricht.

Derhalve kan worden gezegd, dat de gemiddelde verlofsvergoeding over 1952 voor de werkkrachten 6,18 % minus 5 % van het bedrag dus 5,82 % van het bruto uurloon bedroeg.

Toch dient er hier nog de aandacht op te worden gevestigd, dat de door de werkgever in de Nationale Verlofkas gestorte bijdragen als volgt worden onderverdeeld : 4 % op de individuele rekeningen van de werknemers, 1/2 % voor de verloven van jeugdige arbeiders onder de 21 jaar en een 1/2 % voor de extra verloven op grond van de gezinslasten, waarbij deze twee laatste posten een nationale compensatie genieten. Daar nu minder jonge arbeiders in de ijzer- en staalindustrie werkzaam zijn dan in de overige industrieën, ontvangen de arbeiders uit de ijzer- en staalindustrie niet de 0,5 %, welke door hun werkgevers worden betaald. Uit dien hoofde dient het hierboven vermelde cijfer van 5,82 % als hoger dan het werkelijke percentage te worden beschouwd.

Regel 7, Zie algemene toelichting.

FRANKRIJK

Deze enquête heeft betrekking gehad op :

Bekken van Oost-Frankrijk

Onder dit bekken vallen in de omgeving van het ijzer- en staalbekken van Meurthe-et-Moselle en Moselle, de bedrijven in de departementen Ardennes, Aube, het gebied van Belfort, Doubs, Jura, Haute-Marne, Meuse, Bas-Rhin en Vozezen.

De bedrijven welke aan de enquête onderworpen waren, zijn :

Société Métallurgique de Champagne, Mar-
naval et Rachecourt;
Etablissements de Pruines, fabriek te Se-
mouse;
Hauts Fourneaux de la Chiers, fabriek van
Blagny;
Hauts Fourneaux de la Chiers, fabriek van
Vireux-Molhain;
Société des Forges de Froncles, te Froncles;
Forges d'Haironville;
Etablissements de Wendel, te Messempré;
Aciéries de Longwy, te Sedan;
Forges d'Audincourt;
Aciéries de Champagnole;
Forges de Syam;
Senelle-Maubeuge, te Laval-Dieu;
Forges et Aciéries de Commercy;
Maxime Clément (Forges d'Uzemain);
Forges de Strasbourg;
Laminaires de Franche-Comté, te Bourgui-
gnon;
Société d'Aubrives et Villerupt, te Aubrives;
Sidelor, te Micheville;
Sidelor, te Homécourt;
Sidelor, te Auboué;
Sidelor, te Rombas;
La Providence, te Rehon;
Senelle-Maubeuge, te Senelle;
Aciéries de Longwy, te Mont-Saint-Martin;
Hauts Fourneaux de la Chiers, te Longwy;
Hauts Fourneaux de Saulnes;
Etablissements de Wendel, te Jœuf;
Fonderies de Pont-à-Mousson;
Châtillon-Commentry-Neuves-Maisons, te Neu-
ves-Maisons;
Hauts Fourneaux de Pompey;
Etablissements Gouvy, te Dieulouard;
Société des Tubes de Vincey, te Vincey;

Etablissements de Wendel, te Hayange;
Etablissements de Wendel, te Moyeuivre;
U. C. P. M. I., te Hagondange;
Société Métallurgique de Knutange;
Aciéries de Nord et Lorraine, te Uckange;
Aciéries de Longwy, te Thionville;
Société Minière des Terres Rouges, te Audun-
le-Tiche;
S. A. F. E., te Hagondange.

Bekken van Noord-Frankrijk

Onder dit bekken vallen in de omgeving van het ijzer- en staalbekken van het departement Nord, de bedrijven van de gebieden Aisne, Oise en Pas-de-Calais.

De bedrijven welke aan de enquête onderworpen waren, zijn :

Aciéries de Paris et d'Outreau, te Outreau;
Le Phénix, te Rousies en te Biache-Saint-
Vaast;
Escaut et Meuse, te Anzin;
Fonderies, Laminaires et Ateliers de Biache-
Saint-Vaast;
Châtillon-Commentry, fabrieken van Isber-
gues;
Aciéries et Laminaires de Beautor;
Union Sidérurgique du Nord de la France
(Usinor), fabrieken van Denain, Anzin,
Valenciennes, Louvroil en Montataire;
Société Française de Constructions Méca-
niques (Ets. Cail), te Denain;
Union Sidérurgique Lorraine (Sidelor),
fabriek van Hautmont;
Lorraine-Escaut, fabriek te Maubeuge;
Forges et Laminaires de Saint-Amand;
Fabrique de Fer de Maubeuge;
Baume et Marpent, te Marpent;
Dembiermont, te Hautmont;
Aciéries et Forges de Firminy, fabriek te
Dunes.

Bekken van Midden-Frankrijk

Onder dit bekken vallen in de omgeving van het ijzer- en staalbekken van het Loiregebied, de bedrijven van de gebieden Allier, Lozère, Nièvre, Puy-de-Dôme, Rhône en Saône-et-Loire, en ten dele, Isère.

De bedrijven welke aan de enquête onderworpen waren, zijn :

Hauts Fourneaux de Chasse;
Laminoirs et Aciéries du Vieux-Marais, te Saint-Etienne;
Forges et Laminoirs de Saint-Chamond;
Châtillon-Commentry, fabriek van Montluçon;
Forges et Ateliers du Creusot, le Creusot;
Fabrique Aciers Fins de la Loire, fabriek La Bernarie;
Jenny Frères, te Chambon-Feugerolles;
Forges de Gueugnon;
Aubert et Duval, te Ancizes-Comps;
Etablissements Louis Gauchon, te Boen-sur-Lignon;
Jacob Holtzer, te Unieux;
Aciéries de Firminy, te Saint-Chély-d'Apcher;
Forges et Ateliers de la Loire, te Firminy;
Forges et Ateliers de la Loire, te Saint-Chamond;
Forges et Ateliers de la Loire, fabriek te Assailly;
Manufacture de Ressorts;
Châtillon-Commentry, te Commentry;
Commentry-Fourchambault, te Decazeville;
Marrel, te Rive-de-Giers;
Forges et Ateliers de la Loire, te Saint-Etienne.

Diverse bekkens

Hieronder vallen de overige Franse bedrijven met een verspreide ligging, welke niet onder een der drie voornaamste ijzer- en staalbekken konden worden gerekend.

De voornaamste bedrijven bevinden zich in de volgende departementen : Seine, Seine-Infé-

rieure, Calvados, Loire-Inférieure, Morbihan, Basses-Pyrénées, Ariège, Gard, Tarn, Savoie en ten dele, Isère.

De bedrijven welke aan de enquête onderworpen waren, zijn :

Hauts Fourneaux de Rouen;
Renault, te Saint-Michel-de-Maurienne;
Sidelor, te Bordeaux;
Société d'Electrochimie et d'Electrometallurgie d'Ugine, te Ugine;
Hauts Fourneaux et Forges d'Allevarde;
Forges de Vizille;
J.-J. Carnaud, te Basse-Indre;
Forges et Aciéries de La Marine et Saint-Etienne, Le Boucau;
Tréfileries et Laminoirs du Havre, La Plaine-Saint-Denis;
Etablissements Bessonneau, te Angers;
Forges d'Hennebont;
Laminoirs de Saint-Victor;
Forges d'Ales, te Alès;
Saut-du-Tarn, te Saint-Juéry;
Forges de Niaux;
Commentry-Fourchambault et Decazeville, te Pamiers;
Expecton Revollier, te Renage;
Société Nouvelle de Roulements, te Annecy;
Société Métallurgique de Normandie, te Mondeville.

Te weten in totaal 130.039 arbeiders.

Rekening houdende met het feit, dat in 1952 gemiddeld ongeveer 137.888 arbeiders in de Franse ijzer- en staalindustrie tewerk waren gesteld, heeft de enquête dus op 94,30 % van het tewerkgestelde personeel betrekking gehad.

Bekken van Oost-Frankrijk

TABEL 41-I

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	154,50	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de kinderbijslagen of gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfonds		8,43
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		3,43
	c) Aanvullende verzekeringen		0,53
	d) Kinderbijslagen of gezinstoelagen		14,68
3	Diverse vergoedingen ²		1,62
4	Prestatiepremie ³		1,19
5	Gratificaties ⁴		3,35
6	Feestdagen en betaald verlof ⁵		6,70
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	216,19	139,93

¹ In totaal 27,07 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (1,23 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,07 %) en belastingen (4,83 %).

³ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de prestatiepremie, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (0,90 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,07 %) en belastingen (4,83 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (2,54 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,07 %) en belastingen (4,83 %).

⁵ Het betreft hier feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (5,08 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,07 %) en belastingen (4,83 %).

TABEL 41-II

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	154,50	100,00
2	Door de arbeider betaalde bijdrage voor sociale verzekering ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		5,60
	b) Aanvullende regeling		0,07
3	Netto uurloon (1-2)	145,74	94,33
4	Diverse vergoedingen ²		1,16
5	Prestatiepremie ³		0,85
6	Gratificaties ⁴		2,40
7	Feestdagen en betaald verlof ⁵		4,79
8	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7)	159,95	103,53

¹ In totaal 5,67 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgekeerde vergoedingen (1,23 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeiders over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,67 %).

³ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde prestatiepremie (0,90 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over deze som als verzekeringspremie wordt betaald (5,67 %).

⁴ Het betreft hier aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (2,54 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,67 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (5,08 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,67 %).

Bekken van Noord-Frankrijk

TABEL 41-III

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	163,06	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de kinderbijslagen of gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, pensioenfondsen		8,88
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		3,72
	c) Aanvullende verzekeringen		1,24
	d) Kinderbijslagen of gezinstoelagen		14,83
3	Diverse vergoedingen ²		0,55
4	Prestatiepremie ³		3,93
5	Gratificaties ⁴		1,09
6	Feestdagen en betaald verlof ⁵		6,92
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	230,17	141,16

¹ In totaal 28,67 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (0,41 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (28,67 %) en belastingen (4,94 %).

³ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de prestatiepremie, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (2,94 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (28,67 %) en belastingen (4,94 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (0,82 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (28,67 %) en belastingen (4,94 %).

⁵ Het betreft hier feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (5,18 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (28,67 %) en belastingen (4,94 %).

TABEL 41-IV

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	163,06	100,00
2	Door de arbeider betaalde bijdrage voor sociale verzekering ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		5,25
	b) Aanvullende regeling		0,06
3	Netto uurloon (1-2)	154,40	94,69
4	Diverse vergoedingen ²		0,39
5	Prestatiepremie ³		2,78
6	Gratificaties ⁴		0,78
7	Feestdagen en betaald verlof ⁵		4,90
8	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7)	168,83	103,54

¹ In totaal 5,31 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgekeerde vergoedingen (0,41 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeiders over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,31 %).

³ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde prestatiepremie (2,94 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over deze som als verzekeringspremie wordt betaald (5,31 %).

⁴ Het betreft hier aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (0,82 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,31 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (5,18 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,31 %).

Bekken van Midden-Frankrijk

TABEL 41-V

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	139,97	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de kinderbijslagen of gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfondsen		9,31
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		4,62
	c) Aanvullende verzekeringen		0,28
	d) Kinderbijslagen of gezinstoelagen		15,62
3	Diverse vergoedingen ²		0,66
4	Prestatiepremie ³		0,46
5	Gratificaties ⁴		3,21
6	Feestdagen en betaald verlof ⁵		7,22
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	197,89	141,38

¹ In totaal 29,83 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (0,49 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,83 %) en belastingen (4,88 %).

³ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de prestatiepremie, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (0,34 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,83 %) en belastingen (4,88 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (2,38 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,83 %) en belastingen (4,88 %).

⁵ Het betreft hier feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (5,36 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,83 %) en belastingen (4,88 %).

TABEL 41-VI

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	139,97	100,00
2	Door de arbeider betaalde bijdrage voor sociale verzekering ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		5,53
	b) Aanvullende regeling		0,04
3	Netto-uurloon (1-2)	132,17	94,43
4	Diverse vergoedingen ²		0,46
5	Prestatiepremie ³		0,32
6	Gratificaties ⁴		2,25
7	Feestdagen en betaald verlof ⁵		5,06
8	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7)	143,49	102,52

¹ In totaal 5,57 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgekeerde vergoedingen (0,49 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeiders over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,57 %).

³ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde prestatiepremie (0,34 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over deze som als verzekeringspremie wordt betaald (5,57 %).

⁴ Het betreft hier aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (2,38 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,57 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (5,36 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,57 %).

Overige bekkens

TABEL 41-VII

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	156,63	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de kinderbijslagen of gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfonds		9,19
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		4,29
	c) Aanvullende verzekeringen		0,62
	d) Kinderbijslagen of gezinstoelagen		15,31
3	Diverse vergoedingen ²		1,61
4	Prestatiepremie ³		1,75
5	Gratificaties ⁴		1,67
6	Feestdagen en betaald verlof ⁵		7,23
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	221,90	141,67

¹ In totaal 29,41 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (1,20 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,41 %) en belastingen (4,93 %).

³ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de prestatiepremie, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (1,30 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,41 %) en belastingen (4,93 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten in verband met de gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (1,24 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,41 %) en belastingen (4,93 %).

⁵ Het betreft hier feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (5,38 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (29,41 %) en belastingen (4,93 %).

TABEL 41-VIII

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	156,63	100,00
2	Door de arbeider betaalde bijdrage voor sociale verzekering ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		5,48
	b) Aanvullende regeling		0,05
3	Netto uurloon (1-2)	147,97	94,47
4	Diverse vergoedingen ²		1,13
5	Prestatiepremie ³		1,23
6	Gratificaties ⁴		1,17
7	Feestdagen en betaald verlof ⁵		5,08
8	Netto verdiens te per uur (3+4+5+6+7)	161,45	103,08

¹ In totaal 5,53 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgekeerde vergoedingen (1,20 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeiders over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,53 %).

³ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde prestatiepremie (1,30 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over deze som als verzekeringspremie wordt betaald (5,53 %).

⁴ Het betreft hier aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (1,24 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,53 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (5,38 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,53 %).

ALLE BEKKENS TEZAMEN

TABEL 41-A1

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	154,59	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfondsen		8,70
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		3,72
	c) Aanvullende verzekeringen		0,66
	d) Gezinstoelagen		14,89
3	Diverse vergoedingen ²		1,29
4	Prestatiepremie ³		1,73
5	Gratificaties ⁴		2,68
6	Feestdagen en betaald verlof ⁵		6,85
7	Kosten per uur (1+2+3+4+5+6)	217,23	140,52
8	Huisvesting		9,38
9	Diverse sociale bijdragen		4,32
10	Vakopleiding		2,67
11	Belastingen en heffingen op de lonen		4,87
12	Totale loonkosten per uur (7+8+9+10+11)	250,06	161,76

¹ In totaal 27,97 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (0,97 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,97 %) en belastingen (4,87 %).

³ Het betreft hier de kosten van de prestatiepremie, d.w.z. het bruto bedrag, dat de arbeiders toekomt (1,30 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever gedane stortingen aan de instellingen voor de sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,97 %) en belastingen (4,87 %).

⁴ Het betreft hier de kosten voor gratificaties, d.w.z. het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (2,02 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,97 %) en belastingen (4,87 %).

⁵ Het betreft hier de kosten voor feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het aan de arbeider verschuldigde bruto bedrag (5,16 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (27,97 %) en belastingen (4,87 %).

TABEL 41-A2

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	154,59	100,00
2	Door de arbeider betaalde bijdrage voor sociale verzekering ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		5,50
	b) Aanvullende regeling		0,06
3	Netto uurloon (1-2)	145,93	94,44
4	Diverse vergoedingen ²		0,91
5	Prestatiepremie ³		1,22
6	Gratificaties ⁴		1,91
7	Feestdagen en betaald verlof ⁵		4,87
8	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7)	159,71	103,35

¹ In totaal 5,56 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgereikte vergoedingen (0,97 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeiders over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,56 %).

³ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde prestatiepremie (1,30 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over deze som als verzekeringspremie wordt betaald (5,56 %).

⁴ Het betreft hier aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (2,02 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,56 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (5,16 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie wordt betaald (5,56 %).

TOELICHTING VOOR FRANKRIJK

A. DE TABELLEN « KOSTEN »

a) Tabellen 41-I, 41-III, 41-V, 41-VII, 41-A1

Regel 1, Zie de algemene toelichtende nota.

Regel 2, heeft betrekking op het bedrag der bijdragen van de werkgevers voor sociale zekerheid (wettelijk, contractueel of vrijwillig) en bevalling. Verzekering wegens ziekte, invaliditeitsverzekering, ouderdomsverzekering, verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten, aanvullende verzekeringen en gezinstoelagen.

Het percentage van dit bedrag werd berekend over het totaal bedrag der bruto verdiensten d.w.z. de bruto lonen verhoogd met de verschillende vergoedingen, prestatiepremies, gratificaties en de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof.

Regel 3, Het betreft hier verschillende kosten, welke niet nauwkeurig konden worden opgesomd¹.

Regel 4, heeft betrekking op de prestatiepremies, welke verband houden met een bepaalde productie ten aanzien waarvan in een nauwkeurige regeling in verhouding tot deze productie de in totaal te verdelen som, alsmede de voorwaarden voor de verdeling worden vastgesteld — hetzij rechtstreeks of indirect aan de hand van de financiële resultaten¹.

Regel 5, heeft betrekking op de gratificaties, welke dikwijls op grond van een nauwkeurig reglement worden toegekend en in welk reglement met name de invloed van anciënniteit en regelmatige aanwezigheid zijn vastgelegd. Doch indien de in totaal te verdelen som wordt beïnvloed door de economische en financiële resultaten van het betrokken jaar, wordt deze som elk jaar door de betrokken onderneming naar eigen inzicht vastgesteld, welke in dit opzicht geen enkele bij contract vastgelegde verplichting heeft tegenover haar personeel¹.

Regel 6, heeft betrekking op de vergoeding voor betaald verlof (normaal verlof, anciënniteitsverlof, voor moeders) en feestdagen¹.

Regel 7, Zie de algemene toelichtende nota.

b) Tabel 41-A1

Regel 8, Het betreft :

a) De ten laste van de onderneming komende onderhoudskosten, onder aftrek van de door de arbeiders aan de onderneming betaalde huren.

b) De door enkele fabrieken vrij zelden uitgekeerde vergoedingen voor huisvesting aan niet-gehuist personeel.

c) Door de ondernemingen in 1952 daadwerkelijk bestede bedragen voor de bouw van nieuwe woningen voor de arbeiders. Er is daarentegen geen rekening gehouden met de afschrijving overeenkomstig de gedurende de afgelopen jaren gedane uitgaven².

Regel 9, Het betreft hier subsidies voor verschillende sociale werken en wel in het bijzonder de aan de ondernemingscommissie uitgekeerde bedragen of de door de onderneming aan bepaalde arbeiders verleende hulp en bijstand².

Regel 10, heeft betrekking op de kosten voor de vakopleiding en de aan de leerlingen uitgekeerde vergoedingen².

Regel 11, Het betreft hier een belasting op de lonen, waarvan het percentage werd berekend over de bruto totale verdiensten, zoals dit in bovenstaande regel 2 is omschreven.

Regel 12, Zie de algemene toelichtende nota.

B. TABELLEN « VERDIENSTEN »

Tabellen 41-II, 41-IV, 41-VI, 41-VIII, 41-A2

Regel 1, Zie de algemene toelichtende nota.

Regel 2, heeft betrekking op het bedrag der door de arbeiders betaalde verzekeringspremies. Het percentage werd berekend over het totaalbedrag der bruto verdiensten, zoals dit in Regel 2 van de op de « Kosten » betrekking hebbende toelichtende nota is omschreven.

Regel 3, heeft betrekking op het bruto uurloon na aftrek van de door de arbeiders betaalde verzekeringspremie.

Regels 4, 5, 6 en 7, De ten aanzien van regels 3, 4, 5 en 6 gegeven toelichting met betrekking tot de kosten is hier eveneens van toepassing, met dien verstande dat de bijzondere toelichting aan de voet van elke tabel « Verdiensten » rekening dient te worden gehouden.

Regel 8, Zie de algemene toelichtende nota.

¹ Het percentage werd berekend in verhouding tot het totaalbedrag der bruto lonen. Zie eveneens de bijzondere opmerking aan de voet van elke tabel « Kosten ».

² Het percentage werd berekend in verhouding tot het totaal bedrag der bruto lonen.

SAARGEBIED

De volgende fabrieken zijn bij de enquête betrokken :

Halbergerhütte, te Bredach;
A. R. B. E. D., te Burbach;

Dilling, te Dillingen;
Neunkirchen Eisenwerk, te Neunkirchen;
Hadir, te St. Ingbert;
Völklingen, te Völklingen.

TABEL 42-I

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	Ffrs.	% ¹
1	Bruto uurloon	168,47	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers in de sociale verzekering en de gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfondsen		11,35
	b) Verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten		2,73
	c) Aanvullende verzekeringen		1,47
	d) Gezinstoelagen		10,78
3	Diverse vergoedingen ²		0,85
4	Gratificaties ³		4,57
5	Feestdagen en betaald verlof ⁴		7,96
6	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5)	235,37	139,71
7	Huisvesting		5,02
8	Overige sociale bijdragen		3,69
9	Vakopleiding		1,00
10	Belastingen en heffingen op de lonen		5,88
11	Totale loonkosten per uur (6+7+8+9+10)	261,63	155,30

¹ In totaal 26,33 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het bruto aan de arbeider verschuldigde bedrag (0,64 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,33 %) en belastingen (5,88 %).

³ Dit heeft betrekking op gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (3,46 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever uitbetaalde bedragen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,33 %) en belastingen (5,88 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten voor feestdagen en betaald verlof, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (6,02 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,33 %) en belastingen (5,88 %).

TABEL 42-II

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	Ffrs.	%
1	Bruto uurloon	168,47	100,00
2	Bijdrage van de arbeider voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		7,47
	b) Aanvullende regeling		1,22
3	Netto uurloon (1-2)	153,83	91,31
4	Diverse vergoedingen ²		0,58
5	Gratificaties ³		3,16
6	Feestdagen en betaald verlof ⁴		5,50
7	Netto verdienste per uur (3+4+5+6)	169,40	100,55

¹ In totaal 8,69 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitgekeerde vergoedingen (0,64 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (8,69 %).

³ Het betreft hier aan de arbeider toegekende gratificaties (3,46 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (8,69 %).

⁴ Het betreft hier de vergoeding voor feestdagen en betaald verlof (6,02 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale zekerheid werd betaald (8,69 %).

TOELICHTING VOOR HET SAARGEBIED

A. TABEL « KOSTEN », 42-I

Regel 1, Zie de algemene toelichtende nota.

Regel 2, heeft betrekking op het bedrag der bijdragen van de werkgever (wettelijk, contractueel of vrijwillig) voor sociale zekerheid: verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenfonds, werkloosheidsverzekering, verzekering tegen bedrijfsongevallen en beroepsziekten, aanvullende regelingen en gezinstoelagen.

Het percentage van dit bedrag werd berekend over het totaalbedrag der bruto verdienste, d.w.z. de bruto lonen, verhoogd met de verschillende vergoedingen, gratificaties, de vergoeding voor betaald verlof en feestdagen.

Regel 3, Het betreft hier bepaalde kosten, zoals premies voor eerste communicatie, jubilea, enz.¹

Regel 4, heeft betrekking op de gratificaties aan het eind van het jaar. Het totaal bedrag wordt geheel naar eigen inzicht door de directie van de onderneming betaald, terwijl de verdeling daarvan onder de arbeiders voor het merendeel wordt geregeld in een overeenkomst tussen de directie en de arbeidersvertegenwoordigers¹.

Regel 5, heeft betrekking op de wettelijke of bij contract vastgelegde vergoeding voor betaalde feestdagen, betaald verlof (normaal, bijzonder verlof)¹.

Regel 6, Zie de algemeen toelichtende nota.

Regel 7, heeft betrekking op de huisvesting. Met de afschrijvingen werd geen rekening gehouden; het cijfer geeft derhalve uitsluitend de kosten voor onderhoud weer, onder aftrek van de door de arbeiders aan de onderneming betaalde huren².

Regel 8, heeft betrekking op bijdragen ter verhoging van het levenspeil van het personeel. Deze betreffen de bijdragen voor ontspanning,

jeugdwerk, toewijzingen in natura, waarvan de bedragen vrijelijk door de werkgever worden vastgesteld. De vergoedingen voor vervoerkosten zijn eveneens in deze cijfers begrepen².

Regel 9, heeft betrekking op de lonen van het onderwijzend personeel, het onderhoud van het materiaal, de verbruikte grondstoffen en energie, het loon van de leerlingen, doch omvat niet de afschrijvingskosten der installaties².

Regel 10, heeft betrekking op de belastingen op het loon. Het percentage werd voor dit bedrag berekend over het totaal bedrag der bruto verdienste, zoals dit voor regel 2 is gedefinieerd.

Regel 11, Zie de algemeen toelichtende nota.

B. TABEL « LOON », 42-II

Regel 1, Zie de algemeen toelichtende nota.

Regel 2, heeft betrekking op het bedrag der door de arbeiders betaalde verzekeringspremies (wettelijk, contractueel of vrijwillig) in het kader van de onderneming of het beroep. Het percentage werd berekend over het totaal bedrag der bruto verdienste, zoals dit is omschreven in regel 2 van de toelichtende nota met betrekking tot de kosten.

Regel 3, Het betreft hier het bruto uurloon, onder aftrek van de door de arbeiders betaalde verzekeringspremies (wettelijk, contractueel of vrijwillig) in het kader van de onderneming of het beroep.

Regels 4, 5 en 6, De ten aanzien van Regels 3, 4 en 5 met betrekking tot de kosten gegeven toelichting is hier eveneens van toepassing, met dien verstande, dat met de bijzondere toelichting aan de voet van de tabel « Loon » rekening gehouden dient te worden.

Regel 7, Zie de algemeen toelichtende nota.

¹ Het percentage werd berekend in verhouding tot het totale bedrag van de bruto lonen. Zie eveneens de opmerking aan de voet van de tabel.

² Het percentage werd berekend in verhouding tot het totale bedrag der bruto lonen.

ITALIË

Deze enquête had betrekking op :

Het Noordelijk bekken

Bij deze enquête waren de volgende fabrieken betrokken :

Acciaieria e Tubificio di Brescia « Atub », te Brescia;
Acciaieria e Ferriera di Bolzaneto, te Genua;
Breda Siderurgica, te Milaan;
Dalmine S. P. AZ., te Milaan;
Falck A. F. L., te Milaan;
Fiat Ferriere Piemontesi, te Turijn;
Fabrica Italiana Tubi « F. I. T. », te Milaan;
Galtarossa Fratelli, te Verona;
Ilva Alti Forni e Acciaierie d'Italia, te Genua;
Metallurgica Vittorio Cobiانchi, te Omegna (Novara);
Nazionale Cogne, te Turijn.
Redaelli Giuseppe e Fratello, te Milaan;
Società italiana Acciaierie Cornigliano « Siac », te Genua;

S. I. S. M. A., te Milaan.
Stramezzi P. & C. Acciaierie e Ferr. di Crema, te Crema (Cremona).

Bekken van Midden-Zuid Italië

De volgende fabrieken werden bij de enquête betrokken :

Ilva Altiforni e Acciaierie d'Italia, te Genua;
La Magona d'Italia, te Florence;
Terni Società per l'Industria e l'Elettricità, te Rome.

D.i. in totaal : 41.877 arbeiders.

Wanneer men bedenkt, dat in 1952 gemiddeld 52.048 arbeiders in de Italiaanse ijzer- en staalindustrie werkzaam waren, was derhalve 80,5 % van het tewerkgestelde personeel bij de enquête betrokken.

Bekken van Midden-Zuid-Italië

TABEL 43-I

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	217,70	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale verzekering en gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenverzekering, werkloosheidsverzekering		14,24
	b) Bedrijfsongevallenverzekering en beroepsziekten		2,48
	c) Aanvullende verzekering		0,67
	d) Gezinstoelagen		8,98
3	Diverse vergoedingen ²		10,05
4	Gratificaties ³		10,87
5	Feestdagen ⁴		6,69
6	Betaald verlof ⁵		6,30
7	Andere betaalde dagen ⁶		0,43
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	347,21	160,71

¹ In totaal 26,37 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het bruto aan de arbeider verschuldigde bedrag (7,76 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,37 %) en belastingen (3,20 %).

³ Dit heeft betrekking op gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (8,39 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever uitbetaalde bedragen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,37 %) en belastingen (3,20 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten voor feestdagen, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (5,16 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,37 %) en belastingen (3,20 %).

⁵ Dit heeft betrekking op de kosten voor betaald verlof, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (4,86 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,37 %) en belastingen (3,20 %).

⁶ Dit heeft betrekking op de kosten voor diverse betaalde dagen, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (0,33 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (26,37 %) en belastingen (3,20 %).

TABEL 43-II

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	217,70	100,00
2	Door de arbeider betaalde sociale verzekeringspremie ¹		
	a) Wettelijke regeling		2,09
	b) Aanvullende verzekering		0,65
3	Netto uurloon (1-2)	211,73	97,26
4	Diverse vergoedingen ²		7,56
5	Gratificaties ³		8,17
6	Feestdagen ⁴		5,02
7	Betaald verlof ⁵		4,73
8	Diverse betaalde dagen ⁶		0,06
9	Netto verdiensite per uur (3+4+5+6+7+8)	267,33	122,80

¹ In totaal 2,74 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitbetaalde vergoedingen (7,76 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (2,74 %).

³ Het betreft hier aan de arbeider toegekende gratificaties (8,39 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (2,74 %).

⁴ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde vergoeding voor feestdagen (5,16 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie werd betaald (2,74 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor betaald verlof (4,86 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als sociale verzekeringspremie werd betaald (2,74 %).

⁶ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde vergoeding voor verschillende dagen (0,07 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als sociale verzekeringspremie werd betaald (2,74 %).

Bekken van Noord-Italië

TABEL 43-III

GEDEELTELIJKE LOONKOSTEN PER UUR

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	232,66	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale verzekering en gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering wegens ziekte en bevalling, invaliditeitsverzekering, pensioenverzekering, werkloosheidsverzekering		14,24
	b) Bedrijfsongevallenverzekering en beroepsziekten		2,87
	c) Aanvullende verzekering		0,30
	d) Gezinstoelagen		8,37
3	Diverse vergoedingen ²		6,66
4	Gratificaties ³		10,76
5	Feestdagen ⁴		6,02
6	Betaald verlof ⁵		6,27
7	Andere betaalde dagen ⁶		0,89
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	363,83	156,33

¹ In totaal 25,78 %.

² Dit heeft betrekking op de kosten van verschillende rechtstreeks verrichte betalingen, d.w.z. van het bruto aan de arbeider verschuldigde bedrag (5,17 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte uitbetalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,78 %) en belastingen (3,07 %).

³ Dit heeft betrekking op gratificaties, d.w.z. het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (8,35 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever uitbetaalde bedragen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,78 %) en belastingen (3,07 %).

⁴ Dit heeft betrekking op de kosten voor feestdagen, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (4,67 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,78 %) en belastingen (3,07 %).

⁵ Dit heeft betrekking op de kosten voor betaald verlof, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (4,87 % van het bruto uurloon), verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,78 %) en belastingen (3,07 %).

⁶ Dit heeft betrekking op de kosten voor diverse betaalde dagen, d.w.z. op het aan de arbeiders verschuldigde bruto bedrag (0,69 % van het bruto uurloon) verhoogd met de door de werkgever verrichte betalingen aan de organisaties voor sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,78 %) en belastingen (3,07 %).

TABEL 43-IV

NETTO VERDIENSTE PER UUR

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	232,66	100,00
2	Door de arbeider betaalde sociale verzekeringspremie ¹ :		
	a) Wettelijke regeling		1,87
	b) Aanvullende verzekering		0,44
3	Netto uurloon (1-2)	227,28	97,69
4	Diverse vergoedingen ²		5,05
5	Gratificaties ³		8,16
6	Feestdagen ⁴		4,56
7	Betaald verlof ⁵		4,76
8	Diverse betaalde dagen ⁶		0,40
9	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7+8)	280,63	120,62

¹ In totaal 2,31 %.

² Dit heeft betrekking op verschillende aan de arbeiders uitbetaalde vergoedingen (5,17 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (2,31 %).

³ Het betreft hier aan de arbeider toegekende gratificaties (8,35 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag aan sociale verzekering werd betaald (2,31 %).

⁴ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde vergoeding voor feestdagen (4,67 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als verzekeringspremie werd betaald (2,31 %).

⁵ Het betreft hier de vergoeding voor betaald verlof (4,87 % van het bruto uurloon) onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als sociale verzekeringspremie werd betaald (2,31 %).

⁶ Het betreft hier de aan de arbeider uitbetaalde vergoeding voor verschillende dagen (0,41 % van het bruto uurloon), onder aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag als sociale verzekeringspremie werd betaald (2,31 %).

ALLE BEKKENS TEZAMEN

TABEL 43-A1

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	228,13	100,00
2	Bijdrage van de werkgevers voor sociale zekerheid en gezinstoelagen ¹ :		
	a) Verzekering voor ziekte, bevalling, invaliditeit, pensioen, werkloosheid		14,24
	b) Verzekering tegen arbeidsongevallen en beroepsziekten		2,76
	c) Aanvullende verzekeringen		0,41
	d) Gezinstoelagen		8,55
3	Diverse vergoedingen ²		7,64
4	Gratificaties ³		10,79
5	Feestdagen ⁴		6,21
6	Betaald verlof ⁵		6,28
7	Diverse dagen ⁶		0,76
8	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6+7)	359,62	157,64
9	Bedrag voor vergoeding in geval van ontslag		6,42
10	Voordelen in natura en huisvesting		2,57
11	Ina Casa		1,08
12	Diverse sociale bijdragen		3,27
13	Looncompensatiekas		0,67
14	Vakopleiding		0,29
15	Belasting en heffingen op het loon		3,11
16	Totale loonkosten per uur (8+9+10+11+12+13+14+15)	399,30	175,03

¹ In totaal 25,96 %.

² Het betreft hier diverse betalingen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (5,92 % van het bruto uurloon), vermeerderd met de door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,96 %) en belastingen (3,11 %).

³ Deze post heeft betrekking op uitgaven wegens gratificaties, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (8,36 % van het bruto uurloon), vermeerderd met de door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,96 %) en belastingen (3,11 %).

⁴ Heeft betrekking op de kosten van de feestdagen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (4,81 % van het bruto uurloon), vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,96 %) en belastingen (3,11 %).

⁵ Betreft de kosten van betaald verlof, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (4,87 % van het bruto uurloon) vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van de sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,96 %) en belastingen (3,11 %).

⁶ Betreft de kosten van diverse dagen, waarover doorbetaling heeft plaatsgevonden, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (0,59 % van het bruto uurloon), vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen (25,96 %) en belastingen (3,11 %).

TABEL 43-12

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	Lires	%
1	Bruto uurloon	228,13	100,00
2	De door de arbeiders betaalde bijdragen voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Volgens wettelijk voorschrift		1,94
	b) Aanvullende regeling		0,50
3	Netto uurloon (1-2)	222,56	97,56
4	Diverse vergoedingen ²		5,77
5	Gratificaties ³		8,16
6	Feestdagen ⁴		4,69
7	Betaald verlof ⁵		4,75
8	Diverse dagen ⁶		0,29
9	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7+8)	276,54	121,22

¹ In totaal 2,44 %.

² Betreft diverse aan de arbeider uitbetaalde vergoedingen (5,92 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (2,44 %).

³ Betreft aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (8,36 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (2,44 %).

⁴ Betreft betaling voor feestdagen (4,81 % van het bruto uurloon), na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (2,44 %).

⁵ Betreft betaling voor betaald verlof (4,87 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider is betaald voor sociale zekerheid (2,44 %).

⁶ Betreft de betaling voor diverse dagen, waarover doorbetaling plaats vindt (0,30 % van het bruto uurloon), na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (2,44 %).

TOELICHTING VOOR ITALIË

A. TABELLEN « KOSTEN »

a) Tabellen 43-I, 43-III, 43-A1,

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de wettelijk verplichte, bij contract vastgestelde of vrijwillige bijdragen van de werkgevers voor sociale zekerheid, ziekte, bevalling, invaliditeit, pensioen, werkloosheid, arbeidsongevallen, gezinstoelagen, vrijwillige aanvullende regelingen. Het percentage is voor dit bedrag berekend over het totale bruto inkomen, d.w.z. het bruto loon, vermeerderd met diverse uitkeringen, gratificaties, uitbetalingen voor feestdagen, betaald verlof en niet gewerkte dagen en dagen waarop wordt gestaakt.

Regel 3, betreft diverse vergoedingen, doch in het bijzonder vergoedingen, welke door de ondernemingen worden betaald als zijn geen cantine kunnen exploiteren¹.

Regel 4, betreft in de collectieve overeenkomst vastgestelde gratificaties¹.

Regel 5, betreft uitbetalingen voor wettelijke en contractueel vastgelegde feestdagen¹.

Regel 6, betreft betalingen voor betaald verlof¹.

Regel 7, betreft betalingen voor niet gewerkte dagen wegens redenen de burgerlijke staat betreffende of in bijzondere gevallen, vermeerderd met niet in het contract vastgelegde vergoedingen bij ontslag¹.

Regel 8, Zie algemene toelichtingen.

b) Tabel 43-A1

Regel 9, betreft door de onderneming aangelegde reserves voor eventuele uitbetaling van bij contract vastgestelde vergoedingen bij ontslag. Aangezien de reserves reeds in deze regel zijn verwerkt, zijn de volgens contract uitgekeerde vergoedingen nergens anders opgevoerd².

Regel 10, betreft, behalve enkele voordelen in natura, de door de onderneming gedragen lasten voor de huisvesting. Hier zijn opgevoerd: de waarde van het terrein, dat gratis

aan de loontrekker is verstrekt, de kosten van onderhoud van de huizen, verminderd met het bedrag van de ontvangen huurpenningen.

Regel 11, betreft een bijzondere bijdrage voor de financiering van de woningbouw².

Regel 12, betreft rechtstreeks aan de arbeiders verleende steun d.w.z. sociale bijstand in alle betekenissen: hulp aan oude arbeiders (huisvesting en kleding), hulp tijdens de winter, medische bijstand, vakantie-kolonies en centra voor de arbeiders en hun kinderen, clubhuizen, recreatie na de arbeid, culturele en sportieve manifestaties, uitgaven algemeen onderwijs aan arbeiderskinderen, enz.².

Regel 13, betreft bijdragen, gestort in een looncompensatiekas voor arbeiders, die arbeid verrichten gedurende 24 tot 40 uur. Aan deze arbeiders kan een bijdrage worden uitbetaald, welke gelijk is aan 2/3 van het loon, dat zij voor niet gewerkte uren zouden hebben ontvangen².

Regel 14, betreft in het bijzonder stortingen in een apart fonds voor vakopleiding. De bijdrage ad 5 % wordt berekend over de tussen 44 en 48 uur per week gewerkte uren op basis van de minimum lonen van de collectieve overeenkomst, hetgeen is vastgesteld in artikel 6 van de collectieve arbeidsovereenkomst van 1948 voor metaalbewerkers².

Regel 15, betreft een heffing op het loon; het percentage is berekend over het totale bruto inkomen, zoals hierboven werd aangegeven voor regel 2.

B. TABELLEN « VERDIENSTE »

Tabellen 43-II, 43-IV, 43-A2

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de door de arbeiders betaalde bijdragen voor sociale zekerheid. Het percentage is berekend op de totale bruto verdienste, zoals dit is vastgelegd in regel 2 van de toelichting met betrekking tot de kosten.

Regel 3, betreft het bruto uurloon na aftrek van de door de arbeiders betaalde bijdragen voor sociale zekerheid.

¹ Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bruto loon. Zie eveneens de bijzondere opmerking onder elke tabel « kosten ».

² Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bruto loon.

Regels 4, 5, 6 en 7, De bij regels 3, 4, 5 en 6 gegeven toelichting met betrekking tot de kosten is ook hier van toepassing, onder voorbehoud van de bijzondere voetnoten onder elke tabel « verdienste », waarmede rekening dient te worden gehouden.

Regel 8, betreft betalingen voor niet gewerkte dagen om redenen de burgerlijke staat betreffende of in bijzondere gevallen. Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bruto loon. Zie eveneens de bijzondere opmerkingen onder elke tabel « verdienste ».

Regel 9, Zie algemene toelichtingen.

LUXEMBURG

TABEL 44-I

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	33,71	100,00
2	Door de werkgevers te verstrekken bijdragen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen ¹ :		
	a) Ouderdoms- en invaliditeitsverzekering		5,00
	b) Arbeidsongevallenverzekering		4,06
	c) Verzekering voor ziekte en bevalling		1,91
	d) Aanvullende verzekering		0,82
	e) Gezinstoelagen		4,50
3	Gratificaties ²		10,22
4	Bijzondere vergoedingen ³		1,48
5	Feestdagen ⁴		3,85
6	Betaald verlof ⁵		6,87
7	Gedeeltelijke loonkosten per uur (1+2+3+4+5+6)	46,76	138,71
8	Verstrekkingen in natura		0,02
9	Huisvesting		3,14
10	Andere sociale bijdragen		3,15
11	Werving, vakopleiding van de arbeidskrachten en diversen		0,43
12	Belasting op het loon		1,20
13	Totale loonkosten per uur (7+8+9+10+11+12)	49,44	146,65

¹ In totaal 16,29 %.

² Betreft de uitgaven wegens gratificaties, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (8,90 % van het bruto uurloon), vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen aan bepaalde instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen, d.w.z.: voor ouderdom en invaliditeit 5 %, voor ongevallenverzekering 4,06 %, voor gezinstoelagen 4,5 % = 13,56 % en belastingen 1,20 %).

³ Betreft de uitgaven wegens bijzondere vergoedingen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (1,19 % van het bruto uurloon) vermeerderd met de door de werkgever gedane betalingen aan bepaalde instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen, d.w.z.: voor ouderdom en invaliditeit 5 %, voor ongevallenverzekering 4,06 %, voor gezinstoelagen 4,5 % = 13,56 % en belastingen 1,20 %).

⁴ Betreft de uitgaven voor feestdagen, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,27 % van het bruto uurloon), vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid en gezinstoelagen = 16,29 % en belastingen 1,20 %.

⁵ Betreft uitgaven voor betaald verlof, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (3,85 % van het bruto uurloon) vermeerderd met door de werkgever gedane betalingen voor sociale zekerheid en gezinstoelagen = 16,29 % en belastingen 1,20 %.

TABEL 44-II

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	Bfrs.	%
1	Bruto uurloon	33,71	100,00
2	Door de arbeiders te betalen bijdrage voor sociale zekerheid		8,12
3	Netto uurloon	30,97	91,88
4	Gratificaties ¹		8,18
5	Bijzondere vergoedingen ²		1,18
6	Feestdagen ³		3,00
7	Betaald verlof ⁴		5,37
8	Netto verdienste per uur (3+4+5+6+7)	36,95	109,61

¹ Betreft aan de arbeider uitgekeerde gratificaties (8,90 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,12 %).

² Betreft bijzondere vergoedingen welke aan de arbeider zijn uitgekeerd (1,29 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,12 %).

³ Betreft betalingen voor feestdagen (3,27 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,12 %).

⁴ Betreft betalingen voor betaald verlof aan de arbeider 5,85 % van het bruto uurloon na aftrek van hetgeen door de arbeider op dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,12 %).

TOELICHTING VOOR LUXEMBURG

TABEL « KOSTEN » 44-I

Regel 1. Zie algemene toelichting.*Regel 2.* betreft het bedrag van de door de werkgevers te betalen bijdragen voor sociale zekerheid, welke de volgende takken omvat :

- a) Verzekering voor ziekte en bevalling;
- b) Ouderdoms- en invaliditeitsverzekering;
- c) Verzekering tegen arbeidsongevallen en beroepsziekten;
- d) Aanvullende pensioenverzekering voor de arbeiders in de metaalindustrie;
- e) Gezinstoelagen.

Het bedrag van de door de werkgevers te betalen bijdragen omvat, behalve de aan verschillende verzekeringsinstellingen betaalde bijdragen, de kosten voor de werking van door werkgevers ingestelde ziekenfondsen, welke door de werkgever moeten worden gedragen.

In beginsel zijn de lonen, gratificaties, bijzondere vergoedingen, alsmede wegens betaald verlof en feestdagen uitbetaalde bedragen, onderworpen aan de bijdragen bestemd voor de diverse takken van de sociale zekerheid.

Gezien echter het feit, dat het belastbare bedrag bij de ziekteverzekering aan een maximum is gebonden en de uniforme bijdragen verschuldigd zijn voor de aanvullende verzekering van de arbeiders in de metaalindustrie, onafhankelijk van hun loonpeil, kan worden gezegd, dat in 1952 op de gratificaties en bijzondere vergoedingen ten aanzien van deze twee onderdelen van de sociale zekerheid praktisch geen bijdragen zijn geheven.

Het percentage van de bijdragen voor de sociale zekerheid is berekend uit de verhouding tussen het bedrag van deze bijdragen en de grondbedragen, met inachtneming van de voorafgaande opmerkingen.

Regel 3. betreft de gratificaties ¹.*Regel 4.* betreft bijzondere vergoedingen zoals toeslagen voor de huishouding, vrijwillige kinderbijslag, enz., welke eveneens kunnen worden beschouwd als bij contract vastge-legde gezinstoelagen, welke rechtstreeks door de onderneming worden uitbetaald ¹.*Regels 5 en 6.* Hier worden de bedragen opgevoerd, welke zijn uitgekeerd op grond van de wettelijke feestdagen enerzijds en het jaarlijkse en bijzondere verlof anderzijds ¹.*Regel 7.* Zie de algemene toelichting.*Regel 8.* betreft enkele verstrekkingen in natura ².*Regel 9.* Hier zijn opgevoerd :

- de kosten van onderhoud;
- afschrijvingen op woningen, welke voor 1952 zijn gebouwd;
- de investeringen voor 1952;
- de kosten voor het bouwrijp maken van aan arbeiders verkochte terreinen;
- geleden verliezen op bouwmaterialen, welke tegen verminderde prijs zijn verstrekt;
- de kosten voor een gedeelte van de interest op door de arbeiders gesloten leningen voor het bouwen van woningen, welk gedeelte de werkgever voor zijn rekening heeft genomen;

na aftrek van de bijzonder lage huurpenningen, welke door de arbeiders worden betaald, die de aan de onderneming toebehorende huizen bewonen ².

Regel 10. betreft steun en stortingen op sociaal, medisch en cultureel gebied in het belang van het werkende en gepensioneerde personeel en hun gezinnen, zowel voor hetgeen door de ondernemingen rechtstreeks wordt verricht, als wat via zelfstandige instellingen op indirecte wijze wordt gedaan ².*Regel 11.* Onder deze rubriek vallen in het bijzonder :

- de kosten van onderzoek bij de werving;
- de kosten van de werkplaatsen der ondernemingen voor het opleiden van leerlingen;
- de bijdragen der ondernemingen in de kosten van de zelfstandige vakscholen ².

¹ Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bedrag der bruto lonen. Zie eveneens de bijzondere noot onderaan de tabel.

² Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bedrag der bruto lonen.

Regel 12, betreft een belasting op het totale bedrag der bruto lonen, gratificaties, bijzondere vergoedingen, alsmede de bedragen, welke aan de arbeiders worden uitbetaald voor feestdagen en betaald verlof.

Regel 13, Zie de algemene toelichting.

TABEL « VERDIENSTE » 44-II

Regel 1, Zie de algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de door de arbeiders betaalde bijdragen voor sociale zekerheid.

Regel 3, betreft het bruto uurloon na aftrek van de door de arbeiders betaalde bijdragen voor sociale zekerheid.

Regels 4, 5, 6 en 7, De voor de regels 3, 4, 5 en 6 van tabel 44-I betreffende de kosten gegeven toelichting is ook van toepassing voor de overeenkomstige regels voor de tabel betreffende de verdiensite, met dien verstande, dat ten opzichte van laatstgenoemde, de bedragen hier worden verminderd met hetgeen de arbeiders verschuldigd zijn uit hoofde van bijdragen voor sociale zekerheid op grond van deze onderdelen van hun inkomen.

Regel 8, Zie de algemene toelichting.

NEDERLAND

Deze enquête had betrekking op : 6.270 arbeiders.

In aanmerking genomen, dat in de Nederlandse ijzer- en staal-industrie gemiddeld 6.399 arbeiders waren te werkgesteld in 1952, had deze enquête dus betrekking op 98 % van het tewerkgestelde personeel.

TABEL 45-I

Totale loonkosten per uur

Regel	Omschrijving	fl	%
1	Bruto uurloon	1,33	100,00
2	Door de werkgevers te betalen bijdragen voor sociale zekerheid en kinderbijslag ¹ :		
	a) Ziekteverzekering		5,65
	b) Invaliditeitsverzekering		0,96
	c) Pensioenverzekering		2,02
	d) Werkloosheidsverzekering		1,19
	e) Arbeidsongevallenverzekering		3,26
	f) Aanvullende verzekering		3,36
	g) Kinderbijslag		5,75
3	Gratificaties ²		6,05
4	Feestdagen en betaald verlof ³		11,88
5	Kosten van het uurloon (1+2+3+4)	1,86	140,12
6	Verstrekkingen in natura en huisvesting		4,62
7	Diverse sociale bijdragen		4,93
8	Wervingskosten en vakopleiding		2,05
9	Belastingen en heffingen op het loon		4,44
10	Totale loonkosten per uur (5+6+7+8+9)	2,08	156,16

¹ In totaal 22,19 %.

² Betreft de uitgaven voor gratificaties, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (4,78 % van het bruto uurloon), vermeerderd met de door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van de sociale zekerheid (22,19 %) en belastingen (4,44 %).

³ Betreft de uitgaven voor feestdagen en betaald verlof, d.w.z. het bruto bedrag, dat aan de arbeider is verschuldigd (9,38 % van het bruto uurloon), vermeerderd met de door de werkgever gedane betalingen aan instellingen op het gebied van sociale zekerheid (22,19 %) en belastingen (4,44 %).

TABEL 45-II

Netto verdienste per uur

Regel	Omschrijving	fl	%
1	Bruto uurloon	1,33	100,00
2	Door de arbeider te betalen bijdrage voor sociale zekerheid ¹ :		
	a) Op grond van wettelijke voorschriften		4,34
	b) Aanvullende regeling		2,11
	c) Vrijwillige regeling		2,45
3	Netto uurloon (1-2)	1,21	91,10
4	Gratificaties ²		4,35
5	Feestdagen en betaald verlof ³		8,53
6	Netto verdienste per uur (3+4+5)	1,38	103,98

¹ In totaal 8,90 %.

² Betreft aan de arbeider uitbetaalde gratificaties (4,78 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,90 %).

³ Betreft doorbetaling voor feestdagen en betaald verlof (9,38 % van het bruto uurloon) na aftrek van hetgeen door de arbeider over dit bedrag is betaald voor sociale zekerheid (8,90 %).

TOELICHTING VOOR NEDERLAND

TABEL « KOSTEN » 45-I

Regel 1, Zie algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de door de werkgevers te betalen bijdragen voor sociale zekerheid (wettelijk verplicht, bij contract vastgelegd of vrijwillig):

- a) Wettelijk verplichte betalingen voor ziekte, vermeerderd met diverse toeslagen, vermeerderd met betalingen op grond van het Ziekenfondsbesluit;
- b) Rentezegels op grond van de Invaliditeitswet;
- c) Stortingen in het Pensioenfonds voor arbeiders van de metaalindustrie;
- d) Stortingen wegens werkloosheidsverzekering (met ingang van 1 Juli 1952);
- e) Storting op grond van de ongevalwet;
- f) Stortingen in het Pensioenfonds der ondernemingen;
- g) Stortingen wegens Kinderbijslag.

Het percentage is voor dit bedrag berekend over de totale bruto verdienste, d.w.z. het bruto uurloon, vermeerderd met de gratificaties en doorbetaalde bedragen voor feestdagen en betaald verlof.

Regel 3, betreft deelneming van de werknemers in de winst. Het bedrag wordt voor elke arbeider vastgesteld in een percentage van zijn loon zonder met andere factoren (aantal dienstjaren, familieomstandigheden, enz.) rekening te houden. Dit bedrag omvat eveneens de door een onderneming gedane uitgaven ter gelegenheid van jubilea wegens volbrachte dienstjaren¹.

Regel 4, betreft doorbetaling voor Christelijke feestdagen, welke niet op Zondag vallen, betaald verlof, afwezigheid van korte duur, reisvergoedingen en toeslagen voor verlof¹.

Regel 5, Zie de algemene toelichting.

Regel 6, betreft de aankoop van werkkleding, de verschaffing van melk, koffie, thee en huisvesting.

Het bedrag der uitgaven van de ondernemingen voor de huisvesting omvat

a) Ineens gestorte bijdragen voor de bouw van arbeiderswoningen, welke zij in eigendom verkrijgen;

b) Het jaarlijkse deficit met betrekking tot de exploitatie van huizen, welke eigendom der onderneming zijn².

Regel 7, betreft de uitgaven voor het vervoer van arbeiders, de kosten voor de veiligheidsdienst, medische en sociale verzorging, het exploitatietekort voor de fabrieksbladen, vacantiën herstellingsoorden, de uitgaven voor personeelsverenigingen, subsidies aan sociale, medische en culturele instellingen².

Regel 8, betreft de uitgaven voor de wervingscampagne van arbeiders, de uitgaven voor de vakopleiding te weten:

- kosten voor werkplaatsen voor het opleiden van leerlingen;
- kosten voor de vakopleiding;
- aan leerlingen uitbetaald loon².

Regel 9, betreft de loonbelasting. Het percentage is berekend over het totale bedrag van de bruto verdienste, zoals dit bij regel 2 is aangegeven.

Regel 10, Zie de algemene toelichting.

TABEL « VERDIENSTE » 45-II

Regel 1, Zie de algemene toelichting.

Regel 2, betreft het bedrag van de door de arbeiders te betalen bijdragen (wettelijk verplicht, contractueel en vrijwillig) voor sociale zekerheid.

Het percentage is berekend over het totale bedrag der bruto verdiensten, zoals deze is aangegeven bij regel 2 van de toelichting met betrekking tot de kosten.

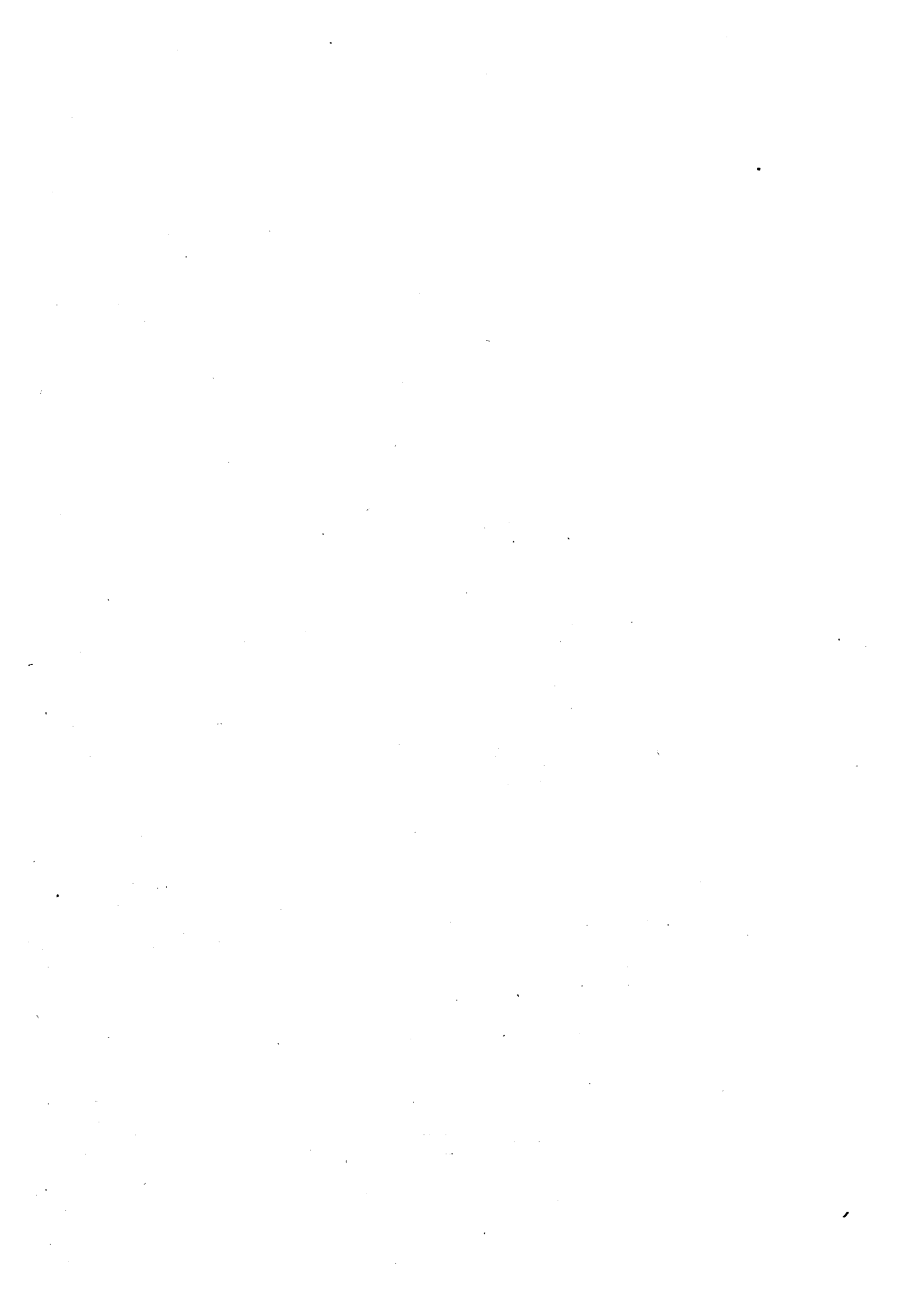
Regel 3, betreft het bruto loon, na aftrek van de door de arbeiders te betalen bijdragen voor sociale zekerheid.

Regels 4 en 5, De bij de regels 3 en 4 van de tabel « kosten » gegeven toelichting is ook hier van toepassing, met dien verstande echter, dat rekening dient te worden gehouden met de bijzondere opmerkingen aan de voet van de tabel « verdienste ».

Regel 6. Zie de algemene toelichting.

¹ Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bedrag der bruto lonen. Zie eveneens de bijzondere noot aan de voet van de tabel.

² Het percentage is berekend in verhouding tot het totale bedrag der bruto lonen.

HOOFDSTUK II

LONEN IN DE KOLENMIJNINDUSTRIE

De statistieken van de lonen der arbeiders uit de kolenmijnindustrie zijn volgens dezelfde modaliteiten opgesteld als die van de arbeiders uit de ijzer- en staalindustrie; opstelling door een Commissie van Deskundigen van de Regeringen, de producenten en de werknemers, van een volledige catalogus van alle componenten van enerzijds de uitgaven aan lonen en sociale lasten van de bedrijven en anderzijds de inkomsten der arbeiders; voorts : een samenvattende enquête op grond van de antwoorden door bemiddeling van de producenten-verenigingen; tenslotte onderzoek en overlegging der resultaten door de Commissie.

Evenals voor de ijzer- en staalindustrie worden de werkzaamheden van deze Commissie voortgezet, inzonderheid ten einde de statistieken met betrekking tot de tegenwaarde van de woongelegenheid in de inkomsten te verbeteren, evenals de statistieken met betrekking tot de onderverdeling tussen boven- en ondergrondse arbeid en de indeling in bekens.

De opmerkingen met betrekking tot de vergelijkbaarheid van de resultaten en de moeilijkheden van de enquête, welke voor de ijzer- en staalindustrie is ingesteld, gelden eveneens voor de kolenmijnindustrie.

STEENKOLENMIJNEN

(met inbegrip van de hulpdiensten)

TABEL 46

Bedrag per uur van de onkosten aan lonen en werkgeversbijdragen per onder- en bovengrondse arbeider

(Jaar 1952)

	Duitsland		België		Frankrijk		Saargebied		Italië (Sulcis)		Nederland	
	DM	%	Bfrs.	%	Ffrs.	%	Ffrs.	%	Lires	%	fl	%
I. Loon voor daadwerkelijk verrichte arbeid	1,982	100,0	30,20	100,0	187,88	100,0	198,55	100,0	176,79	100,0	1,638	100,0
II. Vergoedingen uitbetaald voor niet-gewerkte dagen		9,2		11,5		7,8		9,9		7,9		8,4
III. Bijdragen in het sociale zekerheidstelsel												
a) Wettelijk en contractueel		31,0		16,3		17,5		25,4		30,6		26,1
b) Vrijwillig		1,8		0,1		—		—		—		0,8
c) Totaal		32,8		16,4		17,5		25,4		30,6		26,9
IV. Gezinstoelagen		3,2		6,2		18,2		12,3		12,4		8,8
Sub-Totaal I tot IV	2,878	145,2	40,48	134,1	269,75	143,5	293,15	147,6	266,72	150,9	2,359	144,1
V. Kosten voor aanwerving van arbeidskrachten en vakopleiding		1,0		—		1,0		1,5		—		6,8
VI. Verstrekkingen in natura en daarmee overeenkomende compenserende schadeloosstelling		11,4		6,6		18,3		9,9		11,7		8,0
VII. Andere sociale bijdragen		1,2		3,1		2,3		4,2		2,8		2,5
VIII. Teruggestorte belastinggelden en loonbelasting		—		—		5,3		6,9		—		—
Totaal I tot VIII	3,145	158,8	43,43	143,8	320,21	170,4	337,65	170,1	292,41	165,4	2,643	161,4

¹ De kosten voor aanwerving van arbeidskrachten zijn onder punt VII opgevoerd.

TOELICHTING

Lonen, gezien uit het oogpunt van « kosten »

1. De gegevens hebben betrekking op de steenkolenmijnen in eigenlijke zin, met inbegrip van de gemeenschappelijke hulpdiensten, maar met uitsluiting van de nevenbedrijven (cokesfabrieken, briketfabrieken enz.).
2. De lonen voor daadwerkelijk verrichte arbeid worden in de volgende posten onderverdeeld :
 - a) Directe lonen. — Het betreft hier de directe lonen van alle arbeiders uit de steenkolenmijnen, met inbegrip van de toeslagen voor overuren. Tevens vallen hieronder de salarissen van arbeiders uit de steenkolenmijnen, welke bij de grote investeringswerkzaamheden betrokken zijn, zodat de gegevens over de lonen niet voor de berekening van de kostprijs worden aangewend.
 Tevens zijn hieronder begrepen de lonen van de leerlingen en van de arbeiders uit de steenkolenmijnen, welke betrokken zijn bij onderhoudswerkzaamheden van arbeiderswoningen en welke in bepaalde landen als sociale lasten worden beschouwd.
 Als voorbeeld moge dienen, dat het aandeel van de sociale lasten in Frankrijk ten gevolge hiervan ongeveer 78 tot 70 % lager is.
 - b) De prestatiepremies en de Kerstgratificaties.
 - c) De lonen voor niet gewerkte dagen wegens werkzaamheden voor vakbondsdelegaties en

de vergoedingen voor mijnwerkersvertegenwoordigers.

- d) De diverse vergoedingen in contanten, met uitzondering van gezinstoelagen.
3. De sociale lasten worden als volgt verdeeld :
 - a) Vergoedingen voor niet gewerkte dagen (betaalde feestdagen, wettelijk betaald verlof).
 - b) Sociale zekerheid (verzekeringen : ziekte, invaliditeit, pensioen, werkloosheidsondersteuning, arbeidsongevallen, enz.).
 - c) Gezinstoelagen (met inbegrip van alle andere directe of indirecte uitkeringen voor het gezin).
 - d) Kosten voor werving van werkrachten en voor de vakopleiding.
 - e) Verstrekkingen in natura en daarmee overeenkomende compenserende schadeloosstellingen (gratis kolen of tegen verminderde prijs, woongelegenheid, enz.).
 - f) Andere sociale bijdragen inzonderheid het sociaal budget van de bedrijven, vervoerskosten van de arbeidskrachten en vergoeding der reiskosten.
 - g) Heffingen op de lonen ten laste van de werkgevers en teruggestorte belastingbedragen (slechts voor Frankrijk en het Saargebied).

TABEL 47

Gemiddeld jaarlijks inkomen per aanwezige arbeider

(in nationale valuta)

	Arbeiders ondergronds				Arbeiders bovengronds			
	Bruto inkomen	Netto inkomen			Bruto inkomen	Netto inkomen		
		Ongehuwd	Gehuwd doch kinderloos	Gehuwd met twee kinderen		Ongehuwd	Gehuwd doch kinderloos	Gehuwd met twee kinderen
Duitsland (DM)	5.658	4.286	4.729	5.102	4.161	3.255	3.611	3.877
België (Bfrs.)	87.855	74.865	75.177	84.303	59.519	51.997	52.141	60.883
Frankrijk (Ffrs.)	544.300	477.550	498.700	627.352	400.400	349.300	362.000	490.652
Saargebied (Ffrs.)	599.305	531.873	570.322	630.631	387.154	343.895	374.013	431.072
Italië (Lires)	441.221	423.593	454.793	550.265	422.441	406.029	437.229	532.701
Nederland (Fl.)	4.919	3.548	4.035	4.512	3.144	2.448	2.769	3.178

— De hierboven vermelde inkomens komen overeen met een aantal gewerkte dagen en een aantal betaalde verlofdagen voor :

Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Italië	Nederland	(zie toelichting punt 1)
304,25	295,5	303	297,5		304,4	

— Het aantal daadwerkelijk betaalde dagen (gewerkte dagen en betaalde verlofdagen, met uitzondering van feestdagen) bedraagt :

	Duitsland	België	Frankrijk	Saargebied	Italië	Nederland
Ondergronds	281,6	249,5	270,0	281,4		280,3
Bovengronds	295,1	287,0	287,0	297,9		289,4

— Het is niet mogelijk op grond van de onder 1 en 2 genoemde gegevens het werkelijke inkomen van de gemiddelde arbeider te berekenen. Ten einde dit inkomen te berekenen zou tevens rekening dienen te worden gehouden met de verschillende schadeloosstellingen (ziekte, ongevallen, werkloosheid, enz.), waarvan de elementen niet voor alle landen van de Gemeenschap bekend zijn.

— Het aantal betaalde feestdagen is vastgesteld op :

Voor Duitsland 11 — voor België 10 — voor Frankrijk 2 — voor het Saargebied 7 — voor Italië 16 — voor Nederland 9.

De daarop betrekking hebbende betalingen zijn in de inkomens begrepen.

TOELICHTING

Lonen, welke als « inkomsten » worden beschouwd

1. Het jaarlijks inkomen van de tewerkgestelde arbeider is gelijk aan het inkomen van de arbeider, die iedere gewerkte dag arbeid zou hebben verricht en slechts afwezig zou zijn geweest uit hoofde van zijn verlof en welke geen extra arbeid zou hebben verricht.
2. Het bruto inkomen is de som van het loon voor daadwerkelijk verrichte arbeid van de arbeider, het loon uitbetaald voor niet gewerkte dagen en van de tegenwaarde van de verstrekkingen in natura en de daarmee overeenkomende compenserende schadeloosstellingen.
3. Het netto inkomen is gelijk aan het bruto inkomen vermeerderd met de gezinstoelage, en onder aftrek van de werknemersbijdragen aan het sociale zekerheidsstelsel en van de belastingen en heffingen op de lonen ten laste van de werknemers.
4. De cijfers van de inkomens zijn uitgedrukt in nationale valuta-eenheid. Elke omrekening in eenvormige geldeenheid op grond van de officiële wisselkoersen zou tot onjuiste vergelijkingen leiden.

5. Verstrekking in natura « woongelegenheden », dat in het bruto inkomen is begrepen, kon slechts op benaderende wijze worden vastgesteld. Deze schatting is echter niet van dien aard, dat het totale bedrag van het jaarlijks inkomen daardoor aanzienlijk wordt gewijzigd.

Algemene opmerkingen

Tenslotte dient te worden vermeld, dat de loonstatistieken worden beïnvloed door de samenstelling van het betrokken personeel, wat betreft :

- a) de indeling in ondergrondse en bovengrondse arbeiders;
- b) de indeling naar leeftijd¹;
- c) het aantal leerlingen;
- d) het aantal arbeiders, welke de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt of overschreden en hun werkzaamheden voortzetten.

¹ Zie blz. 33 en volg.

XK0136001NLC

PUBLICATIEDIENST VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAP
1363-54 H. A.